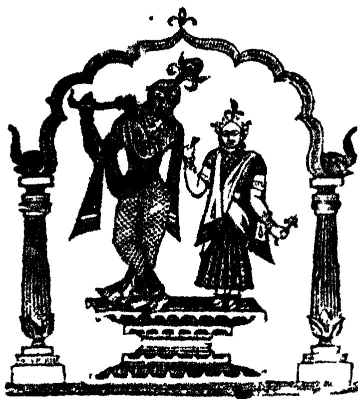
ଦଶବୋଲି ।

ନୃସିଂହ ଭ୍ରମରବରଙ୍କ ରଚିତ ।

——++0++——

ଯେତେ ଲୀଳାକଲେ ମୁରଲୀଧର ।
ଏଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ସୁନ୍ଦର ॥

——o——

ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦରଥଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

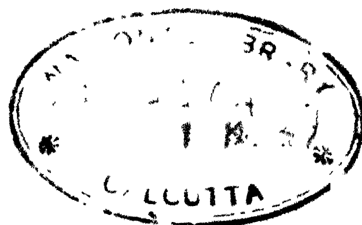
ପ୍ରକାଶିତ ।

CUTTACK

Printed by the Cuttack Printing Con

1893.

ମୂଲ୍ୟ [illegible]

CALCUTTA

ଦଶପୋଲି ।

ସୁଜନେ ଶୁଣ ଅନୁପମ । ବୋଲଇଗଲ ଏ ବୋଲଇର ନାମ ।୧।
ପରୀକ୍ଷିତ ସମ୍ବାଦ ଶୁକର । ବୋଲି ଭାଗବତେ କହିବା ଗୀତ ।୨।
କୃଷ୍ଣ ଅଦ୍ଭୁତ ବାଲଲୀଳା । ଚତୁର୍ମୁଖେ କହି ନ ପାରେ ଧାତା ।୩।
ଭାଗବତ ଦଶମର ସାର । ଶୁଣି ପ୍ରାଣୀମାନେ ହୋଇବେ ପାର ।୪।
ପୂର୍ବ କଷ୍ଟରେ କଂସ ରାଜନ । କନ୍ଦୁକ ଦଳ ସେ ଅଘାସୁରମାନ ।୫।
ପୃଥିବୀ ଭାର ସହି ନ ପାରି । ଗୋ-ସ୍ୱରୂପ ଧରି ଗଲେ ସୁନ୍ଦରୀ ।୬।
ପିତାମହ ତୁମ୍ଭେ ବେଦପତି । ତୁମ୍ଭବିନୁ ଆନ ନାହିଁ କେ ଗତି ।୭।
ବ୍ରହ୍ମା ଦେବଗଣ ସହିତେ । ସୁରଭୀରୂପେ ପୃଥିବୀ ସହିତେ ।୮।
ସାଗର ତଟରେ ମିଳିଲେ । ସମସ୍ତେ ମସ୍ତକରେ ହସ୍ତ ଦେଲେ ।
କଲେ ବ୍ରହ୍ମା ଶଙ୍କର ଇନ୍ଦ୍ର । ହେ ଅଦ୍ଭୁତ କୃଷ୍ଣ ଯଦୁନନ୍ଦ ।୧୦।
ପୁଣ୍ଡରୀକ ଗଦା-ପଦ୍ମକର । ଅବତାର ଭାର ଉତ୍ପାସ କର ।୧୧।
ପ୍ରାୟ ଅନନ୍ତ ଦୟାସାଗର । ସାଧୁକୁ ରକ୍ଷି ଦାନବ ନବାର ।୧୨।
ଦନୁଜ ହୋଇ ଶୁଣିଲ ବାଣୀ । ଅମ୍ଭେ ଜନମ ହୋଇବୁ ଧରଣୀ ।
ଶୁଣି ଦେବତାଏ ମିଳିଲେ ପରେ । ଏମନ୍ତେ କେତେକ ଦିନ ସରିଲେ ।
ପୁରେ ବସି କଂସ ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ବନ୍ଧୁଗଣ ସେନା ସଙ୍ଗର କରି ।୧୪।
ଦେବକୀ ବସୁଦେବ ବିଭା କଲେ । ଅନେକ ଧନରତ୍ନମାନ ଦେଲେ ।
ର ଦକ୍ଷ ଯେବେ ରଥରେ ବସି । ଯାଉଥିଲେ କଂସ ହୋଇ ଅଗ୍ର ଆସି ।
ନନ୍ଦ ବାଦ୍ୟ ଯେ ଅନେକ ବାଜେ । ଇନ୍ଦ୍ରସଭାପ୍ରାଏ ମଣ୍ଡା ଦିଶଇ ।
ଶୀଘ୍ର ହୋଇ ଚଳନ୍ତେ ଏମନ୍ତ । ଆକାଶବାଣୀ ଶୁଣିଲ ଏମନ୍ତ ।୧୬।
ରେ କଂସ ମୂଢ ଶଠ ସୁରେଶ୍ୱର । ଦୁଇଆଠର୍ଥ ହୋଇବ ଯାହାର ।
[illegible] ସେହି ଅଷ୍ଟମ କୁମର । ସେହି ତୋର କରିବ ସଂହାର ।

ଶୁଣି କଂସ ଧଇ ଦେବକୀ ବାଳ । ଖଡ୍ଗ ଧୀଇଁଲା ଦେ [illegible]
ଯଦୁ ବୋଇଲୁ ମୋ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭଉଣି । ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ମୁ [illegible] ପାଣି ॥
ଦେଖି ବସୁଦେବ ଯୋଡ଼ଇ ପାଣି । [illegible] ପୁତ୍ରକୁ ଦେବି [illegible] ଆଣି ।
ଧର୍ମ ନୁହଇ ଏସ୍ତ୍ରୀର ମରଣ । ଏଥୁଁ [illegible] କାରଣ । ୨୫ ।
ଶାନ୍ତ ହୋଇ କଂସ ଗଲା ଘରେ । [illegible] ଏଥିଉତରେ
ଦେବକୀର ହେଲା ଏକ କୁମର । ବସୁଦେବ ଦେଲେ କଂସ ଛାମୁର ॥
କଂସ ବୋଲଇ ନଅ ତୋର ସୁତ । ଅଷ୍ଟମକୁମର ଦେବୁ ନିଯୁତ ॥
ଏହି ସମୟେ ଆଇଲେ ନାରଦ । ମୁନି କହୁଛନ୍ତି କଥା ପ୍ରମାଦ । ୨୯ ।
ଆଦ୍ୟାରୁ ଯାହାଠାରୁ ଜେବଗଣି । ତାହାର ଅଷ୍ଟମ ହୋଏ ସେ ପୁଣି ॥
ଏଣୁ ଏ ତୋର ବଇରି ସମସ୍ତେ । ଏହାଙ୍କୁ ନାଶ କରିବ ତୁରିତେ ।
କଂସ ଅନ୍ତର କମ୍ପିଲା ଶୁଣି । ଦେବକୀସୁତଙ୍କୁ ମାରିଲା ଆଣି ।୩୨।
ଦେବକୀ ବସୁଦେବଙ୍କୁ ଆଣିଲା । ବନ୍ଧନରେ ରଖି ଆଳୋଳ ଦେଲା ॥
କରଣ [illegible] ଏହିରୂପେ । ଷଡ଼କୁମର ତା ମାରଇ କୋପେ ॥
ଉଗ୍ରସେନଙ୍କୁ ସେ ନିଗ୍ରହ କଲା । ଯଦୁବଂଶକୁ ଅନେକ ମାରିଲା ।୩୪।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ହେଲା ଶେଷ । ଦେବକୀଗର୍ଭରେ ପ୍ରବେଶ ଶେଷ ।
ଦେଖି ବସୁଦେବ ଅତି ବ୍ୟାକୁଳ । ବୋଲନ୍ତି ଏବେ ରଖ ଅଦମୂଳି ।
ବସୁଦେବର ଏହି କଷ୍ଟ ଜାଣି । ଦୁର୍ଗାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁ ବୋଲନ୍ତି ଏ ବାଣୀ ॥
ଦେବକୀଗର୍ଭ ତୁ ବେଗେ ହରିନ । ରୋହିଣୀଗର୍ଭରେ ନେଇ ରଖିବୁ ।
ଯଶୋଦା ଗର୍ଭରେ ହୋଇବୁ ଜାତ । ଆଜ୍ଞା ଘେନି ଦେବୀ ଗଲେ ତୁରିତ ।
ଦେବକୀଗର୍ଭକୁ ହରି ଆଣିଲା । ଗୋପନଗରେ ବହନ ମିଳିଲା ।
ରୋହିଣୀଗର୍ଭରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ।ଆପଣେ ଯଶୋଦା ଗର୍ଭେ ରହିଲା ।
ଶ୍ରାବଣମାସ ପୂର୍ଣ୍ଣିମୀର ଦିନ । ରୋହିଣୀ ଜନମ କଲେ ନନ୍ଦନ । ୪୨ ।
ଭୁବନ୍ତର ଧବଳମୂରତ । ଶିରେ ସପତ ଫେଣା ଶୋଭୁ ଅଛ ।
ଜଳ ଅଜନ ତରେ ପୁଲକତ । ପୁତ୍ରର ଉତ୍ସବ କଲେ ବହୁତ ॥
ଏଥିଅନ୍ତରେ ଗଲା କେତେଦିନ । ଦେବକୀଗର୍ଭେ ହେଲେ ଭଗବାନ

[illegible]

... ଏଙ୍କ ଅବତାର ହୁଟିଲ । ବସୁଦେବ ମୁଖ ଦରଶ ହେଲ ।୭।
ବଳେ ... ର୍ଦ୍ଦେଖି ଅସୁରସଜ । ବୋଲଇ ଦେବୁ ଛୁ ଏହୁ ଚନ୍ଦ୍ରକ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଚାଇନ୍ଦ ଋଷି ପଣ୍ଡିତ । ଗଗନେ କରୁଛନ୍ତି ସର୍ବସ୍ତୁତି ।
ସକଳେ ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ରଙ୍ଗେ ଅପସରାମାନେ ନାଚନ୍ତି ।
ଭାଦ୍ରବକୃଷ୍ଣଅଷ୍ଟମିନିଶିରେ । ବସୁଜନମ ହୋଇଲେ ମଥୁରେ ।
ଅମଳ କମଳ ପାଦ ଯୁଗଳ । ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନ ହୋଇଛି ଠୂଳ ।୪୫।
କଟିତଟେ ଶୋଭେ ପୀତ ବସନ । କଉସ୍ତୁଭ ମଣି ହୃଦେ ଶୋଭନ ।
ବଇଜୟନ୍ତୀ ମାଳା ମନୋହର । ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା କମଳ କରେ ।
ମକରକୁଣ୍ଡଳ ଜ୍ୟୋତି ପ୍ରକାଶେ । ଶରତଚନ୍ଦ୍ରେ କି ସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକାଶେ ।
ବିମ୍ବଫଳପ୍ରାଏ ଅଧରଜ୍ୟୋତି । ଦନ୍ତ କି ଝଗଇ ମାଣିକ୍ୟପନ୍ତି ।୪୬।
ଅମଳକମଳ ଦଳ ଲୋଚନ । ଭ୍ରୂଲତା କାମକମାଣ ସମାନ ।୪୭।
ମୃଗମଦତିଳା ଲଲାଟପଟ । ଶିରରେ ଶୋଭି ଝଗଇ ମୁକୁଟ ।୪୮।
ନବଘନ ଶ୍ୟାମ ସୁନ୍ଦର ଅଙ୍ଗ । ସମ ନୋହିବେ କୋଟିଏ ଅନଙ୍ଗ ।
ଜନ୍ମମୂରତି ଏମନ୍ତ ଦେଖିଲେ । ଅନେକ ସ୍ତୁତି ବସୁଦେବ କଲେ ।
ବସୁଦେବଙ୍କୁ ଘୋଟିଲେ ମାୟା । ଦୃଶ୍ୟହେଲେ ବାଳ ମୁକୁନ୍ଦ କାୟା ।
ଦେବକୀ ବୋଇଲେ ମୋହର ପୁଅ । ଲୁଚାଇ କେବେ ନେଇ ପଳାଅ ।
ସ୍ନେହରେ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ କୋଳେ ଧଇଲେ । ତଦନ୍ତୁ ଶୀଘ୍ର ଛଡ଼ୁଲାଗିଲେ ।
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ନେଇ ବସୁଦେବ ଭାଳ । ପାଦରୁ ଫିଟି ପଡ଼ିଲ ସଙ୍କୋଳ ।
କବାଟ ଫିଟିଲା ହରିପ୍ରସାଦେ । ପାହାରିଗଣ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ନିଦେ ।୫୫।
ମଳ ଛଳ ଛଳ ସରୁ ବାହାର । ଘନଘନ ଜଳ ବରଷେ ଶିର ।୫୬।
ଛଇଳ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜଳକଣିରେ । ଗମନ ବେଗେ ବସୁଦେବଙ୍କରେ ।
ଦେଖି ଭୁଜଙ୍ଗେନ୍ଦ୍ର ବୋଲଇ ଛିଦ୍ର । ଏକାହୋଇ କେଉଁଣେ ଯାଉଛୁ କହ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର କମଳ ଚରଣ । ନୃସିଂହବ୍ରହ୍ମବରର ଶରଣ ।୫୭।

ଦଶମବୋଧ ।୨।

ଦ୍ୱିତୀୟବୋଧ

ବସୁଦେବ ବୋଲଇ ମୁଁ କି କରିବ । କଂସ ଜାଣିଲେ ଭସ୍ମରେ
ନାଶ ଯିବ । ପ୍ରଭୁ ଉଗ୍ରସେନଙ୍କୁ ସୁଦୟା କଲେ । ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା
ପଦ୍ମ ଦେଖାଇଲେ । ଉଗ୍ରସେନ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ିଲା କର । ବସୁଦେ
ବଙ୍କୁ ବୋଲଇ ବଚନ କର । ବସୁଦେବ ଗମନ କରଇ ଖରେ ।
ଯାଇ ମିଳିଲା ଯମୁନାନଦୀତଟରେ । ଅନାଇଲା ନଦୀ ବଢ଼ି ବଢ଼ିଅଛି ।
ମହାବାହୁକେତେ ଭାସି ଯାଉଅଛି । ଢେଉ ଢେଉ ସପନ୍ତ କୁମ୍ଭୀର-
ଗଣ । ଗିରିଶୃଙ୍ଗ ପରାୟେ ଦଶନ୍ତି ଫେଣ । ଚଳ ଚରୁଅଛି ମହାଘର-
ଙ୍ଗ ; ବିପୁଳର ଦଶନ୍ତି ବହୁଁଉମାନ । ବସୁଦେବ ବୋଲଇ ମୁଁ କି
କରିବ । ଏଥୁ ବାହୁଡ଼ି ଗଲେ ପୁଣି ନ ପାଇବ । ସତ୍ତ ଅଢ଼ାଇପ୍ରହର
ହେଲା ଅଛି । ବସୁଦେବ ବୋଲେ ପଛେ ଯିବ ଜୀବି । ଜଳଉଦରକୁ
ପାଦ ବଢ଼ାଇଲା । କଦାମଧ୍ୟକୁ ଚଳେଇ ଗୃହ ଗଲା । ପାଣି ଅର୍ଦ୍ଧକୁ
କଣ୍ଠ ଉପରେ ହେଲା । ଶିର ଉପରେ ବାଳକ ବସାଇଲା । ବସୁ-
ଦେବ ବୋଲେ ଅଦ୍ଭୁତ ରଖ । ବାଳକୁମର ମୋର ଖାଇଛି
ଦୁଃଖ । ପ୍ରଭୁ ଜାଣିଲେ ବସୁଦେବର ମନ । ନଦୀ ଛାଡ଼ିଲା ଦକ୍ଷିଣ
ବାଟମାନ । ପାର ହୋଇ ବସୁଦେବ ଗଲା ଖରେ । ଯୋଗେ ପ୍ରବେଶ
ହୋଇଲା ନନ୍ଦପୁରେ । ଯଶୋଦାଙ୍କୁ ହୁହୁଳା ଜନମ କଁର । ଅବଚେତ
ସୋଇଛି ଚେତନା ହାର । ବସୁଦେବ ପୁଅଙ୍କୁ ଶୋଇଲା ତଳେ ।
ଝିଅ ସେନି ଅସି ବନ୍ଦୀଘରେ ମିଳେ । ସ୍ନେହ ଶାକୋଳ ଲାଗିଲା ପାଦ
ହେବ । ଝିଅ ଟାଣେ ହେଲା କୁହା କୁହା ଧ୍ୱନି । ଶୁଣି ପାହାରୀଗଣ
ନିଦ୍ରାରୁ ଉଠି । ଟାଣ କଲୁ ଧରିଲେ ଖଡ଼ଗମୁଠି । ବେଗେ ମିଳିଲେ
କଂସ ସମ୍ମୁଖେ ଯାଇ । କହୁଅଛନ୍ତି ଯୋଡ଼ ଉପରେ ହେଉ । ଜଣେ
ଜଣେ ବୋଲନ୍ତି ହେ ଦେବରାଜ । ଦେବକୀର ପୁତ୍ର ଜାତ ହେଲା
ଆଜ ; ଶୁଣି ଅସୁର ଧାଇଁଲା କୋପ ହୋଇ । ବନ୍ଦୀମନ୍ଦିରେ ବେଗେ
ମିଳିଲା ଯାଇଁ । ବୋଲେ ଦେବକୀ ଏଥର କେଉଁ ପୁଅ । ଦେଖ

ହେଉ ଜନମ ହୋଇଛୁ ଝିଅ । କଂସ ବୋଲେ ତ ଆଣ ଦେଖିବା
ମାୟା । ହୋଇଥାଇବ୍ରି ପୁରୁଷେ ସ୍ତ୍ରୀସ୍ୱରୂପା । ଏତେ ବୋଲି ହୁ-
ଝିଅଙ୍କୁ ନେଇ ବଳେ । ତେଇ ଯୁଗଳ ପିଣ୍ଡେ ମରାଇଲେ ।
ସେଙ୍କ ହସ୍ତରୁ ବାହାର ହୋଇ ଗଲେ । ଶୀଘ୍ର ବାହାର ଗଗନେ
ରହି ବୋଲେ । କଂସ କଅର୍ଥେ ମୋତେ ମାରିଲୁ ତୁହି । ତୋର
ଶତ୍ରୁ ଜାତ ହେଲା ଯହିଁ ତହିଁ । ବସୁଦେବ ଦେବକୀ ଚରଣେ ପଡ଼ି ।
ବନ୍ଧ ମୁକୁଳ କରି ଗାଳୋଟି ଫେଡ଼ି । ଶୁଣେ କଂସ ସେ ହୁହୁଙ୍କି
ଅଣାଇଲା । ଦେବପାଦରୁ ଗାଳୋଟି ଦିଆଇଲା । ବହୁଗଣ ଦେଖ
ବସୁଇଲ କଂସ । ଶତ୍ରୁ ଜାତ ହୋଇଲା ଜାଉଛ ଦସ । ଉହିଁ ପୁରଲା-
ଗ୍ରାସୀ ବଳଅରୀ ବୋଲେ ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ ମୁହିଁ ମାରିବ ତୋର । ଯେତେ
ବାଳକ ହୋଇଅଛନ୍ତି ଜାତ । କ୍ଷଣମାତ୍ରକେ ସବୁ ଜରିବ ହତ ।
ଏଥୁଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ସାଧୁଜନ । ଗୋଟେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜନ୍ମବୃତ୍ତ-
ବିମାନ । ଏକ ଗୋପାଳ ବୋଲଇ ନନ୍ଦରାଜ । ତୁମ୍ଭ ବାଳକ ଜାତ
ହୋଇଲା ଅଛ । ନନ୍ଦ ଶୁଣି ବହୁତ ଆନନ୍ଦ ହେଲା । ଦେବଭୂଷଣ
ସବୁ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଲା । ବେଗେ ଦେଖିଲାଯାଇଁ ବାଳକ ମୁଖ । ସୁଖ-
ସାଗରେ ଭାସିଗଲା ତା ଦୁଃଖ । ଗାଈ ଜନ ପଙ୍କତ ସୁବର୍ଣ୍ଣମାଳ । ନନ୍ଦ
ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଦେଲା ଦାନ । ସୁତମାଗଧମାନେ ବେଦବୁ ପଢ଼ି । ନଃସଣ
ଜାତନ୍ତ୍ର ଦରଶେ ବେଢ଼ି । ମତ୍ତ ମୃଦଙ୍ଗ ଢୋଲ ବ ଝଞ୍ଜାତାଳ ।
ଗଗନମଣ୍ଡଳ ଉଗାଙ୍ଗ କରତାଳ । ବୀଣା ରବାବ ତମ୍ବୁର ଅମୃତ ଧର ।
ଗୀତ ଗାବନ୍ତି ଗୁଣେସ୍ତୁ ଅନୁସର । ଗୋପିମାନେ ତନଜକର୍ପୂର
ଘୋର । ନନ୍ଦ ପାକଲାବାଡ଼ୀରେ ବେଳ ଦୋତ । ତଣେ ତଣେ
ଚନ୍ଦନ ପିଣ୍ଡା ଧର । ଏରୁ ଅଲକେ କୁଅଳୁ ମସ ମର । ନନ୍ଦ
ଏହୁଥାବେ ଉତ୍ସବ କଲା । ଯେତେ ଲୋକ ସେ ତାହାକୁ ଦେଖେ
ହେଲା । ଏଥୁଅନ୍ତରେ ନନ୍ଦ ଗୋପାଳସଙ୍ଗ । କଂସ ସମ୍ଭୁ ପିବାକୁ
ନେଲା ସତ ୮ ରଥ ଶକଟମାନ । ସଜାଡ଼ କଲା । ସଙ୍ଗେ ଲୋକ

ମଥୁରାପୁରକୁ ଯାଇ । ଦେଇ କଂସ ଛାମୁରେ ଗଣାଇ ଦେଲ । ଖାତ୍ରୀ
ପାଇ ସେବକୁ ମେଲାଣି ହୋଇ । ଦେଖି ବସୁଦେବ କଂସ ଅଙ୍ଗ-
ନ । କୁହାକୋହ ହେଲେ ଯେତ୍ଥା କଥାମାନ । ବସୁଦେବ ବୋଲେ
ମିତ୍ର ଯାଅ ଘର । ହୋଇଅଛନ୍ତି ବହୁତ ଉତପାତ । ନନ୍ଦ ଛାଡ଼ିଲେ
ହେଲେ ମନେ ଭୟ । ବେଗ ବେଗ ହୋଇ ସଦନକୁ ଚଳି ।
ଏଣେ ପୁତନା ଭାମିନୀରୂପ ଧରି । ସ୍ତନଭିତରେ ଅଛି ଗରଳ ଭରି ।
ପୁର ଗ୍ରାମ ପାଟଣା ନଗର ଖୋଜି । ଯେତେ ବାଳକ ସବୁ ମାରିଲା
ହେଳେ । ଯାଇଁ ଯମୁନାକୂଳରେ ପରବେଶ । ଦେଖି ଗୋପିଙ୍କି
ହୋଇଲା ହରଷ । ଏକ ଗୋପୀ ବୋଇଲା ଗୋ ତାହୁଁ ଥିଲ ।
ନନ୍ଦକୁମର ଅଛ ଦେଖିବା ଭଲି । ମନେ ବିଚାରିଲ ଅସୁରୀ ଏହୁ
ବାଳ । ମାରି ଅଇଲେ ହୋଇବ ମଙ୍ଗଳ । ଗୋପାଳସଙ୍ଗରେ ପ୍ରବେଶ
ହେଲ ଆସି । ନନ୍ଦମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଗଲା ପଶି । ଯଶୋଦାଙ୍କ କୋ-
ଳର ପୁତ୍ରକୁ ଆଣ । ମୋର ଦୁଧ ଖାଇଲେ ହୋଇବ ଠାଣ । ଯ-
ଶୋଦା ବୋଲନ୍ତି ଗୋ ନିଅ ନେଇ । ଅଜଣାନ୍ତ ହୋଇଲା ତୁମର
ଗୁଣ । ବୋଲେ ପୁତନା ଅଛି ପୁତ୍ରକୁ ଧରି । ସ୍ତନଭିତରେ ଅଛି
ଗରଳ ଭରି । ପ୍ରଭୁ ଜାଣିଲେ କପଟେ ଅଛି ଆସି । ଧାଇଁ ହୋଇ
ଦୁଧ ଖାଉଅଛି ବସି । ହରି ଶୋଷିଲେ ତା ପ୍ରାଣ ଦୁଧସଙ୍ଗେ । ବୋଲେ
ମାଇଲେ ବାଳକଲୀଳା ରଙ୍ଗେ । ତହିଁ ପୁତନା ପୋଡ଼ି ଛାଡ଼ିଏ ଗଡ଼ି ।
ପିଣ୍ଡ ପଡ଼ିଲା ଦେଢ଼ଯୋଜନ ମାଡ଼ି । ମହା ପରମ ଦୟାଳୁ ଭଗବାନ ।
ଗତି ଦେଲେ ବୈକୁଣ୍ଠେ ଦିଅନ୍ତି ସ୍ଥାନ । ଏହା ଜାଣି ନୃସିଂହ ଭ୍ରମରକ-
ବର । କୃଷ୍ଣପାଦକମଳେ ଭ୍ରମରବର ।

ଭୂଜଙ୍ଗ ବୋଲି ।

ଯଶୋଦା ପୁତନା କୋଳୁ ଅଣିଲେ । ପାଳଙ୍କରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ
ଶୋଇଲେ । ଗୋହଣୀ ସଙ୍ଗରେ ଶଯନେ ଯୁଦ୍ଧ । ଗୋ ଶୋଭଳେ

ଭୁଞ୍ଜିଲେ କୃଷ୍ଣ । ଶକଟାସୁରେ ଲାଗି ବସିଲେ । ସହସ୍ରଶୀର୍ଷ ଶ୍ରୀକା-
କୃଷ୍ଣ ହୋଇଲେ । ବାହୁରେ ଜଳ ଦେଖିଲେ ଅସୁର । ମଉ ପଡ଼ିଅଛି
ପଥ ଅବୋଧ । ଜନବୋଲେ ଅଗ୍ନି ପ୍ରବେଶ କଲା । ଗୋପାଳ ବାଣି
ଗଲେ ଭାବ ଘର । ନଖରେ ପକାଇ ମାଇଲେ ଭଲା । ଦେଖୁ
ଥିଲେ ପାଶେ ନନ୍ଦର ବଳା । ନନ୍ଦନନ୍ଦନଙ୍କୁ କୋଳେ ଧଇଲେ ।
ସ୍ନେହରେ ସବୁ ଅଲିଙ୍ଗନ କଲେ । ବଳଭଦ୍ରେ କୃଷ୍ଣ ଉଠାଇଲେ ।
ସଜବଢ଼ାଇ ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଲେ । ଶକଟଭଲେ ଶୁଣାଇ
ଥଇଲେ । ଯଶୋଦାଙ୍କ ଘରଚରିତା କଲେ । ବାଳକମାନେ
କହନ୍ତି ଏମନ୍ତ । ଶକଟ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଯଶୋଦାସୁତ । ନନ୍ଦ
ବାଳକଠାରୁ ଏହା ଶୁଣି । କୃଷ୍ଣକୁ ଶକଟତଳରୁ ଆଣି । ବ୍ରାହ୍ମଣ-
ମାନଙ୍କୁ ଆଣି ଭୁରିତେ । ଜପକରାଇଲେ ଶାନ୍ତି ନିମନ୍ତେ । ଯଶୋ-
ଦା କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କୋଳେ ବସାଇ । ଦୁଧପିଆନ୍ତି ମୁଖକୁ ଅନାଇ । ନନ୍ଦ
ବୋଲନ୍ତି କେ ଗୋପାଳମାନେ । ଶକଟ ସଜାଡ଼ି ରଖ ତା ସ୍ଥାନେ ।
ତାହାରେ ଯଶୋଦା କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧରି । ସେହୁଣି ଗୃହକୁ ଗମନ କରି ।
ଦାଣ୍ଡରେ ରହିଲେ କେଳିସଙ୍ଗାତ । ଏହି ସମୟେ ଅସେ ଚକ୍ରବାତ ।
ପ୍ରଭୁ ଜାଣିଲେ ଆସିଛି ଅସୁର । ତୃଣାବର୍ତ୍ତ ଆସିଅଛି ଏଥର । କେ-
ମନ୍ତେ ଏ ମୋତେ ମାରିବ ମାରୁ । ଯଶୋଦା କୋଳରେ ହୋଇଲେ
ଗରୁ । ଜନନୀ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ତଳରେ ରଖି । ଧୂଳ ପଡ଼ିବାରୁ ବୁଜିଲେ ଆଖି ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଅସୁର ନେଇ ଉଡ଼ିଲା । କଣ୍ଠ ଚାପିଲେ ସିଟେ ପଡ଼ିଲା ।
ଭୂଣା ମଲା ଗୋପୀ ଥାଇଲେ ଖରେ । ଦେଖିଲେ କୃଷ୍ଣ ଅସୁର ଉପରେ ।
ଗୋପୀ ଜଣେ ଯାଇଁ କୋଳେ ଧଇଲେ । ଯଶୋଦା ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ
ଦେଲେ । ଜନନୀ ଘରେ ବସି ଦୁଧଦେଇ । ଏମନ୍ତେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମାଇ-
ଲେଖାଇ । ଭଣ୍ଡାର କଲେ ଯେ ଅପଣା ପୁତ୍ର । ଗର୍ଗଙ୍କୁ ଦେଖ
ଦେଖିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ । ଉଦର ଭିତର ଚୌଦଭୁବନ ଜାଣି । କୋଳରୁ
ଓହ୍ଲାଇ ତା [illegible] । ଏମନ୍ତେ [illegible] । ଗର୍ଗ

ଦେଖି ବସୁଦେବ କହୁ । କେମନ୍ତେ ତୁମ୍ଭେ ଆସି ପ୍ରବେଶିଲ । ଜନ୍ମ
ସହେଛନ୍ତି ମୋହେକ ସୁତ । ତୁମ୍ଭେ ତାଙ୍କୁ ନାମକରଣ କରିଁ । ଶୁଣି
ଗଲେ ମୁନି ଗର୍ଗଋଷି । ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ନନ୍ଦମନ୍ଦିରେ । ଦେଖି
ନନ୍ଦ କର ଯୋଡ଼ି ଲେ ଶିରେ । ବୋଲନ୍ତି ଭାଗ୍ୟ ମୋହର ଅଛି ।
ସଫଳ ହୋଇଲା ସକଳକାର୍ଯ୍ୟ । ମୋର ହୋଇଛନ୍ତି ବେନିକୁମର ।
ତୁମ୍ଭେତାଙ୍କୁ ନାମକରଣ କର । ଋଷି ବୋଲନ୍ତି ମୁଁ ଯଦୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
କେମନ୍ତେ କରିବ ନାମକରଣ । ନନ୍ଦ ବୋଇଲେ କେହୁ ନ ଜାଣିବ ।
ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ନାମ କହିବ । ବେନିକୁମରଙ୍କୁ ଘେନି ଗଲେ ।
ଗର୍ଗଙ୍କୁ ଘେନି ଗୋଷ୍ଠେ ଗଲେ । ନନ୍ଦ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ଆଗରେ ରଖି ।
ଗର୍ଗ ନାମ ଦେଲେ ପୁଅଙ୍କୁ ଦେଖି । ମୁନି ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନନ୍ଦରାଜ ।
ରୋହିଣୀନନ୍ଦନ ଏଣୁ ଏ ରାମ । ବଳଭଦ୍ର ବଳ ସଙ୍କର୍ଷଣ । ମୁଷଳ
ଧର ରେବତୀରମଣ । ଏବେ ଶ୍ୟାମଙ୍କର କହନ୍ତି ଶୁଣ । କୃଷ୍ଣ
ନାମ ଏଣୁ ଏହାଙ୍କୁ ଶୋଭା । ମୁକୁନ୍ଦ ମୁରାରି ମୁରଲୀଧର । ମଥୁରାମଣ୍ଡଳ
ଧାମ ଏହାର । ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋପାଳ ଗୋକୁଳପତି । ବ୍ରଜରାଜ କୃଷ୍ଣ
ପରମଜ୍ୟୋତି । ଅଚ୍ୟୁତ ଅନନ୍ତ ଅସୁର ନାଶି । ବନମାଳୀ ବୃନ୍ଦା-
ବନବାସୀ । ପୂର୍ବେ ଏହାର ତାତ ବସୁଦେବ । ଏହୁ ସନ୍ତାଣ
ନାମ ବାସୁଦେବ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପୂର୍ଣ୍ଣପୁରୁଷ । ଏହାର ନାମ ଦେ
ଖିବ ଶେଷ । ଏତେ କହି ମୁନି ମଥୁରା ଗଲେ । ପୁଅ ଘେନି ନନ୍ଦ
ପୁରେ ମିଳିଲେ । ଏହିକାଳରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣରାମ । ପଙ୍କରେ ଖେଳୁଛନ୍ତି
ଅବିଶ୍ରାମ । ଗୋପାଳ ବୋଇଲେ ଲେଉଟି ଚାଲ । ପଙ୍କରୁ ଉଠାନ୍ତି
ଏ ବେନି ବାଳ । ରୋହିଣୀ ଯଶୋଦା କୋଳରେ ଧରି । କ୍ଷୀରପାନ
ଦେଲେ ସ୍ତନମୁଖରେ । ଏମନ୍ତ ସମୟେ ଏକଦିନରେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜଣକ
ଭୁଁଏ ଶୁଆଇବେ । ବାଟରେ ଖେଳନ୍ତି ନନ୍ଦସୁତ । ଦେଖିଛନ୍ତି ବାଳ
ଗୋଷ୍ଠ ଗଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ନନ୍ଦଘରେ ମିଳନ୍ତି । ବସୁଣ କର ଦେବ-
ସ୍ଥାନ ଘର । ଶକ୍ତିର ଜାଣିଲେ ନନ୍ଦରାଣୀ । ପାଣ୍ଡୁଣି ସାନଭିଲ

ହେଲେ ଅଣ୍ଟି । କ୍ଷୀର ବାଢ଼ି ଦ୍ୱିଜ ଆଗରେ ବସି । ଏମନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ଖାଇଲେ ଆସି । ଅନାଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଉଠିଲେ ବେଗେ । କହୁଛ ଯାଇଁ
ଯଶୋଦାଙ୍କ ଆଗେ । ଏଣେ ତୁ କ୍ଷୀରସାମଗ୍ରୀ ଦେଲୁ । ପୁତ୍ରକୁ
ପଠାଇ ଖୁଆଇଲୁ । ଯଶୋଦା ବୋଇଲେ ନ ଜାଣେ ପୁତ୍ର ।
ଗୋସାଇଁ ଆଉ ସାମଗ୍ରୀ ନିଅ । ନେଇ ସଜାଡ଼ି ବାଢ଼ି ପୁଣି କ୍ଷୀର ।
ବସିଲା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ କରି । ପୁଣି କୃଷ୍ଣ ଆସି ଖାଇଲେ କ୍ଷୀର ।
ଦେଖି ବ୍ରାହ୍ମଣ କୋପେ କର ଧରି । ବୋଲଇ ମାତାକୁ କହୁଛ
ଚୋର । କ୍ଷୀର ଖାଇ ଯାଉ ଥରକୁଥର । ହେଁ କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ମୋତେଁ
ଧ୍ୟାନ କରି । ଡାକିଲୁ ସିନା ମୁଁ ଖାଇଲି କ୍ଷୀର । ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲଇ
ତୁ ଯେବେ ସେହି । ନିଜରୂପ ଦେଖା ଜାଣିବି ମୁହିଁ । ଚତୁର୍ଭୁଜ
ହେଲେ ବାଳଗୋପାଳ । କରେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା କମଳ । ଦେଖି
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶିରେ କର ଯୋଡ଼ି । ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ ଭୂମିରେ ପଡ଼ି । ଗଦ୍-
ଗଦ କଣ୍ଠ ପୁଲକେ ତନୁ । ଆନନ୍ଦଅଶ୍ରୁ ବହଇ ନୟନୁ । କ୍ଷଣକ୍ଷଣ-
କେ ଜ୍ଞାନ ହୋଏ ହତ । କେତେବେଳେ ନାଚେ ଜାଣୁଅ ମତ ।
ପଡ଼ିଲ ଗଡ଼ିଲ ଉଦାସ ହୋଇ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣରୂପ ମନେ ମନେ ଧ୍ୟାଇ ।
ନ ସ୍ତୁତିଲ ନ ସ୍ତୁତିଲ ବୋଇଲା । ମହାପ୍ରସାଦ ହରଷେ ଖାଇଲା ।
ଲୟ କରି ଦ୍ୱିଜ ରହିଲା ମନ । ଏମନ୍ତେ କହୁଁ ଗଲା କେତେଦିନ ।
ଗୋପୀଙ୍କ ଅଗ୍ରରେ ଦେବାଧିରାଜ । ଖେଳନ୍ତି ବାଳୁତମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗ ।
ମଞ୍ଜାରମାନଙ୍କୁ ଧରି କୁଞ୍ଚାନ୍ତି । ବାଛୁରିମାନଙ୍କୁ ପିଟାଇ ଦିଅନ୍ତି ।
ଗୋପୀ ଗୋଷ୍ଠୀକ ଘରେ ପଶିବାର । ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଲବଣୀ ଘେନ ମଞ୍ଜାର ।
ଗୋପୀ ଜଣକର ଘରେ ପଶିଲେ । ଦଧିକୁଣ୍ଡମାନ ଭାଙ୍ଗି ପକାଇଲେ ।
ଗୋପୀ ଜଣକର ସୁନ୍ଦର ଝିଅ । ଘରେ ପଶି ତାର ଛିଣ୍ଡାନ୍ତି ବାଳ ।
ଏହି ସମୟେ ଅଇଲ ସୁଅତ । ଲୁଚି ପଳାଇଲେ ଶ୍ରୀବନମାଳୀ ।
ବଂଶୀଧର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏମନ୍ତ କଲେ । ଗୋପୀ ଜଣକର ଘରେ ପଶିଲେ ।
ଗୋପୀ ଆଣିଥିଲେ ସମ୍ଭାଳର । ଘର ପଶିବାର ଦେଖିଲା ସବୁ ।

ଅଁଗନ୍ଧପରେ ଉଲୁଖଳ ରଖି । ଉପରେ ଉଠିଛୁ କମଳ ଅକ୍ଷି ।
ବାଡ଼ି ଦେଇ କଣାକର ଜନ୍ତ୍ର । ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମୁଖ ହୋଇ ଦୁଧ ପିଅନ୍ତ୍ର ।
ଗୋପୀ ବସିଲ ଦୁଆର ଅଟୋଉ । ବୋଲଇ ଜଗଦତ କରୁ ଟେରୁଆ
ଦହି ଦୁଧ ସର ଲବଣି ଖାଉ । ଧରିବାବେଳକୁ ପଳାଇ ଯାଉ ।
ବହୁତ ମୋତେ କରାଇଲୁ ଲାଜ । କେଉଁବାଟେ ଯିବୁ ଜାଣିବା ଆଜ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯିବା ଉପାୟ ବଳିର । ଭୁଣ୍ଡୁଦୁଧ ଗୋପୀଙ୍କ ମୁଖେ ମାର ।
ଗୁଆଳୁ ଲୋଚନ ବୁଜିଲ କରେ । କୃଷ୍ଣପଳାଇ ଗଲେ ଖରଭରେ ।
ଗୋପୀ ଚଞ୍ଚଳ ସୁନ୍ଦର ପୁର । ମଳମୂତ୍ର କଲେ ଶାରଙ୍ଗଧର ।
ଗୋପୀଏ ବୋଇଲ ଚାଲରେ ଯିବା । ଯଶୋଦାଙ୍କୁ କହି ମାଡ଼
ମାରିବା । ଗୋପୀ ବୋଇଲେ ଯଶୋଦାଙ୍କୁ କୋପେ । ତୋ ଘର
ଏବା ଅଛୁପଟେ ଗୋପେ । ତୋପୁଅ ଲୋପରେ ହୋଇଲୁ ସରୁ ।
ଛାଡୁ ଗୋପୀ ଆମ୍ଭେ ଗୋପରୁ ଯିବୁଁ । ଯଶୋଦା ବୋଲନ୍ତି ଗୋପୀଙ୍କି
ଚାହିଁ । ସକାଳୁ ପୁଅ ଯାଇ କାହିଁ କାହିଁ । ଗୋପୀ ବୋଲନ୍ତି ଥିଲା
ଅମ୍ଭଘରେ । ଏବେ ବସିଅଛୁ ତୁମ୍ଭ ଆଗରେ । ଯଶୋଦା ବୋଲନ୍ତି
ତୋହେ ଏମନ୍ତ । ଧରିଆଣି ଦେଲେ କହିବ ସତ । ଗୋପୀଏ ଦଳେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧରି । ଯଶୋଦା ପାଖକୁ ଗମନ କରି । ଦେଖିଲା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ଯଶୋଦା କୋଳେ । ଧରିଲାପୁଅକୁ ଚୁମ୍ବିଲ ଭୋଳେ । ଆପଣା
ପୁଅକୁ ଧରିଅଣିଛୁ । ବାସୁଦେବଙ୍କୁ ନଷ୍ଟ କରି ବଳୁ । ଦଳେ ଗୋପା-
ଳଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ମିଳି । ସେନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଖେଳୁଛନ୍ତି ଧୂଳି । ଖେଳରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ଖାଇଲେ ମାଟି । ଗୋପାଳେ କହିଲେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟି । ସମହିଁ
ବୋଲନ୍ତି ଜନନୀ ଶୁଣ । ତୋ ପୁଅ ମାଟି ଖାଉଅଛି ପୁଣ । ଯଶୋଦା
ବୋଇଲେ କାହିଁକି କହ । ଖଣ୍ଡରେ ପିଟିବ ତୋମନଦେହ ।
ଗୋପାଳେ ସଙ୍ଗେ ଯଶୋଦାକୁ କେଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧରି ଜନନୀ
ବୋଲେ । କେତେ ତୁ ନ ଖାଉ ଲବଣୀ ସର । ଦହି କ୍ଷୀର ଖାଉ
ମାଟି ଖାଉ । ବଳେ ତୁ ତୁଣ୍ଡକୁ ଫଟାଅ ନାହିଁ । ତୋହଳେ ଶଙ୍କେ

ଅଜ୍ଞାନର ପିଣ୍ଡ । କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଖାଇ ନାହିଁ ମାଟି । ବିସ୍ତାରି କର
ଦେଖାଇଲେ ପାଟି । ସାତସାଗର ସାତଦ୍ୱୀପ ଅଛି । ଦେଖି ଯଶୋଦା
କମ୍ପି ଭୂଇଁ ପଡ଼ି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜଗନାଥ କଲେ ମାୟା । ଦୂରେ ହେଲେ
ତାଙ୍କ ମୂର୍ଚ୍ଛନକାୟା । ଧୂଳିପୋଛି ମାଏ ଧଇଲେ କୋଳେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-
ମୁଖକୁ ଚାହିଁଲେ ଭୋଳେ । ସଚେତ ସପନ ନୋହିଲା ଜାଣି ।
ଅଗୋଚର କଲେ ଅମୃତପାଣି । ତରେ ଯଶୋଦା ମନ୍ଥୁଥିଲେ ଦଧି ।
ଝୁଣ୍ଟି ଯେ ଧଇଲେ କରୁଣାନିଧି । ମାତା ବୋଲନ୍ତି ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ ବାବୁ ।
ଦଧି ମନ୍ଥିଲେ ଲବଣୀ ଖାଇବୁ । କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଦିଅ ଶୀଘ୍ର ଯାଇଁ ।
ଶୁଣି ଜନନୀ ତା ଦେଲେ ବହନ । ଚୁଲ୍ଲୀରୁ ଦୁଧ ପଡ଼ନ୍ତେ ଉଛୁଳି ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ରଖିଗଲେ ନନ୍ଦଜାୟା । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦନ୍ତେ ଚାପିଧରି ବେଗେ ।
ଦଧିଭାଣ୍ଡକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଲେ ରାଗେ । ଆସନ୍ତେ ଅଇଲେ ନନ୍ଦଯୁବତୀ ।
ଦେଖିଲେ ଭାଙ୍ଗିଛି ଦଧିକଳସୀ । ଗମ୍ଭୀରଭାବରେ ପଶି ମୁରାରି ।
ଉଲୁଖଳରେ ଉଠି ଶିକା ଧରି । ହାଣ୍ଡିରୁ କାଢ଼ିଣ ନବ ଲବଣୀ ।
ମର୍କଟମାନଙ୍କୁ ଖୁଆନ୍ତି ଆଣି । ମାତାଙ୍କୁ ଦେଖି କମଲଲୋଚନ ।
ବାଣ୍ଡରେ ପଳାଇ ଗଲେ ବହନ । ରୋଷକରି ବୋଲି କୃଷ୍ଣ-
ଜନନୀ । ଗୋଡ଼ାଇଛନ୍ତି ତବେ ଛାଟ ଘେନି । କେଶ ବସନ
ଯାଉଅଛି ଫିଟି । ଗୋଡ଼ାଇ ଗୋଡ଼ାଇ ସଙ୍ଗର ଫୁଟି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ଅଙ୍ଗୁଳ କରନ୍ତି ତଳେ । ଜନନୀ ଧରି ନ ପାରିବେ ମୋତେ । ଏମନ୍ତେ
ରହିଲେ କରୁଣାକର । ମାତା ଯାଇ ବେଗେ ଧଇଲେ କର । ଜନନୀ
ହାତେ ଛାଟ ଦେଖି ହରି । ବାଳକ ପରାଏ କାନ୍ଦନ୍ତି ଡରି । ଯଶୋଦା
ବୋଲନ୍ତି ମାରିବ ଛାଟ । ପଳାଇ ଯାଉଥିଲୁ ଅରେ ଶଠ । ଏ ଗୋ-
ପକଟରେ ଯେତେ ଗୁଆଳୀ । ତୋହରିଲାଗି ମୋତେ ଦିଅନ୍ତି ଗାଳି ।
ସବୁରି ଘରଭିତରେ ପଶୁ । ଦହି ଦୁଧ ସର ଲବଣୀ ଖାଉ । ସେ
ଅତୀ [illegible] ନୋହିବ ନାହିଁ । ସବୁପଦାର୍ଥହିଁ ରହିଲା ନାହିଁ ।
ଏବେ ମୁଁ ବାନ୍ଧି ରଖିବି ତୋତେ । କାହିଁ ତ ଯାଇ ନ ପାରୁ

ସେମନ୍ତେ । ଏହା ବୋଲି ଘରୁ ଦଉଡ଼ି ଆଣି । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବାନ୍ଧ-
ଛନ୍ତି ଜନନୀ । କଟିର ଉଣିଲା ତାହିଁ ଦଉଡ଼ି । ଯଶୋଦା ସରବୁ
ଗଲେ ବାନ୍ଧୁତ । ଘରେ ତାହାର ଯେତେ ରଜ୍ଜୁ ଥିଲ । ବାନ୍ଧିଲ
ଆଣି ସେହୁ ନ ପାରିଲ । ଗୋପପୁରରୁ ରଜ୍ଜୁମାନ ଆଣି । ଅଣାରୁ
ଊଣିଲା ତାହିଁ ସେ ପୁଣି । ଏବେ ତ ଜଗତ ବୋଲି ବୋଇଲା ।
କୃଷ୍ଣମାୟାରେ ଦଉଡ଼ି ଅଣ୍ଟିଲା । ଉଲୁଖଳରେ ତା କରି ବନ୍ଧନ ।
ଘରକରମକୁ ଗଲେ ଜନନ । ଏସନ ବଳିଆ ଦେବାଧିରାଜ ।
ଯାମଳା ଅର୍ଜୁନ ଭାଙ୍ଗିବା ଅନ୍ତ । ଯାମଳା ଅର୍ଜୁନ ମଧ୍ୟେ
ଗଳନ୍ତେ । ଅଣ୍ଟାବନ୍ଧୁଣି ତ ଦେହେ ଭିଡ଼ିଲେ । [illegible] । ବେଢନ୍ଦ-
ମୂଳେ ଉଲୁଖଳ ଲାଗି । ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ବୃକ୍ଷ ପଡ଼ିଲା ଭାଗି । ନଳ
କୁବେର ମଣି ଗ୍ରୀବ ଦେବ । ଯାମଳାର୍ଜୁନ ହେଲେ ଶାପ
ହେନ । କୃଷ୍ଣ ସ୍ତୁତିରେ ଦିବ୍ୟରୂପ ଧରି । ସରଗ ଗଲେ ବହୁସ୍ତୁତି
କରି । ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଶୁଣି ଗୋପାଳେ ଧାଇଁ । ନନ୍ଦାଦି ଗୋପସନ୍ନିଧେ
ମିଳି । ନନ୍ଦ ବୋଲନ୍ତି ଏକ ଉତ୍ପାତ । ଭଲୁ ଭାଙ୍ଗିଲା ତାହିଁ
ତରୁଦ୍ୱୟ । ବାଳକମାନେ ଯେ ସେଠାରେ ଥିଲେ । ନନ୍ଦଙ୍କୁ ଗୃହି
ଏମନ୍ତ ବୋଇଲେ । ତୁମ୍ଭ ପୁଅର ଉଲୁଖଳ ଲାଗି । ଦେଖୁଁ
ଏତରୁ ପଡ଼ିଲା ଭାଙ୍ଗି । ଏଥିରୁ ବାହାର ଦେବପୁରୁଷ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ
ତ କହି ଗଲେ ଆକାଶ । ସେ ପାଳେ ବୋଲନ୍ତି ନନ୍ଦେ ଏମନ୍ତ ।
ବାଳ ବଚନ ଯେ ଜଗତ ସତ । ଶୀଘ୍ର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣବନ୍ଧନ ଫିଟାଇ ।
ନନ୍ଦରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ । ତବେ ଗୋପୀମାନେ ବଜାନ୍ତି
ତାଳ । ମଧ୍ୟରେ ନାଚନ୍ତି ଶ୍ରୀବନମାଳୀ । ଗୋପୀ ବୋଲନ୍ତି ନାଚ
ନାଚ ବାବୁ । କ୍ଷୁଧା ହଲେ ପଛେ ଲବଣି ଦେବୁଁ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୋପୀ
ସ୍ତୁନେ ଦେଇ ପାଣି । ବୋଲନ୍ତି ଏତେକ ଦେଅ ଲବଣି । ସଭିଙ୍କରୁ
ହେଉ ପିତାମାତ । ଗୋପୀ ତ କୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି ସ୍ନେହେ । ହେବ ସ୍ନେ
ବୋଲ ଦେଉ ଏକ ବାଡ଼ । ହୋଇବ ଯୋଗ ଯେତେଅଧି ଜୋର ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯେହ୍ନ ତଣ୍ଡୁଳ ଅଡ଼ୋଳ । ବୋଲନ୍ତି ଅଗୋ ମୋ ଭେଦଅ
ବୋଲ ॥ ଗୋବଦନବସ୍ତ୍ରରୁ ତଣ୍ଡୁଳ ନେଇ । କୋଳକାକ ସବୁ
ଦ୍ରବ୍ୟ ଜାମିଗା ॥ ପରସ୍ପ ଜାବ ପୂରବ ରଚନ । ଦେଖି ସୁଦାମର
ଦ୍ରବିଗ ମନ ॥ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କରେ ଦେଲ ଯେ ଫଳ । ତାହାର ବର୍ଣ୍ଣ
ନୋହିବ ସଫଳ ॥ ସେ ଜଗଦ୍ଗୁରୁ କମଳଚରଣ । ନୃସିଂହ ଭ୍ରମରବର
ଶରଣ ॥

ଚତୁର୍ଥ ବୋଲି

ଦିନେ ଗୋପାଳେ ରାମଗୋବିନ୍ଦ ସଙ୍ଗେ । ଉଦ୍ଧବନନ୍ଦଙ୍କ ଅଙ୍କେ
ମିଳିଲେ ରଙ୍ଗେ ॥ ଖେଳା ଉପରେ ବସି ଗୋପାଳମଣି । ଏକ ଅ-
ରଙ୍ଗେ ଭୁବନମୋହନ ରୂପ ॥ ଖେଳ ଦେଖନ୍ତି ଦେଖି ଗୋହୁଣୀ ଦଳ ।
ଡାକୁଛନ୍ତି ଆସ ରାମ ବନମାଳ ॥ କୃଷ୍ଣ ଖେଳରେ ମାତିଅଛନ୍ତି ତହିଁ ।
ଗୋହୁଣୀଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ପୁଣି ଯଶୋଦା ଯାଇ ବୋଲନ୍ତି
ବାବୁ । ଆସ ଯାହା ମାଗିବୁ ତା ଦେବି ସବୁ । ହୋଇଅଛୁ ସ୍ନାନଶୂନ୍ୟ
ତୋର ଅଙ୍ଗ । ସ୍ନାନକରିଣ ଦେବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୂଜ । ଧୀରେ ବସ୍ତ୍ରରେ
ବେଢ଼ାଇଣ ଧର । ଘରଭିତରକୁ ଗଲେ ନନ୍ଦଜାୟା । ବେନି ଜନନୀ
ଅଛନ୍ତି ବେନିପାଖେ । ରାମଗୋବିନ୍ଦ ଅନ୍ନ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ସୁଖେ । ଦିନେ
ବୃଦ୍ଧଗୋପାଳଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନନ୍ଦ । ବସି ବିଚାରକରନ୍ତି ଉପନନ୍ଦ ।
ଗୋପେ ହୋଇଲା କେତେ ଅରିଷ୍ଟମାନ । ଚାଲ ଚାଲ ଯିବା ଏଥୁଁ
ଅନୁଆନ । ଗୋବର୍ଦ୍ଧନପର୍ବତ ଯମୁନାପାଖେ । ବୃନ୍ଦାବନ-
ରେ ଅମ୍ଭେ ରହିବା ସୁଖେ । ଗାଈ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଆଗ କଲେ ।
ଦ୍ରବ୍ୟ ଘେନି ଶଗଡ଼ରେ ବସି ଗଲେ । ୧୨ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ଆକାରେ
ବସାଇ ପୁର । ବନବନକେ ଦେଲେ ଅନନ୍ତର । ଦିନେ
ରାମଗୋପାଳ ଗୋବତ୍ସ ସଙ୍ଗେ । ବୃନ୍ଦାବନେ ଚରାନ୍ତି ନାନାରଙ୍ଗେ ।
ବନ୍ଧୁ ବଳିଭଦ୍ରଙ୍କରେ ସାଙ୍ଗ ମିଳ । ମଧ୍ୟମର ଦେଲେ ଫଳମାନ

ଭୋଳ । ଷଣ୍ଢପ୍ରାୟ ଯୁଝନ୍ତି ଗୋପାଳ ବେଳ । କେହୁ କଂସ ପଠାଏ
ଛଳନ୍ତି ଧୂନ । ଏକଗୋପାଳ ମୂର୍ତ୍ତିବଶାଭ ହର । ନୃଭଂ କରଇ
ତାହାଙ୍କୁ ଅନୁସର । ଏହିକାଳେ ଅସୁର କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଗୁହିଁ । ଅଜ ମାଇବ
କଂସବଇର ଏହି । ଛଳଛଳ ମନରେ ଏମନ୍ତ ଭାଳ । ବତ୍ସାସୁରରୂପେ
ବତ୍ସାଙ୍କସଙ୍ଗେ ମିଳ । ବସ୍ତ୍ରବାହାରଣ ପ୍ରଭୁ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ । ବଳଭଦ୍ରଙ୍କୁ
ବୋଲନ୍ତି ଦେଖ ସ୍ୱାମି । ଏତେ ବୋଲି ତାହା ଚରଣ ଧର । କପି-
ତ୍ଥରେ ବୁଲାଇ ପିଟିଲେ ହର । ନାଗରୂପେ ଅସୁର ତେଜିଲା ପ୍ରାଣ ।
ଅଁନକାଙ୍କୁ ପଡ଼ି ଥିଲା ଦେହଲା ଠାଣ । ତୃଷା ଲଗିଲା ଗୋପାଳେ ଜଣା-
ନ୍ତିଲେ । ଯମୁନାରେ ପଶି ଜଳପାନ କଲେ । କଂସ ଅଜ୍ଞାରେ
ଅପେକ୍ଷ ବକାସୁର । ତାହା ଜାଣିଲେ ପ୍ରଭୁ ଶାରଙ୍ଗଧର । ବଗୁରନ୍ତି
ଏହାଙ୍କୁ କଉତ୍ତା ନାଗ । ହସହସ ହୋଇ ଗଲେ ତାରପାଶ । ଦେଖି
ଅସୁର କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଗିଳଦେଲା । ଚପ୍ତଲେହଯାକ ପ୍ରାଏ ପ୍ରଭେ ହେଲା ।
ବକାସୁର ପଡ଼ାଇଲା ଲୃବଗାର । ତ୍ରଣପ୍ରାଏ ତା ଥଣ୍ଟ ଚିରିଲେ
ହରି । ଦେବେ କଲେ ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି ବରଷଣ । ରାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କଲେ
ଆଲିଙ୍ଗନ । ଶିଂଘା ମୁରଲୀ ବଜାଇ ପୁରେ ମିଳ । ସୁଖେ ବ୍ରଜଙ୍ଗ
ବସ୍ଥିଲେ ବନମାଳୀ । ପ୍ରାତଃସମୟୁ ଜାଣି ଦେବାଽସ୍ତଜ । ବୃନ୍ଦାବନ
ଯିବାକୁ ହେଲେ ସଜ୍ଜ । ଶିରେ ମୟୂରଚନ୍ଦ୍ରିକା ଶୋଭେ ।
ଦିବ୍ୟ ବେଶ ମୁନିଜନ ମନ ମୋହେ । କର୍ଣ୍ଣଯୁଗେ ମକରକୁଣ୍ଡଳ
ସାଜେ । ଭାସାପୁଟେ ବର୍ତ୍ତୁଳ ମୁକୁତା ରାଜେ । କଟିତଟେ ପିତପଟ୍ଟ
ଉଢ଼ିଆଣି । ଶ୍ରୀରୁ ଚରଣେ ନୂପୁର ସୁବାଜଣି । ଅଙ୍ଗ ସୁଚିଏ
କରେ ଅଛନ୍ତି ଧରି । ଶିଙ୍ଗା ବର୍ଜାଇ ବଁଜଏ କଲେ ହରି । ବସ୍ତ୍ରାମାନେ
ଚଳନ୍ତି ଅନେ ସୁଖେ । ଗୋପସ୍ଥଳେ ବେଢ଼ିଛନ୍ତି ଗୃହପାଖେ ।
ସିଂଘା ମୁରଲୀ ବଜାନ୍ତି ଯେଣ୍ଟାମନେ । ଅନ୍ୟପୂଜାମାନ ବେଣୁ ଛନ୍ତି
ବନ୍ତେ । ଏକ ଗୋପାଳପୁଅର ପୂଜାଗର । ସ୍ନେହଭଳେ ଭେଲା ଏବ
ଗୋପପୁତ । କୃଷ୍ଣବସି ଗୋପାଳ ଗଲ ଜାଣି । ଦୂଷାଙ୍କରେ ଗା·

ସୁଦଂ ଦେଖ ଥିଣି । ଧାଇଁ ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ କରୁଣାଶୀଳ । ତୁରଙ୍ଗୀଙ୍କୁ
ଗୋଡ଼ାଇଛନ୍ତି ଏକ ବାଳ । ଆକାଶରେ ଯେବେ ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ି ଯାଇ ।
ତାର ଛାଇ ଗୋଡ଼ାଇ ଗୋପାଳ ଧାଇଁ । କେହୁ ବଂଶପତ୍ରେ ଗାଇଲନ୍ତି
ତହିଁ । ଏକ ଗୋପାଳ ବକପରାଏ ହୋଇ । କେହୁ ମୟୂରପରାଏ
ନୃତ୍ୟ କରେ । ଏକ ଗୋପାଳ ମର୍କଟ ନାଚ୍ଚଥରେ । ଏକ ଗୋପାଳ
ବେଙ୍ଗପରାଏ ଗଡ଼ । ବୃନ୍ଦାବନରେ ନାନା ଆନନ୍ଦମଡ଼ । ଜଳଭି-
ତରେ ଚାହିଁ ଆପଣା ଛାଇ । ଏକ ଗୋପାଳ ତାକୁ ଖଡ଼ାଇ ଦେଖାଇ ।
ବାଟକରି ପଡ଼ିଅଛି ଅର୍ଘାସୁର । ସ୍ୱର୍ଗେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ କେନପାଟି ଅଛି ତାର ।
ଏକ ଗୋପାଳ ବୋଲଇ ଦେଖ ଦେଖ । ଗିରି କନ୍ଦରେ ଗୁଳି
କରିବା ସୁଖ । ଏକ ଗୋପାଳ ବୋଲଇ ମହାଶୈଳ । ଏଥି
ଉପରେ ବସି କରିବା ଖେଳ । କେହୁ ବୋଲଇ ଏ ଅଜଗର
ଅର୍ବା । ଗିଳଦେବ ଏ ଗାଲ ଭାଙ୍ଗିଯିବା । କେହୁ ବୋଲଇ
ଆମ୍ଭେ କାହାକୁ ଡର । ପଛେ ଅଛନ୍ତି ଆମ୍ଭର ବନବୈଷ୍ଣ । ଏବେ
ବୋଲି ଗୋକୁଳବାଳକ ବସ୍ତା । ଅର୍ଘାବଦନେ ପଶିଲେ
ସେଷ୍ଠାଇକ୍ଷା । ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଜାଣିଲେ ଅସୁର ମନ । ମୋହପାଶେ
ପାଶି କରିଅଛି ଭଜ୍ଞ । ପ୍ରଭୁ ବଳୁର କଲେ ଆପଣାଚକ୍ରେ । ମୋକ୍ଷ କ
ଲେ ମରବେ ଗୋପସୁତେ । ଅର୍ଘାବଦନେ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ।
କଣ୍ଠଚପି ଶରୀର ବିସ୍ତାର କଲେ । ଭାଙ୍ଗି ଫୁଟି ତା ପ୍ରାଣ ବାହାର
ହେଲା । ବେଗେ ଶ୍ରୀଚରଣେଦେହରେ ମିଶିଗଲା । ସେହୁବାଟେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ବାହାର ହେଲେ । ଗୋପକୁମରଙ୍କୁ ଜୀବନ ଦାନ କଲେ । ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି
କରନ୍ତି ଦେବତାମାନେ । ଶଙ୍ଖ ମୃଦଙ୍ଗ ନାଦ କରନ୍ତି ଦୁନ୍ଦେ ।
ଲୁଚକୁଳି ଖେଳଲେ ରହି ତହିଁ । ବଇ ଯୋଡ଼ି କୃଷ୍ଣ ବାଳକେ
ଚାହିଁ । ଏଥିଅନ୍ତେ କୃଷ୍ଣ ନଦୀକୂଳେ ବସି । ଭାରଦ୍ଭା ସିଷ୍ଟାନ୍ନ
ଗୋପାଳେ ଘେରି । ଯଜ୍ଞ ଭୋଜନ ଗୋପସୁତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ । କଉତୁକ
କରନ୍ତି ବନଧାରଙ୍ଗେ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ସେହୁ ସୁରଙ୍ଗେ ।

ଭକ୍ଷ ପଦାର୍ଥ ଦଅନ୍ତି କୃଷ୍ଣ ମୁଖେ । ପିଠା ଉଆଁସ ଏକ ଗୋପାଳବାଳି ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖ କରି ଶୁଣ୍ଡ ପାଉଅଛି । ଗୋପଶିଶୁଙ୍କୁ କୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି ତୋଷେ ।
ସୁରଦେବଙ୍କୁ କୃଷ୍ଣର ମୁଖ ଦର୍ଶେ । ବ୍ରହ୍ମା ବତ୍ସର ହରଇ ସଦା ଦେଖି ।
ଏତ ନ ହେଲନ୍ତି ପ୍ରଭୁ କରୁଣା ଅକ୍ଷି । ଏତ କୋପେ ଯଜ୍ଞଭୋଗୀ ନାଥ
ଯୁଣ । ସଙ୍ଗେ ଭୁଞ୍ଜୁଅଛନ୍ତି ଗୋପାଳଗଣ । ଏ କ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାସ
କରବ ନାଶ । ଅଜ ଜାଣିବା ଏହାର ବଳବଳ । ତତ୍ତ୍ୱେ ଏତେ
ବୃନ୍ଦ ବତ୍ସରଗଣ । ବନମଧ୍ୟକୁ ନେଇ ରଖିଲେ ବତ୍ସମାନ । ଗୋପସୁତ
କୌତୁକେ ଦେଖନ୍ତି ବତ୍ସଗ୍ରାହ । ପାଶେ ନାହାନ୍ତି ବତ୍ସ ଏ ଗଲେ କାହିଁ ।
କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ନ ଖେଳ ଭୋଜ । ବତ୍ସମାନଙ୍କୁ ଯାଇ ଅଣିବ
ଖୋଜ । ଏତେ ବୋଲି ବତ୍ସ ଅଣିଗଲେ ହରି । ଏଣେ ବ୍ରହ୍ମା ଗୋ
ପାଳଙ୍କୁ ନେଲେ ହରି । ବତ୍ସ ଖୋଜି ନ ପାଇଲେ ପୀତବାସ । ବଣ-
ଭୋଜଠାବେ ହେଲେ ପରବେଶ । ଗୋପଶିଶୁମାନେ କେହି ନାହାନ୍ତି
ତହିଁ । ପ୍ରଭୁ ଜାଣିଲେ ହଠ କରନ୍ତି ବିହି । ଅମ୍ଭେ ତାହାକୁ ହଠ
କରିବା ଦେଖି । ଧ୍ୟାନ କରି ବସିଲେ କମଳଅକ୍ଷି । ଯେତେ ବତ୍ସ
ବାଳକ ଗୋପାଳ ଥିଲେ । ନିଜଦେହରୁ ହରି ବାହାର କଲେ ।
ବେଣୁ ବସ୍ତ୍ର ରୂପ ଯାହାର ଯାହା । ସେହିରୂପେ ଜାତ କଲେ-
ତହିଁ ବାହା । କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଲୋମକୂପରେ ଯାର । ବତ୍ସ ବାଳକ
ଜାତ କ ବଡ଼ ଭାର । ଗୋପସୁତଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବନମାଳୀ । ବତ୍ସମାନଙ୍କ
ସଙ୍ଗରେ ପୁରେ ମିଳ । ଏଥିଅନ୍ତରେ ତହିଁ ବରଷେ ଗଲା । ବ୍ରହ୍ମା
ବତ୍ସ ଗୋପାଳ ଲୁଚାଇଥିଲା । ଦିନେ ସକଳ ଗୋଧନ ଗୋପାଳମାନେ ।
ବତ୍ସ ଛାଡ଼ି ଚଳିଲେ ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନେ । ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ନିକଟେ ମିଳିଲେ
ଯାଇଁ । ବତ୍ସ ଦେଖି ପଦକୁ ଆସିଲେ ଧାଇଁ । ଅତି ସ୍ନେହ କରି କ୍ଷୀର-
ପାନ ଦେଲେ । ପୁତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଗୋପାଳେ କୋଳ କଲେ । ଧ୍ୟାନ
କରି ତା ଜାଣିଲେ ବଳରାମ । ଏତ ସକଳେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅବଭାସ ।

କମଣ୍ଡଳୁରେ ବତ୍ସା ବାଳକ ଘେନ । ଜଳ ପୁରକୁ ଗଲେ ସେ
ପଦ୍ମଯୋନି । ପଛେ ସହସ୍ରମୁଖ ବ୍ରହ୍ମାଏ ଅଛି । ଋଷିମାନେ ପାରୁଶରେ
ଛନ୍ତି ବସି । ହାସ୍ୟ ବୋଲଇ କାହିଁକ ଅସ ତୁହି । ବ୍ରହ୍ମା ବୋଲ-
ଇ ମୋର ମନ୍ଦିର ଏହି । ହାସ୍ୟ ବୋଲଇ ତୁ ଚତୁର୍ମୁଖ ସିନା । ବ୍ରହ୍ମା
ସହସ୍ରମୁଖ ବସିଛି ଅନା । ଲାଜ ପାଇ ବସିରେ କମଳାସନ । ମୋର
ଗରବ ଗଞ୍ଜିଲେ ଭଗବାନ । ତାର ଚରଣେ ଶରଣ ହେବି ମୁହିଁ ।
ରକ୍ଷୁ ନ ରକ୍ଷୁ ତାହାକୁ ଅନ୍ୟ ନାହିଁ । ବତ୍ସା ଗୋପାଳ ଏବେ ମୁ ଦେବି
ନେଇ । ଏତେ କହିଣ ବୃନ୍ଦାବନକୁ ଯାଇ । ତହିଁ ଦେଖିଲେ ଦେ-
ବାଧିଶ୍ୱର ବଳେ । ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ପଦ୍ମ ଶୋଭେ ଭୁଜେ । ପୂଜା
କରୁଅଛନ୍ତି ଚତୁରାନନ । ସ୍ତୁତି କରନ୍ତି ପାରୁଶେ ତ୍ରିଲୋଚନ । ବୀଣା
ବଜାନ୍ତି ନାରଦ ମହାଋଷି । ଦୁର୍ଗା ଚାମର ଧରି ପକାନ୍ତି ଆସି । ମାଳା
ଦେଉଅଛନ୍ତି ଅମରପତି । ବୃନ୍ଦାବନଯାକ ଦେଖି ଏହିମତି । ବ୍ରହ୍ମା
ବୋଲଇ ହେଲି ମୁ ଅପରାଧୀ । କ୍ଷମା କଲେ କରିବେ କରୁଣାନିଧି ।
ହୃଦ ଜାଣିଲେ ବିଷ୍ଣୁ କମଳନୟନ । ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ଏକ ମୂରତି ଦଶିଲେ ଭଗବାନ । ମାୟା ଯେତେକ ଦେହରେ
ହେଲେ ଲୀନ । ଅଙ୍ଗ ଧରିଛନ୍ତି କରେ ପୀତବାସ । ହୋଇଛନ୍ତି
ସେହି ବାଳଗୋପ ବେଶ । ପିତାମହ ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ ପଡ଼ି । ଯୁଡ଼ି
ସ୍ତୁତି କଲେ ଶିରେ କରଯୋଡ଼ି । ନମୋ ନମୋ ନିର୍ବିକାର ବ୍ରହ୍ମ
ହରି । ମହି ଭାର ନିବାରଣେ ଅବତରି । ଆଦି ଅନ୍ତ ଯାହାର ଦିଶୁଛି
ନାହିଁ । ତାର ମହିମା ମୁହିଁ ଜାଣିବି କାହିଁ । ବତ୍ସା ବାଳକ ଯେ-
ତେକ ନେଇଥିଲା । ପ୍ରଭୁ ସମ୍ମୁଖରେ ସବୁ ଆଣି ଦେଲା । ପିତାମହଙ୍କୁ
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ହରି । ଗୋପସୁତ ସହିତେ ଚଳନ୍ତି ଘର । ନନ୍ଦ-
ନନ୍ଦନଙ୍କ ଚରଣ ପରଶିଲେ । ଅନୁକୂଳେ ନୃସିଂହ ଦାସ ଭଣେ ।

ପଞ୍ଚମ ବୋଲି ।

ଏକ ଦିନେ ଶ୍ରୀଗୋପ ସୁତକୁ ନେଇ । ଚଳେ ମୁରଲୀ ଶିଙ୍ଗା ବେଣୁ ଧରି

ବତ୍ସାମାନ ସଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରାମ । ସ୍ତୋକ କୃଷ୍ଣ ଯେ ସୁବଳ ସୁଦାମ ॥
ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୃକ୍ଷକୁ ଚାହିଁ ବୋଇ-
ଲେ । ଦେଖ ଦେଖ ବଳଦେବ ଗୋସାଇଁ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବୃକ୍ଷ ପ୍ରଣମି-
ଛ ହୋଇ । ମୟୂର ନୃତ୍ୟ କରଇ ଶିଖରେ । ମୃଗ ଯୂଥ ଅଛି ତରୁ-
ତଳରେ । କେହୁଁ ଗୋପାଳ ଧରେ ଶିଖିସ୍ୱନ । କେତାକୁ ଅଛି ମ-
ୟୂର ସମାନ । ବୃନ୍ଦାବନଶୋଭା ଅନାଇ ରାମ । ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି
ଅତି ଅନୁପାମ । ଫୁଟି ଗୋପାଳ କୋଳରେ ଶୋଇଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-
ଚରଣ ମର୍ଦ୍ଦନ କଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପୁଣ ଯେ ନାଚନ୍ତି ରଙ୍ଗେ ।
ଖେଳ ଖେଳ ହେଲେ ଗୋପାଳ ସଙ୍ଗେ । ରାମ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଅଛନ୍ତି
ଧରି । କୃଷ୍ଣ ଗୋପାଳଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରି । ଗୋପାଳ କରେ କମଳ-
ନୟନ । ପଲ୍ଲବ ଶଯ୍ୟାରେ କଲେ ଶୟନ । ଗୋପାଳ କରେ ଚ-
ରଣ ମର୍ଦ୍ଦନ । ହସ୍ତରେ ବସ୍ତ୍ର ଏକର ବାନ । କେହୁଁ ଗୋପାଳ ଙ୍କ-
ରେ ଡାଳ ଧରି । ଗୀତ ଗାଉଛନ୍ତି ସୁମଧୁର କଣ୍ଠ । ରାମ କୃଷ୍ଣ ଅଗେ
ଗୋପାଳଗଣେ । ଏମନ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି ଜଣେ ଜଣେ । ହେ ରାମ
ରାମ ମହାବାହୁ ଶୁଣ । ହେ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ଦୁଷ୍ଟ ନିବାରଣ । ଏହି ନି-
କଟେ ଅଛି ତାଳବନ । ଅସୁର ରହି କରଇ ସଦନ । ତାର ଭୟେ
କେହୁ ନପାରୁଁ ଯାଇ । ତାଳଫଳ ଅଛି ଦେଖ ଗୋସାଇଁ । ରୋହିଣୀ
ସୁତ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଲେ । ତାଳତରୁରେ ବାହାବାଦ କଲେ । ତାଳ-
ଫଳ ସବୁ ଝଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ଗର୍ଦ୍ଦଭରୂପେ ଧେନୁକା ଧାଇଁଲା । ଦେଖି
ଅସୁର ଶ୍ରୀରାମ ହୃଦରେ । ଚରଣ ପ୍ରହାର କଲା କ୍ରୋଧରେ । ହେ-
ଗେ ରାମ ତାର ଚରଣ ଧରି । ତାଳବୃକ୍ଷରେ କେଶେ କେଇଁ ମାରି ।
ଅସୁର ଘୋର ଗରଜନ କଲା । ଗର୍ଦ୍ଦଭରୂପଧର ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲା ।
ଧେନୁକାସୁର କଣ ଆସି ମିଳ । ସବୁମାଇଲେ ରାମ ବଳସାମୀ ।
ଗୋପାଳ ଭ୍ରମର ହରଷ ଚିତ୍ତେ । ଖାଇଲେ ତାଳଫଳ ଇଚ୍ଛା-
ମତେ । ବତ୍ସାମାନ ଘେନି ରାମ ମୁକୁନ୍ଦ । ପୁରକୁ ମିଳିଲେ ବଂଶୀ ।

ଥିବ କର । ଦିନେ ନିଶିଶେଷେ ପଦ୍ମନୟନ । ଗୋପାଳ
ସଙ୍ଗେ ଘେନି ବତ୍ସମାନ । ଯମୁନାତୀରେ ବୃନ୍ଦାବନେ ମିଶି
ହରଷେ କରନ୍ତି କଉଥ କେଳି । ତୃଷାରେ ଯୋଏ ଗୋପ
ବତ୍ସମାନ । କାଳୀୟହ୍ରଦକୁ ଗଲେ ବହନ । ସକଳେ
ହ୍ରଦଜଳ ପାନ କଲ । ତକ୍ଷଣେ ମରିଣ ପଡ଼ିଲେ ମହୀ ।
କୃଷ୍ଣ ଅମୃତଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇଁ । ବତ୍ସ ଗୋପାଳମାନଙ୍କୁ ଜୀଆଇ ।
କାଳୀୟ ଯେବେ ଥିବ ଏଥି ରହି । ଏ ଜଳପାନ ନ କରିବେ
କେହି । ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ଶାରଙ୍ଗଧର । ଉଠିଲେ କଦମ୍ବ ବୃକ୍ଷ ଉ-
ପର । ନଦୀଭିତରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ । କାଳୀୟହ୍ରଦ ମନ୍ଥି ପକାଇଲେ ।
ଶୁଣି କାଳୟ ସେ ଅଇଲା ଧାଇଁ । କୃଷ୍ଣ ଶରୀର ଭିଡ଼ ଗୁଡ଼ିଆଇ
ଏଣେ ଗୋପରେ ହେଲା ଉତପାତ । ଛନ୍ନ ହୋଇଲା ଗୋପାଳଙ୍କ
ଚିତ୍ତ । ନନ୍ଦଆଦି ଯଶୋଦା ରୋହିଣୀ । ଶ୍ରୀରାମ ଗୋପାଳ ଗୋପ-
ରମଣୀ । ଯମୁନାତଟରେ ମିଳିଲେ ଯାଇଁ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସାପ ଅଛି ଗୁଡ଼ି-
ଆଇଁ । ବତ୍ସମାନେ ମୂର୍ଚ୍ଛ କବଳ ତେଜି । କୃଷ୍ଣ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ଛନ୍ତି
ହେଜି । ଦେଖି ସମସ୍ତେ କରନ୍ତି ରୋଦନ । ନଦୀରେ ଡେଇଁ ପଡ଼ିବାକୁ
ମନ । ସର୍ବେ ବୋଲୁଛନ୍ତି ପ୍ରବୋଧ କରି । ଥାଅ ଏହିକ୍ଷଣି ଆସିବେ
ହରି । ଗୋପାଳଙ୍କ ମନ ଜାଣି ମୁରାରି । ଆପଣା ଶରୀର ବଢ଼ାଇ
କରି । କାଳୀୟ ଯେବେ ନ ପାରିଲା ଛଡ଼ି । ପଳାଇ ଗଲା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ
ଛାଡ଼ି । ବୋଲଇ ପ୍ରଭୁ ଠାକୁରେ କଲି ଦୋଷ । କ୍ଷମ ଏବେ ମୁଁ ହୋଇବି
ନାଶ । କାଳୀୟ ଫଣାରେ ଉଠି ଗୋବିନ୍ଦ । ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ପରମ
ଆନନ୍ଦ । ଦେବତାଏ ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ଅପସରାମାନେ ରଙ୍ଗେ
ନାଚନ୍ତି । କାଳୀୟ ନାଗ ପତ୍ନୀଗଣ ଆସି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି ଅନେକ
କରି । ଏସନ ହୋଇଲେ କରୁଣାକର । କାଳୀୟ ଫଣାରୁ ହେଲେ
ବାହାର । ବୋଲନ୍ତି ଏଠାରୁ ଯାଅ କାଳୀୟ । ସମୁଦ୍ରେ ଯାଇ ତୁ କର
ଆଳୟ । କୃଷ୍ଣବାଣୀ ଶୁଣି ନାଗ ସକଳ । ଦୂରାକୁ ଯାଇ କଲ ହେଲ

ମାଳା । ସମସ୍ତେ କାଳନ୍ଦୀ ହ୍ରଦ ଖଣ୍ଡରେ । ସମ୍ଭ୍ରମେ ସ୍ନାନ କରି
ରହିଲେ । କୂଳେ ମିଳିଲେ କମଳନୟନ । ସେହୁଣୀ ସ୍ଥିତ କଲେ
ଅଭଙ୍ଗନ । ଜନ ଭିଁଷକୁ ବୋଲେ ଦେଇ ବସି । ଏମନ୍ତେ ବହୁକ
ହୋଇଲା ଜଣୀ । କାଳନ୍ଦୀକୂଳ ପୁଲିନ କାନନ । ସେଠାରେ ସମସ୍ତେ
କଲେ ଶୟନ । ସକଳଙ୍କୁ ନିଦ୍ରା ଅଛି ବେଳି । ଏମନ୍ତେ ବନ-
ଅଗ୍ନି ଅସି ବେଢ଼ି । ଗୋପାଳେ ଉଠି ବୃନ୍ଦାନ୍ତ ସ୍ତବଦେ । କୃଷ୍ଣ
ଉଠିଲେ ଗୋପାଳ ଶବଦେ । ବନ ଅନଳ ସବୁ ପାନକଲେ ।
ଇଚ୍ଛାଗୀତେ ବ୍ରଜ ସଦନକୁ ଗଲେ । ଦିନେ ପ୍ରଭାତେ କମଳନୟନ ।
ସୁଜନସଙ୍ଗେ ବୃନ୍ଦାବନେ ଗମନ । ଗାଈମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ।
ଗୋପାଳେ କରୁଛନ୍ତି ଶିଦାଧ୍ୱନି । ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ରଙ୍ଗେ କଟ-
କର । ଗୋପାଳ କଲେ ପ୍ରଶଂସା ନୃତ୍ୟର । ଗୋପାଳ ପୁଣି ନାଚନ୍ତି
ନୃତ୍ୟମ । ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ସୁନ୍ଦରଶ୍ୟାମ । ଏକ ଗୋପାଳ କର
ବେଣୁ ଧରଇ । ଭ୍ରମଣି କରଇ ସେ ନେବ ବଇ । ଏକ ଗୋପାଳ ବାହା
ମୋଟ କଇ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭାବାର କର ଓଠାରେ । ବେଲବଢରେ ଗୋ-
ପାଳ ଖାଇଇ । ହୋଇଲେ ଫଳ ଭୋଗ ମଗ୍ନମନ । ପଛଅଗ୍ରେ ଯାଇଁ
ଜନନନ୍ଦନ । ବୁଝିଲେ ଖାଇଁ ଗୋପାଳ ନନ୍ଦନ । ଗୋପାଳ ବୋଲଇ
ସାରଙ୍ଗଧର । ଏମନ୍ତେ ହୋଇବ ଭାବାର କର । ଗୋପାଳବାଣୀ
ଶୁଣି ହେଲେ ସୁଖୀ । ଧାଇଁଲେ ହରି ବରଣକୁ ଦେଖି । ବେଢ଼ାକୁ-
ଶେ ଚିଡ଼ିଯାଇ ଗୋପାଳ । ଦୋଳ ଖେଳୁଛନ୍ତି ଏକ ଗୋପାଳ ।
ପ୍ରଳମ୍ବାସୁର ଏଥି ଅନ୍ତରରେ । ଲୁଚି ଦେଖୁଥିଲା ଲତାଭିତରେ ।
ଗୋପକୁମର ସ୍ୱରୂପ ଧରିଲା । ଗୋପାଳମାନଙ୍କ ମେଳେ ମିଳିଲା ।
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ତାହା ଅଛନ୍ତି ଜାଣି । ସମସ୍ତ କହନ୍ତି ଏମନ୍ତ ବାଣୀ ।
ଫଳଜାଣିଲ ଖେଳିବା ଗୋସାଇଁ । ବାଣ୍ଟି ହୋଇବା ଦୁଇଭାଗ ହୋଇ
କାଉବା ବଗ କନ୍ଦରେ ବହିବେ । ହାରିଲାବଟୁ ସେ ଜିଣିଲେ ବୋହିବେ ।
। ୭୨ । ଏକ ଗୋପାଳ ବଡ଼ଲୋକ ଦଳେ । ଶ୍ରୀରାମ ରହିଲେ କୁମର

ସଙ୍ଗେ । ମେଳର ସଙ୍ଗେ ସୁଦାମର ଖେଳ । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗରେ ବେଣିକ ଗୋପାଳ । ଭଦ୍ରସେନ ଖେଳନ୍ତି ବୃଷଭ ସଙ୍ଗେ । ଏରୂପ ଖେଳବା ବିବିଧ ରଙ୍ଗେ । ବେଣୁଗୋପାଳେ ହୋଇଛନ୍ତି ମେଳ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଠାଉଲେ ଦୂତବଳକୁ । ଜାଣିଲେ ପ୍ରଭୁ ତାହା ମାୟାମୂଳ । ବହିଲେ ପ୍ରଳମ୍ବ ଜଳନ୍ତୁପର । ସୁଦାମ କୃଷ୍ଣଙ୍କ କାନ୍ଧେ ଚଢିଅଛନ୍ତି । ବୃଷଭକୁ ଭଦ୍ର-ସେନ ବହୁଛି । ପ୍ରଳମ୍ବଗଲେ ଭଣ୍ଡୀର ବଟ ଯହିଁ । ପ୍ରଳମ୍ବାସୁର ଚିନ୍ତେ ବସୁବଳ । ଏହାକୁ ଆଜ ମୁଁ ନାଶ କରିବ । ପଛେ ଆସି ଏ-ମାନଙ୍କ ମାରିବ । ଏମନ୍ତେ ଭଣ୍ଡୀର ବଟ ବଳଇ । ଦର୍ପ ସ୍ୱରୂପେ ଅସୁର ମଲଇ । ମାୟାମ୍ବର ଭାର ଧଇଲେ ବାଳ । ବଧାମାତ୍ର ପ୍ରାଣ ଗଲେ ତାହାର । ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ପ୍ରଳମ୍ବାସୁର । ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି କଲେ ସୁର ନିକର । ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧଇଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ । ବେଢ଼ିଲା ଅନଳ ବନ-ଦହନ । ବନ ଲତାରେ ଅଜା ଗାଇ ମହିଷୀ । ଅଗ୍ନି ଭୟରୁ ନ ପାଇଲେ ଆସି । ଗୋପାଳମାନେ ରାମକୁ କହିଲେ । ବୃକ୍ଷରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉଠି ରହିଲେ । ଗାଇନାମ ଧରି ଡାକନ୍ତି ହରି । ଧ୍ୱନି କରନ୍ତି ଯେ ଆସି ନ ପାରି । ଗୋପାଳେ ବୋଲନ୍ତି କରୁଣାମଣି । ତୁମ୍ଭ ଆଗେ ୨ ଗଲୁଁ ଛାଡ଼ି । ଆମ୍ଭେତ ଜାଣି ପଶିଲୁଁ ଶରଣ । ରକ୍ଷ ନ ଭଗ ତୁମ୍ଭେ ତାହା ଜାଣ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ନାହିଁ ଡରର । ମୋତେ ଯେ ଭଜେ ତାହା-ର କି ଡର । ସମସ୍ତେ ହୋଇ ମୋତେ ବୋଲବର । ନୟନ ବୁଜି ମୋରୂପ ସ୍ମରି । ଶୁଣି ଗୋପାଳ ବୁଜିଲେ ନୟନ । ବନ ଅନଳ ସବୁ କଲେ ପାନ । ଗୋପାଳେ ଅନାଇଁ ହରଷ ହେଲେ । ଅଜା ମହିଷୀ ଗାଇ ଆଣିଲେ । ଏରୂପ ଗୀତମାନଙ୍କର ସାର । ଭଣିଲେ ଜସିଂହ ଭ୍ରମରବର ।

ଷଷ୍ଠବୋଲ ।

ସପ୍ତ ଅଙ୍ଗୁଳରେ ହେଲ କରୁଣାକାର । ଆସି ଅକାଶେ ମିଳିଲେ ମେଘମାଳ । ଝଡ଼ବାଡ଼ି ଲଡ଼ିବେକୁ ଘୂରିଲା ବ ବୃଷ୍ଟି । ବର୍ଷାକାଳରେ

ଅନ୍ଧାର ଗଲା ପୋଷ୍ଟ । ଝୁଣ୍ଟ ଝୁଣ୍ଟ ଝୁଣ୍ଟରେ ବିଜୁଳୀପଣ୍ଡି । ଉଦଚନ୍ଦ୍ର
ଝଣ୍ଟେଦ ଧବସବଠ । ବାଲମୀକୀ ସିଶୁ ଇନ୍ଦ୍ର ଧନୁଜାଛ । ନୃତ୍ୟକରନ୍ତି
ମୟୂରେ ହୋଇ ମତ୍ତ । ଭେକ ଡ଼ାକ୍ତୁଙ୍କେ ଧ୍ୱନି କରନ୍ତି ଉହିଁ । ବନ-
ପଲେ ହଂସ ହଂସଗଳ ରହି । ପାଣି ଉଛୁଳି ବନ ଯାଉଛି ଭାଙ୍ଗି ।
ବକମାନେ ମାଛକୁ ଅଛନ୍ତି ଜଗି । କୃଷ୍ଣ କୋଲେଡ଼ ଭିତରେ କୃଷ୍ଣ
ବସି । କନ୍ଦମୂଳ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଲୁଣି । ଏଣେ ଗୋପାଳ ଉହୁଂ କୃଷ-
ପାଶେ । ଦେଖ କନ୍ଦମୂଳ ଯେନ ତୃପ୍ତିବସେ । ଶରଦରଣୀ ଦେଖି
ପରଶଂସା କରେ । ରାମକୃଷ୍ଣ କେଳ ଏହି ପରକାରେ । ବୃନ୍ଦାବନ-
ବିପିନ ଗୀତାପେ ବସି । ଦଧିଲୁଣ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଗୋପାଳଙ୍କମିଶି । ରାମକୃଷ୍ଣ
ଗୋପାଳେ ଅଇଲେ ଘର । ଉହିଁ ସୁଖ କଲେ ଏହି ପରକାର ।
ଏଥୁ ଅନ୍ତରେ ପ୍ରବେଶ ଶରଦକାଳ । ସରୋବରେ ଫୁଟିଲେ
କମଳକୁଳ । ଭୃଙ୍ଗମାନେ ଉହିଁ କଲେ କୋଳାହଳ । ମଧୁପାନରେ
ହୋଇଛନ୍ତି ଭୋଳ । ଧାନପାଇ ଗଡ଼ୁଅଛି ମଞ୍ଜିଭଳ । ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି
ହରିଣୀ ମତ୍ତକୁଳ । ମଣ୍ଡପରେ ମୃଗ ମୃଗୀ ଖେଳେ ସଙ୍ଗ । ଗାଇମା-
ନଙ୍କୁ ଷଣ୍ଢ କରଇ ରଙ୍ଗ । କଳାମାଳ ଯେନ ଉଦେ ନକ୍ଷତ୍ର
ଚନ୍ଦ୍ରପାଶେ ବେଢ଼ିଛନ୍ତି ତାରାପନ୍ତି । ଏବେ ବୃନ୍ଦାବନେ ରାମ କୃଷ୍ଣ
ଖେଳ । ଗୋପକୁମାରମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଘେନି । ନୀପମୂଳରେ
ତ୍ରିଭଙ୍ଗିଛନ୍ତେ ହରି । ରଙ୍ଗଅଧରେ ମୁରଲୀ ଧ୍ୱନି ପୋଷ । ବେଣୁ
ବଜାନ୍ତି ସ୍ୱନ ହରଷତରେ । ଶିଙ୍ଗା ମୁରଲୀବଜାନ୍ତି ଗୋପପୁରେ । ମୃଗ
ମୃଗୀଙ୍କ ଶୁଣି ଅଛି ରହି । ଆଖି ପଲକହିଁ ଭାରୁ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ
ତୃଣ ଭେଟ ଧେନୁମାନେ ଚୋବ ନାହିଁ । କଲେ ମୁରଲୀଧ୍ୱନି
ଅମୀୟୁଥାଉ । ତାଙ୍କଠାରେ ଯାଉଥିଲେ ଗୋପୀଗଣ । ଧ୍ୱନି ଶୁଣି
କହନ୍ତି ଜଣକୁ ଜଣ । ସଖୀ ଦେଖ ଦେଖ ଏ ବଂଶୀର ଭାଗ୍ୟ । କୃଷ୍ଣ
ଅଧର ସଙ୍ଗକୁ ହେଲା ଯୋଗ୍ୟ । ଅମୃତ ସ୍ୱାଦ୍ୟ ପିଇଁ ଏ ଅଧର-
ରସ । ସବୁ ପାନ କରୁଛ କ ରଖି ଶେଷ । ପଦ୍ମ ଛଳରେ ସମ୍ଭା

ପୁଲକିତ । ପୁଷ୍ପରସ ଝରୁ ମୁଖୁ ଅଗ୍ନି ଜାତ । ନନ୍ଦ କୁଳରେ ସାଧୁ-
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖି । ଯଥା ଜନନୀ ଜାତ ହୁଅନ୍ତି ସୁଖୀ । ହେମ ଋତୁରେ
କନ୍ୟା ବ୍ରଜବାଳୀ । ପ୍ରାତଃ ସମୟେ ଯମୁନାକୂଳେ ମିଳି । ନବ୍ୟ
ବେଶ କରି ବାଳୀ ଦୁର୍ଗା ସ୍ଥାପି । ପୂଜା କରୁଥାଇଲେ ସକଳ ଗୋପୀ ।
କର ଯୁଗଳ ଯୋଡ଼ି କରନ୍ତି ସ୍ତୁତି । ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ଆମ୍ଭର ହେବେ
ପତି । ଗୋପୀମାନେ ଦେହାର କରି ଧରାଧରି । ଚଳେ ଯମୁନାକୁ
ଗଲେ ସ୍ନାନ କରି । ବାସ ପାଲଟି କୂଳରେ ରଖି ବାଳୀ । ଜଳ
ଭିତରେ ପଶି କରନ୍ତି କେଳି । କୃଷ୍ଣ ରାମ ସୁଦାମ ସକଳ ସଙ୍ଗେ ।
ସେହି ସ୍ଥାନେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ରଙ୍ଗେ । ଗୋପୀମାନଙ୍କ ବସନ-
ମାନ ଆଣି । ନୀପ ଉପରେ ବାନ୍ଧି ମୁରଲୀପାଣି । ତରୁ ଉପରେ
ଯାଇ ବସିଲେ ହରି । ଏଥୁଅନ୍ତରେ ଗୋପୀଏ ସ୍ନାନ ସାରି । କୂଳେ
ଦେଖିଲେ ନାହିଁ ଆପଣା ବାସ , ଚଳଚଳ ହୋଇ ଚାହିଁ ଚଉପାଶ ।
ବୋଲୁଛନ୍ତି ଏଥର ହୋଇଲୁ ନାଶ । କେଉଁ ଚୋର ନେଲା
ଝରନ୍ତି ଦସ । କେ କୋ ଲ ଶୀତଳ ନେଇଥାନ୍ତା ଯେବେ । ଗାତ୍ର-
ଝାଳମାନ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା ତେବେ । ପବନରେ ଯେବେ ଯାଇଥାନ୍ତା
ଉଡ଼ି । ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଦୂରେ ଥାନ୍ତା ପଡ଼ି । ଉହୁଁ କଦମ୍ବ ତରୁକୁ
ଦେଖିଲେ ଚାହିଁ । ତହିଁ ବସି ଅଛନ୍ତି ଶ୍ରୀବତ୍ସଶାୟୀ । ଗୋପୀମାନେ
ବୋଲୁଛନ୍ତି ଅହେ ହରି । ଆମ୍ଭ ବସନମାନ ନେଇଛ ହରି । ଏତେ
ଗହନମାନ ଭାଙ୍ଗିକି ଭୋଳୁ । କଂସରାଜାକୁ ମନେ ନାହିଁ କି ଡର ।
ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଅମ୍ଭେ ତୋହର ଦାସୀ । ଧର୍ମ ଜାଣିଣ ଅଧର୍ମ କର ଆସି ।
ଏବେ ବାସମାନ ଆଣି ଦିଅ ତୁମ୍ଭେ । ଯାହା ବୋଲିବ ତାହା କରିବୁଁ
ଅମ୍ଭେ । କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ସ୍ନେ ପରଭୂପକାର । ଦୋଷ କି ଦେଖି
କଲ ତାହାକୁ ମାର । ବାସ ପବନ ଉଡ଼ାଇ ନେଉଥିଲା । ଅମ୍ଭେ
ଆଣିଲୁ ଏକ ଉପକାର କେଲା । ଜଳଭିତରୁ ଏବେ ବାହାର ହୁଅ ।
ତୁମ୍ଭ ବସନ ଏ, ଯେବେ ଚାହିଁ ନିଅ । ବୋଲୁଅଛି ସବୁରେ ଏମନ୍ତ

ଜାଳ । ଗୋପୀ ଉଠିଲେ ଜଳେ ବସ୍ତ୍ର ନେଇ । ଶୀତେ କାତର ଗୋପତରୁଣୀମଣି । ଭବତାପର ନିଷ୍ଠୁର ବାଣୀ ଶୁଣି । କାମ-ସହିତ ସ୍ନାନରେ ପାଣି ଦେଇ । ଯମୁନାକୁ ଲାଜରେ ବାହାର ହୋଇ । କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଗୋ ଗୋପୀକୁଳ । ତୁମ୍ଭେ ଉଲଗ୍ନ ହୋଇ ପଶିଛ ଜଳ । ଯେବେ ରବିଙ୍କି କରିବ ନମସ୍କାର । ସବୁ ପାପରୁ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇବ ପାର । ଗୋପୀଏ କହନ୍ତି କାମକୁ ହେ ଦେଇ । ଆଉ ବସ୍ତ୍ରେ ରବିଙ୍କି ଧ୍ୟଇଗି ହୋଇ । କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଅଗୋ ଗୋପିକାମାନେ । ଦେବତାଙ୍କୁ କି ତୁମ୍ଭେ ନ ଡର ମନେ । ଏକ ହସ୍ତରେ କଲ ଯେ ନମସ୍କାର । ହସ୍ତ କାଟିଲେ ପାପୁ ହୋଇବ ପାର । ଗୋପୀ ଦୋନହସ୍ତେ ନମସ୍କାର କଲେ । ହରି ବୋଇଲେ ରହ ଯେ ତୋଷ ହେଲେ । ଏକ ଗୋପୀଏ ଉଣ୍ଟି ଧାଇଁଲା ଖରେ । ଲାଜେ କଦମ୍ବବୃକ୍ଷକୁ ଜାଳ କରେ । ଗୋପୀମାନଙ୍କ ସ୍ତୁତି ଭପତି ଦେଖି । ମହା ହରଷ ପ୍ରଭୁ କମଳଅକ୍ଷି । ସବୁ ବସନ ଦେଲେ କରୁଣାନିଧି । ଲଜବାସ ପିନ୍ଧି ଗୋପୀ ବେଗେ ଚିହ୍ନି । ଗୋପୀମାନଙ୍କ ହୃଦୟ ଜାଣିକରି । କ୍ରୀଡ଼ା କରି ଦେବା ଅଜ୍ଞା ଦେଲେ ହରି । ଏଥୁଅନ୍ତରେ କୃଷ୍ଣ ଗୋପାଳ ସଙ୍ଗେ । ବୃକ୍ଷମାନଙ୍କ ଗୁଣ କହନ୍ତି ରଙ୍ଗେ । ଦେଖଦେଖ ତରୁ ପର ଉପକାରୀ । ଫଳ ପତ୍ର ପୁଷ୍ପ ଛାଇ ଛଳ ଧରି । ବାଳ ଗୋପାଳଙ୍କୁ ଘେନି ଭଗବାନ । ଯମୁନାରେ ପଶି କଲେ ଜଳପାନ । ଗୋପକୁମରେ କହନ୍ତି ଜନାର୍ଦ୍ଦନ । କ୍ଷୁଧା କରୁଛି ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଦଶ ଅନ୍ନ । କୃଷ୍ଣ ଅଜ୍ଞା ଦେଲେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ ଖରେ । ଅଛି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆସନ ଦଣ୍ଡଦୂରେ । ତହିଁ ବ୍ରାହ୍ମଣେ କରୁଅଛନ୍ତି ଯାଗ । ଦେବତାଙ୍କୁ ଦେଉଛନ୍ତି ଦଧିଭୋଗ । ଦେଉଅଛନ୍ତି ଅଗ୍ନି ବସନମାନ । ଅମ୍ଭ ନାମ ଧରି ମାଗି ଆଣ ଅନ୍ନ । କୃଷ୍ଣ ବଚନ ଶୁଣି ଗୋପ ଚଳେ ତଳ । ଯାଗଶାଳ ସନ୍ନିଧେ କହନ୍ତି ମେଳ । ଦ୍ୱିଜମାନଙ୍କ ଅଗ୍ରେ ତୁଲ ବୋଲ । କହୁଛନ୍ତି ଶିରେ ବେହନର ଦେଇ । [illegible] କୃଷ୍ଣ କ୍ଷୁଧାରେ

ଅଭକ୍ତ ହୋଇ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ପଚ୍ଛନ୍ତି ପଠିଅଇ । ବେଳ ହୁହୁର
ସର ଅପାର ଦୂର । ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ନ ଦନ୍ତୁ ଅବଧାନକର । ଭୋକ ହୋଇ-
ଅଛନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣେ ତହିଁ । ଗୋପାଳଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣିଲେ ଜାହିଁ । ବାହୁ-
ଡିଲେ ନିସ୍ୱଣେ ଗୋପାଳଗଣ । କୃଷ୍ଣସମ୍ମୁଖରେ ଆସି କହନ୍ତି ପୁଣ ।
ଦୂର ବୋଲନ୍ତି ଗୋପାଳେ ଯାଅ ବେଗ । ମୋହ ନାମ ଧରି ବ୍ରାହ୍ମ-
ଣୀଙ୍କି ମାଗ । ଗୋପସ୍ଥଳେ ମିଳ ପାଞ୍ଚିଶାଳା ଲାଗେ । କହୁଛନ୍ତି
ବ୍ରାହ୍ମଣୀମାନଙ୍କ ଆଗେ । ଅଗୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଏ ଶୁଣ ଆମ୍ଭବାଣୀ । ବନେ
ବଞ୍ଚଏ ଅମ୍ଭ ସାରଙ୍ଗପାଣି । ତୁମ୍ଭଠାରୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଅଛନ୍ତି ପେଷି ।
ଅନ୍ନ ମାଗି ଅଛନ୍ତି କରୁଣାରାଶି । ଗୋପାଳଙ୍କ ବଚନ ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ।
ଦ୍ୱିଜକାମିନୀ ଉଠିଲେ ସେହିକ୍ଷଣି । ଯାହାର ନାମ ବଞ୍ଚନ କରନ୍ତି
ନିତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଉତ୍ସୁକମତି । ନାନା ବ୍ୟଞ୍ଜନମାନ
ଥାଳରେ ଭରି । ଗୋପାଳଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଗଲେ ଦ୍ୱିଜନାରୀ । ଯାଗକରୁ
ଯେ ଥିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣଯୂଥ । ବ୍ରାହ୍ମଣୀଙ୍କି ଦେଖି ଓଗାଳିଲେ ପଥ ।
ତୁମ୍ଭେ ଗୋପାଳଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବନ ଯିବ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ କୁଳେ କଳଙ୍କ
ଦେବ । ତାହା ନ ଶୁଣି ଗଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ବନେ । ଦ୍ୱିଜକାମିନୀଙ୍କ
ଧଇଲେନିଁ ଜଣେ । ଦ୍ୱିଜକାମିନୀ ଅନ୍ନ ଯେ ଘେନି ଗଲେ । ବୃନ୍ଦା-
ବନରେ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ । ସଖାଙ୍କରେ ବାମକର ଦେଇ
ହସି । ପଦ୍ମ ବୁଲାନ୍ତି ଦକ୍ଷିଣକରେ ଧରି । ପାଦପଦ୍ମରେ ଯାହାର
ମନ ଭୃଙ୍ଗ । ସାଖା ହୋଇ ସେ ସଙ୍ଗେ କରଇ ରଙ୍ଗ । ପାଦ କମଳରେ
ଯେହ୍ନୁ ମନ ଦଅଇ । ପଦ୍ମ ପତ୍ରଏ ସଂସାରେ ଭ୍ରମୁଆଇ । ଦେଖି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ-
ମାନେ ହରଷ ହେଲେ । ତ୍ରାହି ତ୍ରାହିବୋଲି କୃଷ୍ଣ ସ୍ତୁତି କଲେ । କୃଷ୍ଣ
ବୋଲନ୍ତି ମନେ ହେଟିଲ ଯେଉବ । ନିଜ ଘରକୁ ଲେଟବେ ଗୋ
ଯାଅ ବେଗେ । କୃଷ୍ଣବଚନ ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ କୁଳ । ନୟନୁ ଲେଉଟଲେ
ଲୋତକ-ଜଳ । ଜଣେ ଜଣେ କହନ୍ତି ହେ ଦେବରାଜ । ଅମ୍ଭେ
ଛେଡ଼ିଲୁଁ ପତିସ୍ୱଜନ ଲାଜ । ତୁମ୍ଭ ଚରଣତଳେ ହୋଇବୁଁ ଦାସୀ ।

ଅମ୍ଭ ସୁକୃତ ଫଳ ହୋଇଲା ଆସି । କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମୋହର
ବୋଲ । କେହି ନ ବୋଲିବେଟି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭଲ । ନିଜଗୃହରେ
ଆଉ ଯେ ମୋତେ ଭଜେ । ସ୍ୱର୍ଗ ହିଂସା ଅହଂକାର ମନୁ ତେଜେ ।
ଇହ ପରଲୋକରେ ସେ ଲଭେ ସୁଖ । ଏହା ନ କଲେ ନିଶ୍ଚେ
ଲଭିବ ଦୁଃଖ । ପାଦପଦ୍ମେ ମନ ରଖି ଦ୍ୱିଜନାରୀ । କୃଷ୍ଣଆଜ୍ଞା ଘେନି
ଗଲେ ନିଜପୁରୀ । ଦେଖି ପ୍ରଶଂସା କଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣଗଣ । ତୁମ୍ଭେ ସାକ୍ଷା-
ତେ ଦେଖିଲ ନାରାୟଣ । ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ପ୍ରସନ୍ନ ଦେବରାଜ । ଅମ୍ଭ-
ମାନଙ୍କୁ କୃତାର୍ଥ କଲ ଆଜ । ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘରକୁ ନେଇ ବାଳ ।
ଲଗି କଷିଲା ଘର କବାଟ ଖିଳ । ଘରୁ ଯାଇ ନ ପାରି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ-
ନାରୀ । ମନ ସୁଖେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ କରି । କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ବୋଲି ଛାଡିଲା
ପ୍ରାଣ । ଗୃହେ ନ ଯାନ୍ତି ଅନ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଗଣ । ବୃନ୍ଦାବନେ ରାମ କୃଷ୍ଣ
ଭୋଗସ୍ତେ । ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଭୁଞ୍ଜି ହରଷ ଚିତ୍ତେ । ଗାଇ
ଗୋପାଳ ସଙ୍ଗତେ ବନମାଳୀ । ବଂଶୀ ମୁଖେ ସୁଖେ ପୂରେ ଝଙ୍କେ-
ଶ୍ୱର । ଏଥୁ ଅନ୍ତରେ ନନ୍ଦେ ଗୋପାଳବର । କରାଇଲେ ଇନ୍ଦ୍ର
ପୂଜା ଉପହାର । ଦ୍ୱିଜବର ଆଣି ହୋମ କରାଇଲେ । ଗାଈ ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ବସନ ଦାନ ଦେଲେ । ଏହା ଦେଖି ପଚାରନ୍ତି ପିତାମ୍ବର । କାହା
ପାଇଁ କରୁଛ ଏ ଉପହାର । କୃଷ୍ଣ ବଚନେ ବୋଲନ୍ତି ନନ୍ଦରାଜା ।
ଅମ୍ଭେ ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ଅନୁକରନ୍ତି ପୂଜା । କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ମୋହ ବଚନ ଶୁଣ '
ଇନ୍ଦ୍ର ପୂଜା କଲେ କିଛି ନାହିଁ ଗୁଣ । ଇଚ୍ଛା ଅମ୍ଭର ଏ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ-
ଗିରି । ତାକୁ ପୂଜାକଲେ ସିନା ହେବ ସିରି । କୃଷ୍ଣମୁଖରୁ ନନ୍ଦ
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି । ଉପହାର ଶକଟେ ସଜାଡ଼ି ଆଣି । ଗାଈ ଆଗରେ
ଘେନି ଗୋପାଳ ବୃନ୍ଦ । ଚଳେ ଚଳନ୍ତି ରାମ ଗୋବିନ୍ଦ ନନ୍ଦ । ଗୋ-
ବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରି ଶିଖରପାଶେ ମିଳ । ପୂଜା କରି ହରଷେ ଦଅନ୍ତି ଝଂକ ।
ଝରେ କର୍ପୂର ଅଗରୁ ଧୂପ ଝଡ଼ । ବନ୍ଦାପନା କରନ୍ତି ଗୋପାଳ-
ନାରୀ । ଗୋପାଳଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ଅଛନ୍ତି ହରି । ବେଢ଼ି ପର୍ବତ ଉପରେ

ବଳେ ହର । ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ଗୋପାଳମାନଙ୍କୁ କୃଷ୍ଣ । ଅହେ ଗୋପାଳେ ଦେଖ ପର୍ବତେ ମୂର୍ତ୍ତି । ବଳି ଦେଇ ଯେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ପୂଜାକର । ତେ-ଣୁକରି ତୁମ୍ଭର ହୋଇବ ବଳ । କୃଷ୍ଣ ଓଳଗି ହୋଇ ବୋଲନ୍ତି ଦେଖ । ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଅମ୍ଭର ଇଷ୍ଟଦେବ ସୁଖ । ତୁମ୍ଭେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କାହିଁକି ପୂଜାକର । ସେହ ଅସି ନ ଭୁଞ୍ଜଇ ଉପହାର । ଦେଖି ସମସ୍ତେହେଁ ନମସ୍କାର କଲେ । ପୂଜା ନୈବେଦ୍ୟ ମହାହରଷ ଦେଲେ । ଇନ୍ଦ୍ର ଶବଇ ମେଘଙ୍କୁ ଡାକଇ । ନନ୍ଦ ଗୋପାଳେ ଅମ୍ଭର ପୂଜାହାର । ଗୋବ-ର୍ଦ୍ଧନ ପର୍ବତଙ୍କୁ ପୂଜାକଲେ । ଅଜ ଜାଣିମା ତାର ମହିମା କଲେ । ତୁମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ଗୋପଙ୍କୁ ଯାଅ ବେଗ । ବଜ୍ରପାତରେ ଗୋପ ନଗର ଭାଙ୍ଗ । ଇନ୍ଦ୍ର ଆଜ୍ଞା ପାଇଁ ମୃଦୁମେଘ ଗଲେ । ଗୋପନଗ୍ର ସୀମାରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ । ବିଜୁଗର୍ଜ୍ଜନ ପଡ଼ଇ ପଡ଼ପଡ଼ି । ଏହୁକ୍ଷଣିକ ମେଘ ପଡଇ ଛୁଟି । ଦିବସରେ ହେଲା ମହା ଅନ୍ଧକାର । ହସ୍ତିଶୁଣ୍ଢ ପ୍ରାଏ ପଡ଼େ ଜଳଧାର । କବା ହୋଇଲା ଅସି ପ୍ରଳୟ କାଳ । ବଜ୍ର ପାଷାଣ ପଡ଼ନ୍ତି ମାଳ ମାଳ । ବତ୍ସମାନଙ୍କୁ କୋଳରେ ଘେନି ଗାଈ । ଶୀତକାତରେ ମହାବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ । ଗୋପୀ ଗୋପାଳ ସବୁ ଅରତ ଚିତ୍ତେ । କୃଷ୍ଣଅଜ୍ଞାରେ କହନ୍ତି ଯେତ୍କାମତେ । ଅହେ କରୁଣାସାଗର ପୀତବାସ । ତୁମ୍ଭ ସକାଶୁଁ ସମସ୍ତେ ଗଲୁଁ ନାଶ । ପୂଜା ଭାଙ୍ଗିଲା ହେଲଙ୍କୁ ହେଲ ଅଗ । ଏବେ ସମ୍ଭାଳ ଇନ୍ଦ୍ରଦେବତା ରାଗ । ଅମ୍ଭେ ସବୁପ୍ରକାରେ ଜାଣିଛୁଁ ଏହା । ତୁମ୍ଭେ ବିନା ବିପତ୍ତି ହେଲଙ୍କୁ ସାହା । ଶୁଣି କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ କରୁଣାକର । ମୋହୋ ଥାଉଁ-ତ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କରଙ୍କୁ ଡର । ଏମନ୍ତେ ବୋଲି ହର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଗିରି । ଛତ୍ର ପ୍ରାଏ କର ବାମକରେ ଧରି । ସବୁ ଗୋପାଳ ଘେନି ବାଛୁରି ଗାଈ । ବେଗେ ପଶିଲେ ପର୍ବତ ତଳେ ଯାଇଁ । ସାତଦିନ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ର ବରଷା କଲା । ବଜ୍ର ମାର ମାରି ଅସ୍ଥିର ହେଲା । ମେଘମାନଙ୍କ ବଳ ଯେ କାହିଁ ଗଲା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦହନ୍ତି ଇନ୍ଦ୍ରକୁ କହ । ହର

ନିର୍ମଳ ଦେଖି କମଳଆଖି । ନିଜ ସ୍ଥାନେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଗିରି ରଖି ।
ବଳଭଦ୍ର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କୋଳ କଲେ । ପୂଜାକରି ଗୋପିମାନେ ବନା-
ଇଲେ । ସୁଖେ ସମସ୍ତେ ନିଜସଦନେ ମିଳ । କୃଷ୍ଣ କଥା ଅଦଭୁତ
ବୋଲି ଭାଳ । ଇନ୍ଦ୍ର ବୋଲଇ ଏବେ କରିବି କସ । ପ୍ରଭୁଠାରେ
ମୁଁ ନ ଜାଣି କଲି ଦୋଷ । ଏବେ ବୋଲି ସୁରଭିକୁ ସଙ୍ଗେ
ଘେନି । ବୃନ୍ଦାବନକୁ ଗଲେ ସହସ୍ରଯୋନି । ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇଲା
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖି । ସ୍ତୁତି କରଇ ସହସ୍ରଆଖି । ଜୟ ଜ୍ୟୋତିସ୍ୱରୂପ
ଭକତ ବନ୍ଧୁ । ଜୟ ମହାମହିମ କରୁଣାସିନ୍ଧୁ । ଦାସବତ୍ସଳ ଗର୍ବଗଞ୍ଜନ
ରାଜା । ରକ୍ଷା ନ କଲେ ନାଶ ଗଲନ୍ତି ପ୍ରଜା । ସ୍ତୁତି ଶୁଣି ପ୍ରସନ୍ନ
ହୋଇଲେ ହରି । ଇନ୍ଦ୍ର ବୋଲେ ମିବ ଅଭିଷେକ କରି । କୃଷ୍ଣ
ଦିବ୍ୟ ଆସନ ଉପରେ ବସି । ଦେବମାତା ସ୍ତୁତିକରୁଛନ୍ତି ଆସି ।
ପୁଷ୍ପ ବୃଷ୍ଟିକରନ୍ତି ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ । ଅପସରା ନାଚନ୍ତି ହରଷମନେ ।
ତୀର୍ଥଜଳ ଆଣିଥିଲେ ଗଜବର । ଅଭିଷେକ କଲେ ଋଷି ସୁରାସୁର ।
ଇନ୍ଦ୍ର ବୋଲେ ଯେ ତୁମ୍ଭେ ଗାଈଙ୍କ ବନ୍ଧ । ତେଣୁ ଗୋବିନ୍ଦ ନାମ
ପରମାନନ୍ଦ । କୃଷ୍ଣଆଜ୍ଞାରେ ଇନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲେ । ନିଜପୁରକୁ
ହରି ବିଜଏ କଲେ । କୃଷ୍ଣଚରଣକମଳସରସିଜେ । ନୃପ ନୃସିଂହ
ଭ୍ରମରବର ଭଜେ ।

—•⁂•—

ସପ୍ତମ ପୋଇ ।

ଦିନେ ରାମକୃଷ୍ଣ ଗୋପାଳ ସଙ୍ଗେ । ବୃନ୍ଦାବନରେ ବିଜେ କଲେ
ରଙ୍ଗେ । ଯମୁନାକୂଳରେ ଖେଳନ୍ତି ଥିଲେ । ଏମନ୍ତେ ଅନ୍ଧ ସୁତ ଆସି
ମିଳ । ବୋଲଇ ଆପଣ ଖେଳାଅ ମତେ । ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି
ତୁରିତେ । ଖେଳିବାକୁ ତୋ କି ସାମଗ୍ରୀ ଅଛି । ପୁଣି ଶୁଣି ଦ୍ୱାରେ
ବ୍ରାହ୍ମଣବତ୍ସ । ଉତ୍ତର ପାଣି ଯେ ନମୁନମୁଣି । ଏ ଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥ
ଅଛି ମୁଁ ଆଣି । ଅନ୍ଧପୁଅକୁ ଖେଳାଇଲେ ହରି । ଧାଇଁଣ ପୋତ

ବେନବାଗ୍ ତୁର । ଅନ୍ଧପୁଅ ଡନ୍ଦୁଁ ଘେନଲା ବାଗେ । ଜାଇଣ
ଗଡ଼ଲା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦଗେ । ଉମ୍ବାପାଡ଼ି ମୁଣି ଉତ୍ତରୀୟର । ବ୍ରାହ୍ମଣ ସୁତ-
ଠାରୁ ନେଲେ ହର । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବୋଲଇ ବ୍ରାହ୍ମଣସୁତ । ଜାଇଣ ଥରେ
ତୁମ୍ଭେ ଆଉ ଯୋଉ । ଜାଉଣ ପଡ଼ିଲା ବ୍ରାହ୍ମଣଭାଗେ । ଜାଣି
କୃଷ୍ଣ ତା ଭାଙ୍ଗିଦେଲେ ବେଗେ ॥ ଅନ୍ଧପୁଅ ଯେ ଅତିକୋପ କରି ।
ବୋଲଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବସନ ଧରି । ତୁମ୍ଭ ବେଳକୁ ତୁମ୍ଭେ ନେଲ ଜିଣି ।
ମୋହ ବେଳକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଲ ପୁଣି ॥ ଦଅ ମୋହର ସାମଗ୍ରୀମାନ ।
ନୋହିଲେ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ ବସନ ॥ କୋପେ କୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ଚାପୁଡ଼ା ମାରି ।
ଗୋପାଳେ ତାହାଙ୍କୁ ନେଲେ ଉଣ୍ଟାଇ ॥ ଏକ ଗୋପାଳ ବୋଲେ
ଅହେ ହରି । ଏହାଙ୍କୁ ମାଇଲ ଅନୀତି କରି ॥ ଅନ୍ୟର ହୋଇ ଏ
ବନରେ ଥିବା । ଯେ ଯାହା ବୋଲିବ ତାହା ଶୁଣିବା ॥ ସୁବଳ
ଏଠାରେ ଆଉ ତୁ ରହି । ଉଦବସ୍ତ୍ରା [illegible] ଏମନ୍ତ କହି ॥ ଏମନ୍ତେ
ସୁତଙ୍କୁ ନୋଡ଼ିଇ ଅ[illegible] । ନ ପାଇ ତାହାକୁ ହୋଇଲା ଧନ୍ଦ ॥
ପଥରେ ଦେଖିଲା ଏକ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ବୋଲଇ କାହାକୁ ଖୋଜ
ଆପଣ ॥ ଅନ୍ଧ ବୋଲଇ କାହିଁଗଲା ସୁତ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲେ ତା
ରୂପ କେମନ୍ତ । ଅନ୍ଧ ବୋଲଇ ଅଳପ ବୟସ । ପାଡ଼ୁଆ ଖୋଲ ମୁଣି
ଉତ୍ତରବେଶ ॥ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲଇ ଯମୁନାକୂଳେ । ଥିଲା ତୋ ସୁତ
ଗୋପାଳଙ୍କ ମେଳେ । ଅନ୍ଧ ବୋଲଇ ମୋତେ ଘେନ ଯାଅ ।
କାହିଁଛି ମୋର ପୁଅ କହ ତୁଅ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅନ୍ଧଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଘେନିଲା ।
ଯମୁନାକୂଳେ ପୁଅକୁ ଭେଟିଲା ॥ ଅନ୍ଧପୁଅ କର ଧରି ବଦନ । ବୋଲଇ
ଅହେ କମଳନୟନ ॥ ଏତେବେଳଯାଏ ଥିଲୁ ତୁ କାହିଁ । ତୋତେ
ନ ଦେଖି ପ୍ରାଣ ରହୁ ନାହିଁ ॥ ଉତ୍ତର ପାଡ଼ୁଆ ମୁଣି କାହିଁ ତୋର ।
ଦେହର ଲାଗୁଛି ଧୂଳିଧୂସର ॥ ସୁତ ବୋଲେ ତାତ ଶୁଣ ମୋ ବାଣୀ ।
ଧୂଳି ଖେଳରେ କୃଷ୍ଣ ନେଲେ ଜିଣି । ମୋର ବେଳକୁ ସେ ଭଙ୍ଗାଇ
ଦେଲେ । ମାଗିଲି ସେ ଚାପୁଡ଼େ ମାଇଲେ ॥ ଅନ୍ଧ ବୋଲଇ ତ

ଉଜାଗ୍ରସ୍ତ । ଶୋଳବାର ଚୋର ନୋହେ ଉଚିତ ॥ ମାଇଲେ
ଯେବେ କାହିଁଛନ୍ତି କର । ସୁତ ବୋଲଇ ଏ ବନେ ବହଇ ॥ ତାତ
ହାତ ଧରି ସୁତ ଚଳଲେ । ଏହିଠାରେ କୃଷ୍ଣ ଅଛୁ ବୋଇଲେ ॥
ଅନ୍ଧ ଯେ ଧଇଲା ଗୋପାଳ କର । ଏ କୃଷ୍ଣ ନୁହେଁ ବୋଇଲା କୁମ-
ର ॥ ଅନ୍ଧ ପୁଣି କୃଷ୍ଣ କର ଧଇଲା । ପୁତ୍ର ବୋଲଇ ଏ ମୋତେ
ମାଇଲା ॥ ଅନ୍ଧ ବୋଲଇ ହେ ପଦ୍ମନୟନ । କାହିଁକି ମାଇଲ ମୋର
ନନ୍ଦନ ॥ କରୁଣାକଲେ ସର୍ବସିଦ୍ଧମୁଖ । ବୋଲନ୍ତି ଅନ୍ଧ ମୋ ଶରୀର
ଦେଖ । ଚିହ୍ନ କୁମର ଧୂଳିଅଛି ମାତ୍ର । ବସନହିଁ ମୋର ଦେଇଛୁ
ଚଢ଼ି ॥ କୃଷ୍ଣ ଅଙ୍ଗରେ ଅନ୍ଧ ଚକ୍ଷୁପାଇ । ନୟନାନନ୍ଦସ୍ୱରୂପ ଅନାଇ ॥
ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ ମହୀରେ ପଡ଼ି । ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ଭୂମିରେ
ଗଡ଼ି ॥ ଉଠି ଶିରେ ପୁଣି ଯୋଡ଼ିଲା କର । ବୋଲଇ ରକ୍ଷାକର
ରକ୍ଷାକର ॥ ନୃପ ପୁଲକିତ ହୋଏ ଏ ଘନ । କୁଣ୍ଠିତ କଣ୍ଠ ମନ ଛଳ
ଛଳ ॥ ଅନ୍ଧକୁ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ହରି । ସଖାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପୁରେ
ବିଜେ କରି ॥ ଏକାଦଶୀଦିନ ଗୋପାଳ ରାଜା । ଗୃହେ କରୁଥିଲେ
ଗୋପାଳ ପୂଜା ॥ ଦେଖିଣ ବୋଲଇ ଦେବାଧିଦେବ । ମୋତେ ଖଣ୍ଡ
ବାନ୍ଧି ଦେବତା ପୂଜ ॥ ଖଟୁଲି ଉପରେ ବସିଲେ ହରି । ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର
ଗଦା କମଳ ଧରି ॥ ଆନନ୍ଦ ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ ଅନାଇ । ପୂଜା
କଲେ ଫୁଲ ଚନ୍ଦନ ଦେଇ । ଦ୍ୱାଦଶୀଦିନ ପ୍ରଭାତ ସମୟେ । ସ୍ନାନ
କରି ଗଲେ ଗୋକୁଳରାଏ । ସ୍ନାନସାମଗ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ ଗୋପାଳ । ନନ୍ଦ
ସଙ୍ଗେ ଗଲେ କାଳନ୍ଦୀକୂଳ ॥ ସ୍ନାନ କଲେ ନନ୍ଦ ଜଳରେ ପଶି ।
କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ବୋଲି ମୁଖରେ ଭାଷି ॥ ବରୁଣ କିଙ୍କର କରଇ ଚରେ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଭେଟ ପାଇବା କେମନ୍ତେ ॥ ଏମନ୍ତ ନନ୍ଦ ଆଗମନ ଜାଣି ।
ଦୂତଙ୍କୁ କହଇ ଏମନ୍ତ ବାଣୀ ॥ ନନ୍ଦଙ୍କୁ ତୁମ୍ଭେ ବେଗେ ନେଇ ଆସ ।
ଧରି ନେଲେ ଦୂତେ ପାଇ ଆଦେଶ ॥ ଏମନ୍ତେ ନନ୍ଦଙ୍କୁ ନ ଦେଖି
ଜନେ । ଗୋପାଳ ରୋଦନ କଲେ ବଚନେ ॥ "ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣମୁଖେ

କହେ ଭୁବନ । ଜଳେ ବୁଡ଼ି ମଲେ ଜୁମ୍ଭର ଭାଇ । ଜାଣି କୃଷ୍ଣ
ଗଲେ ବରୁଣପୁର । ଦେଖି ବରୁଣ ଶିରେ ଯୋଡ଼ି କର । ସ୍ତୁତି
କରି ବୋଲେ ଭଇଲ ଅଜ । ସୁଫଳ ହୋଇଲା ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟ ।
କମଳଚରଣ ଦେଖିବା ପାଇଁ । ତୁମ୍ଭ ଭାଇକୁ ଆଣିଲ ଚୋରାଇଁ ।
ବରୁଣ ସଦନୁ ଶ୍ରୀବନମାଳୀ । ନନ୍ଦଙ୍କୁ ଘେନ ନନ୍ଦପୁରେ ମିଳି । ନନ୍ଦ
ଗୋପାଳଙ୍କ ମେଳରେ ବସି । ବରୁଣ ଚରିତ କହେ ବିଶେଷି । ଶୁଣି
ଗୋପାଳ କରନ୍ତି ବିଚାର । ଆମ୍ଭେ ନ ଦେଖିଲୁଁ ବରୁଣପୁର । ଏମନ୍ତ
ବିଚାର କରନ୍ତି ବସି । କରୁଣା କରନ୍ତେ କରୁଣାରାଶି । ସମସ୍ତ
ଯମୁନାଜଳେ ପଶିଲେ । ବ୍ରହ୍ମ ହ୍ରଦରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଦେଖିଲେ ଅନନ୍ତ କୋଳରେ ହରି । ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା କମଳ-
ଧାରୀ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଢାଳୁଛନ୍ତି ଚାମର ଘେନ । ବୀଣା ବଜାନ୍ତି ବଳ
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ । ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଆଦି ଭକତମାନେ । ସ୍ତୁତି କରୁଛନ୍ତି ହରଷ-
ମନେ । ଦେଖି ସମସ୍ତେ କଲେ ନମସ୍କାର । ବୋଲନ୍ତି କୃପା
କର କୃପା କର । ପୁଣି ଯେ ମାୟା କଲେ କୃପାରାଶି । ସେହି ବସିଲ
ସ୍ଥାନେ ଛନ୍ତି ବସି । ବୋଲନ୍ତି ମାୟା କଲେ ଦେବରାଜ । ସତେକି
ସପନ ଦେଖିଲୁଁ ଆଜ । ଏଥୁ ଅନ୍ତରେ କେତେଦିନ ଶେଷ ।
ଶରତକାଳ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ । ଅଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳ ଶରଦଶଶୀ । ନିର୍ମଳ
ନିଶି ଦଶଦିଗ ଦିଶି । ଫୁଟିଲେ ସୁଗନ୍ଧ ମଲ୍ଲୀ କୁମୁଦ । ଦିଅନ୍ତି
ଭ୍ରମରଗଣକୁମୁଦ । ଏମନ୍ତ ସୁଖ ଶରଦର ଦେଖି । ହରଷ
ହୋଇଲେ କମଳଆଖି । ଗୋପୀମାନେ ପୂଜା କର ମୁରାରି । ମାଗି-
ଅଛନ୍ତି ମନେ ବର କରି । କହିବା ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ଅଭିରତ । କଟପା
ଅଟନ୍ତି ଗୋପଯୁବତୀ । କେହି ଆମ୍ଭର ନ ଛୁଇଁବେ ଜଳ । ଜଳକ
ନଷ୍ଟ ଇହବ କୂଳ । ଗୋପାଳମାନଙ୍କୁ ପଳାଇଦେଇ । ନ ଶୁଣି
ଗୋପୀମାନେ ଗଲେ ଧାଇଁ । ମୃଣାଳସୂତାରେ ଗଜକ ରହେ ।
କଳିକପାଳ ବାଲବକ ସହେ । ମୂଳମୂଳରେ ଭ ଅଚଳ ଟଳେ ।

ପବନ ଥରବ କର କମଳେ । ଏକ ଗୋପାଳ ଯେ ବଡ଼ ଦାରୁଣ ।
ଛାଡ଼ା ନାଗ୍ରା କଇ ଥର ଅପଣ । ମାଡ଼ ମାଇ ନଜ ଘରକୁ ନେଲା ।
କବାଟ ବନ୍ଦ ଦୁଆର ଜଗିଲା । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କମୁଖୁ ଯାଇ ନ ପାରେ ।
ବନ୍ଧକଲେ କାନଇ ଗୋପଗୁଆଳୀ । ସଙ୍ଗ ଯୁବତୀ ଛାଡଗଲେ
ମଢେ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଭେଟ ପାଇବେ ଭୁଇଛେ । ଅଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ମୋହ-
ଠାରୁ ନାହିଁ । ଲାବଣ୍ୟମୂରତି ଦେଖିବ କାହିଁ । ହା ହା ହା
କୃଷ୍ଣ କମଳନୟନ । ଏମନ୍ତେ ବୋଲି ଛେଡ଼ିଲା ଜୀବନ । ଗୋପି-
ମାନଙ୍କର ଜ ଯାନ୍ତି ଅଗ । ସାଯୁଜ୍ୟ ମୂରତି ଲଭିଲା ବେଗ ।
ନକଟେ ଗୋପକାମିନୀକ ଦେଖି । ମୁରାରି ମୁରଲୀମୁଖ ଉପେକ୍ଷି ।
କହନ୍ତି ମଧୁର କୋମଳବାଣୀ । ଶୁଣଗୋ ସକଳ ଗୋପତରୁଣୀ ।
ଏକେତ ରଜନୀ ନୁକେ ଏ ବନ । ଏଥିକୁ କେ ଇ କଲ ଗମନ ।
ପତ ସୁତ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଛେଡ । ଅଇଲ ପରପୁରୁଷକୁ ଦେଖି ।
ଯୁବତୀମାନଙ୍କର ମୂଳଗତି । ହରତା କରତା ଭରତା ପତି । ଦେଖି-
ବାକୁ ଯେବେ ଅଇଲ ମଢେ । ମୋହ ସ୍ୱରୂପ ଦେଖିଲତ ନେତ୍ରେ ।
ସଦନକୁ ବେଗେ ବାହୁଡ଼ି ଯାଅ । ନିଜପତିଙ୍କି ସେବା କରୁଥାଅ ।
ଏମନ୍ତ କୃଷ୍ଣର ବଚନ ଶୁଣି । କାକୁସ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି ଗୋପତରୁଣୀ ।
ଯାହା କହିଲ ସେ କଥା ପ୍ରମାଣ । କେବଳ ଅମ୍ଭଠାରୁ କହୁ
ଶୁଣ । ଧର୍ମବନ୍ଧ ବୋଲି ବୋଇଲ ଯାହା । ସଦକେ ନ କାର୍ଯ୍ୟ
ନ ପତ ନାହା । ତୁମ୍ଭେତ ସବୁର ଅନ୍ତ୍ୟାପୁରୁଷ । ତୁମ୍ଭଠାରେ ନ
ପରାପର ଦୋଷ । କେ ଅବା ଏ ଚର୍ମଲୋଚନ ବହି । ତୁମ୍ଭ ଲାବଣ୍ୟ
ମୂରତିକ ଚାହିଁ । ଅନଠାରେ ଅଛୁ ନ ଦେବ ଅଖି । ଅଖିକ
କେବଳ ମନ ଯେ ସାକ୍ଷୀ । ତୁମ୍ଭେ ମୋହନବଂଶୀ ବଜାଇବ । ଶୁଣିଲା
ଲୋକ କାମ ଦହିଇବ । ଅବେ ଶ୍ୟାମଘନବରନ ଶୁଣ । ଅଟ୍ଟଇ
କଥାଏ ଅଛୁ ପ୍ରମାଣ । ଅମୃତ କଳସ ଦରଶକାଳେ । ଯାହା
ବୋଲଛ ତାହା ଚେତ ବେଳେ । ସେ ଯେବେ ସ୍ପର୍ଶ ହୋଇବ

ବସ୍ତ୍ର । ମୁରଲୀ ସାକ୍ଷିତ ଅଛୁ ଭ୍ରମର । ପାଖକୁ ଅଣି ଗୋପାଳ ଯୁବତୀ । କରୁଛଅଛ ନପୁଂସକ ଗୀତ । ଜାଣିଥାଅଛି ଏକଥା ଜଗୃତ । ଆମ୍ଭର ଅସିବା କଥା ନଅଛ । ଦୂର କର ଅବା କୋଳରେ ଧର । ଏଣିକ ସବୁଅଯୁକ୍ତ ଭ୍ରମର । କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଗୋ ଗୋପଯୁବତୀ । ଜାଣିଲି ଭ୍ରମର ନିର୍ମଳମତି । ଏକୁଞ୍ଜ କାନନେ କରିବା କେଳ । ଶୁଣି ହରଷହେଲେ ବ୍ରଜବାଳୀ । ରଚିଲେ ବକଧକୁସୁମମାଳା । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମଣ୍ଡିଲେ ବରଜବାଳା । ଗୋପିଗଣ ସଙ୍ଗେ ଦେବ ଶ୍ରୀହରି । ଯମୁନାପୁଳିନ ବନେ ବିହରି । ଗୋପିଙ୍କେ ଗୋପାଳ ସ୍ୱରୂପ ଧରି । ଆଲିଙ୍ଗନ୍ତ · କଲେ ନିବଡ଼ କରି । ହରି କାହାକୁତ କୁଚ ମ-ର୍ଦ୍ଦନ । କାହାକୁ ଦେଲେ ମଧୁର ଚୁମ୍ବନ । କାହା ଦେହରେ ଗୃଳ ନଖ ମୂନ । କାହାର କୂଳ ଦେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ଥାନ । କେଉଁ ଗୋପି କଣ୍ଠେ ଲହିବା ଛଳେ । ଚୁମ୍ବନ ଦେଲେ କାହାର କପୋଳେ । ଚଉଷଠୀ କଳା ରତିପଣ୍ଡିତ । ଗୋପଯୁବତୀଙ୍କ ମନମଣ୍ଡିତ । ଏମ-ନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରସ ଅରମ୍ଭି । ଗରବ କରନ୍ତି ଗୋପବଲ୍ଲଭୀ । ଆମ୍ଭ ସମ କେହି ନୋହି ଜଗତେ । ଆମ୍ଭେ ତପସ୍ୟା କରି ଥିଲୁଁ କେତେ । ହର ବ୍ରହ୍ମାଁ ଭେଟ ନ ପାନ୍ତି ଯାହା । ସେ ଏବେ ଆମ୍ଭର ହୋଇଛୁ ନାହା । ଏହରି ଚଉଦଭୁବନପତି । ଭାଲୁବ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ଗତି । ବୃନ୍ଦାବନଉକରଥର ବଦନ । ଅନ୍ତର ହେଲେ ଜଗତ ମୋହନ । କୃଷ୍ଣକୁ ନ ଦେଖି ଗୋପ ତରୁଣୀ । ସମସ୍ତେ ମୋହେ ପଡ଼ିଲେ ଧରଣୀ । ପଛକେ ପୁଣି ପାଇଲେ ଚେତନ । ଉଠିଲେ ଗୋପତ-ରୁଣୀ ରତନ । ଜଳଦ ଅସି ଝିହାଡ଼ିଲା ଶଶୀ । ବନ ଗହନେ ଅନ୍ଧାର ପ୍ରକାଶି । ହେଜନ୍ତି ଶୋଜନ୍ତି ଛାଡ଼ନ୍ତି ଶ୍ୱାସ । ବୋଲନ୍ତି ଅସ ଅସ ପୀତବାସ । କାହୁତ ପଞ୍ଚଏ ଚନ୍ଦ୍ରମାମୁଖୀ । ପଚାରନ୍ତି ତରୁମାନଙ୍କୁ ଦେଖି । ·ଯଥାର୍ଥ କର ତରୁବର ସଖି । କାହିଁଅଛନ୍ତି ସରସିଜମୁଖୀ । ଗୋପିଏ ବୋଲନ୍ତି ଅବେ ଅବଧି । କାହିଁ ଅଛନ୍ତି ଆମ୍ଭ ଗୋପିକା-

୫ । କେଉଁ ଗୋପୀ ବୋଲେ ହେ ବଟ ତରୁ । ତୁମ୍ଭେ କି ଦେଖିଛ ମହମାମେରୁ । ସେ ବୋଲଇ ଅଗୋ ଶୁଣ ତୁଳସି । ତାହିଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ- ଛନ୍ତି କରୁଣାରାଶି । ଜାଣିଲୁଁ କୃଷ୍ଣର ସ୍ନେହାଗୀ ତୁହି । ସ୍ନେହରେ ତୋତେ ହୃଦେ ଛନ୍ତି ବହି । ସପତ୍ନୀପଣ କରୁଛ ଅଣି । ପଚ୍ଚରିଲେ ତୋତେ ନ କହୁ ବାଣୀ । କେଉଁ ଗୋପୀ ବୋଲେ ଚମ୍ପା ସୁମନା । ସକଳ ଗୁଣନିଧି ତୁହି ସିନା । ଆମ୍ଭର ପଣ ହୋଇଲୁ ଏଥର । ଦେଖି ଗଲେ ଯହୁଁ କୃଷ୍ଣ ଭ୍ରମର । କେଉଁ ଗୋପୀ ବୋଲେ ଶୁଣ ସୁ- ନାଗ । ନ୍ଯୋଗଭିତରେ ଥୋଇଅଛୁ ଦାଗ । ହେ କନିଅର ପୁନାଗ କପିଥ । ତୁମ୍ଭେ କ ଦେଖିଛ ମୁରଲୀଧର । ହେ ଲମ୍ବକୁଳ ହେବକୁଳ କୁଳ । ମନ୍ଦାର ବଉଳମାଳ ରସାଳ । ହେଉଲ ହେନ୍ତାଳ ସୁନ୍ଦର ଫୁନ୍ଦ । ତମ୍ବ କହ ତାହିଁ ଗଲେ ଗୋବିନ୍ଦ । କେହୁ ଗୋପୀ ବୋ- ଲେ ଅହେ କୁରଙ୍ଗ । ବଞ୍ଚେଦ ନାହିଁ ତୋ କୁରଙ୍ଗୀ ସଙ୍ଗ । ପଣ୍ଡୁ ହେଲେହେଁ ତୁ ସେନେହ ବନ୍ଧୁ । ଆମ୍ଭ ମୋହନ ପଗ୍‌ଏକ କୋନ୍ଥୁ । ତନ୍ଦନ ତରୁ ଯେ ଲବଙ୍ଗ ଲତା । ଦେଖି ବୋଲୁ ଛନ୍ତି ଏକ ବନି- ତା । ଦେଖ ଦେଖ ସଖି ଏହାଙ୍କ ପ୍ରୀତି । ଅଚେତ ହେଲେହେଁ ନ- ବଢ଼ି ଅତି । ତମାଳତରୁରେ ମୟୂର ଦେଖି । ଅଲଙ୍କାର ରତ୍ନ ଏକ ସୁନ୍ଦରୀ । ବୋଲଇ ଅହେ ନୟନମୋହନ । ଏକେତ ନିଶା ଏ ହୃକେ ଗହନ । ଆମ୍ଭକୁ ଛାଡ଼ି ଯାଇଅଛ କାହିଁ । ନ ଦେଖିଲେ ପ୍ରାଣ ରହିବ ନାହିଁ । ଏରୂପେ ବୃନ୍ଦାବନେ ଗୋପିକୁଳ । କୃଷ୍ଣକୁ ନ ଦେଖି ଅତି ବିକଳ । ବୋଇଲେ ନୃସିଂହ ଭ୍ରମରବର । ସେ ଗୋ ପିକାଥ ସବୁ ପ୍ରଚାରର ।

ଅଷ୍ଟମ ବୋଲ୍ ।

ଏହିରୂପେ ଗୋପୀ ହୋଇ ଏକମନା । ଅନ ନ ଜାଣନ୍ତି ଅନ୍ତ କୃଷ୍ଣବିନା । କୃଷ୍ଣ ସ୍ଵରୂପ ଭାବନା କରି କାଇ । ଏହେ ଏହେ ବଦ୍ଧବର୍ଣ୍ଣ

ଅମ୍ଭେ ହରି । ଏକ ଗୋପିକାସ୍ତନେ ଦେଇ ମୁଖ । ତାକୁ ପଚାରି
ଦେଇ ବୋଲଇ ଦେଖ । ମୋତେ ଯଶୋଦାନନ୍ଦନ ବୋଲି
ଜାଣ । କ୍ଷୀର ସଙ୍ଗେ ଶୋଷିଲି ପୁତନା ପ୍ରାଣ । କେହୁଁ ଗୋପୀ
କାହାପାଦେ ଛନ୍ଦି ପାଦ । ବୋଲେ ଦେଖ ମୁ ନଷ୍ଟଏ ଅଘବକ ।
ଆଜ ଶକଟାସୁରକୁ କଲି ଚୂର । ସବୁ ଗୋପିଏ ମୋତେ ଲୋ
ସେବା କର । ଏକ ଗୋପୀ କାହାର ଚରଣ ଧରି । ବୋଲେ ପ-
ଳାଇଲି ବସ୍ତ୍ରାସୁର ମାରି । କେଉଁ ଗୋପୀ ତରୁଡାଳ କରେ ଧରି ।
ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି ବୋଲେ ମୁହିଁ ହରି । ଦେଖ ଦେଖ ମୁ ଟାଳିଲି କ-
ଳାସୁର । ତୁମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ଆନ କାହାକୁ ଡର । ଗୋପୀ କଟିରେ ବସି
ଏକ ଗୋପନାରୀ । ବୋଲୁଅଛି ମୁ ବୃନ୍ଦାବନବାସୀ । କେହୁ
ବୋଲଇ ମୁହିଁ ଲୋ ବ୍ରହ୍ମଋଷି । ଦେଖ ଖେଳଇ ନଦୀ ପଙ୍କରେ
ବସି । ଏକ ଗୋପୀ ପାଦକୁଚି ଉଭା ହୋଇ । ତରୁଡାଳରେ ତା-
ହାର ମୁଖ ଦେଇ । ବୋଲେ ଦେଖ ଲୋ ମୁହିଁ ଯଶୋଦାସୁତ । ଶୁଣ
ଶୁଣ ମଧୁର ମୁରଲୀଗୀତ । କେହୁ ଏକ ଗୋପୀ କନ୍ଧେ ଭୁଜଦେଇ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରାୟେ ସଖୀରେ ନାଚ ଯାଇ । ବାମ କରେ ବାସ ଟେକି ଏକ
ନାରୀ । ବୋଲେ ଟେକିଅଛି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରି । ଆସ ସମସ୍ତେ
ମୋତେ ଶରଣ ପଶ । ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କରିବ ନାଶ । ଏକଗୋପୀ
କାହାରକନ୍ଧରେ ବସି । ବୋଲେ ମୁହିଁ ନଷ୍ଟଯୌ କରୁଣାସଖି । ମୋର
ମହିମା କାଳୀୟ ଜାଣେ ନାହିଁ । ବେଗେ ଏଠାରୁ ପଳାଇଯାଅ ତୁହି ।
ଏକ ଗୋପୀ ବୋଲେ ମୁହିଁ ଭଗବାନ । ଆଜ କରିବ ବନ ଅନଳ
ପାନ । ତୁମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ବେନି ନୟନ ବୁଜ । ଧ୍ୟାନ କରି ମୋ ରୂପ
ନୟନେ ଦେଖ । ଏକ ଗୋପୀଏଁ ବୃକ୍ଷରୁ ଖୁଆ କରି । ଦଧିମନ୍ଥନ
ଚରିଇ ଅନୁସରି । ଏକ ଗୋପୀ ବୋଲଇ ମୁଁ ଭଗବାନ । ବେଗେ
ଜନନୀ ତୁ ଦଅ କ୍ଷୀରପାନ । ତାହା କର କରେ ଧରି ଏକଗୋପୀ ।
ଛଟ ଉଷାଇ ତାକୁ ବୋଲଇ କୋପି । ମୋର ଦଧି ଦୁଧ ସବୁ ନାଶ

କରୁ । ଅଜ ଜାଣିମା କେ ତୋତେ ରକ୍ଷା କରୁ । ଏହିରୂପେ କୃଷ୍ଣ
ପ୍ରାପ୍ତି ବ୍ରଜନାରୀ । ବୃନ୍ଦାବନେ ବୁଲନ୍ତି ଖୋଜନ୍ତି ହରି । କେତୁ
ଦୂରେ କୃଷ୍ଣପାଦ ଚିହ୍ନ ଦେଖି । ଅଷ୍ଟାଦଶ ଲକ୍ଷଣ ହୋଇଛି ଲେଖି ।
ଏକ ଗୋପୀ ବୋଲଇ ଗୋ ଦେଖ ମିତ । କୃଷ୍ଣ କମଳଚରଣ ଚିହ୍ନ
ଏତ । ଯେଉଁ ଗୋପୀକି ନେଇଛି ପଦ୍ମମୁଖ । ତାର ଚରଣ ଚିହ୍ନ
ପଡ଼ିଛି ଦେଖ । ତେବେ ତପ କରଛି ସେ ଗୋପନାରୀ । ଦେଖ
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନେଇଛି ଏକା କରି । ଗୋପୀ ଖୋଜନ୍ତି ସେ ପାଦ ଚିହ୍ନ
ସ୍ନେହିଁ । ଘାସଗହନେ ପୁଣି ଦେଖିଲେ ନାହିଁ । ପୁଣି କେତେ ଦୂରେ
କୃଷ୍ଣପାଦ ସ୍ନେହିଁ । ତହିଁ ଦେଖିଲେ ଗୋପୀ ଚରଣ ନାହିଁ । ଏକ
ଗୋପୀ ଅନୁମାନ କରି କହି । କୃଷ୍ଣ ଏଠାରୁ ତାଙ୍କୁ ନେଇଛି ବହି ।
ପୁଣି କୃଷ୍ଣପାଦଅଗ୍ର ଚିହ୍ନ ଦେଖି । ହେଜଣ କହଇ ଏକ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ।
ଯେଉଁ ଗୋପୀକି ନେଇଛି ବନମାଳୀ । ତାକୁ ଏଠାରୁ ଫୁଲ ଦେଇଛି
ତୋଳି । ଫୁଲ ତୋଳିବାକୁ ହସ୍ତ ନ ପାଇଲା । ତେଣୁ ଚରଣ
ଅଗ୍ରରେ ଉଭା ହେଲା । କୃଷ୍ଣପାଦପଦ୍ମ ଚିହ୍ନ ଅନୁସରି । ବନେ ବହୁତ
ଖୋଜନ୍ତି ବ୍ରଜନାରୀ । ଯେଉଁ କାମିନୀକି ହରି ନେଲେ ହରି ।
ସେ ଯେ ମନରେ ଅତି ଗର୍ବ କରି । ମୁଁ ଯେ ସବୁ ଯୁବତିମାନଙ୍କ
ରତ୍ନ । ଏହା ଜାଣି କୃଷ୍ଣ ମୋତେ କଲେ ଯତ୍ନ । ଏହା ଜାଣି ବର୍ଜିଲେ
ପୀତାମ୍ବର । ଅଛି ଗରବଗଞ୍ଜନବାନା ମୋର । କୃଷ୍ଣଅଙ୍କରେ ଗୋପୀ
କହଇ ବାଣୀ । ଅହେ ରସିକନାଗର ଶିରୋମଣି । ୪୦ । ପଥଶ୍ରମେ
ତନୁ ଅସକତ ଯେନ । ଆଉ ଚଳଇ ନାହିଁ ଚରଣ ବେନି । ମୋ-
ହଠାରେ ଯେମନ୍ତ ସେନେହ କରି । ମୋତେ କନ୍ଧେ ବହିନିଅ ଝଟ
ହରି । ଗୋପୀ ବାଣୀ ଶୁଣି ମଦନମନ ହସି । ଅସ ଅସ ବୋଲି ବା-
ଳକୁଦେ ବସି । ଗୋପୀ ଉଠର ଲେଖ ପର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ମଣି । କୃଷ୍ଣ
ଶିରେ ନେଇ ଦେଲା ପାଦ ବେନି । ପାଦ କନ୍ଧରେ ଦେବା ସମସ୍ତ
ଜାଣି । ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ଛନକିଶୋରମଣି । ମୋହେଁ ମସ୍ତକେ ଟଳ

ପଡ଼ିଲ ବାଳା । ଅଭିଶୀଭଟତ୍ରରେ ମଢ଼ଲେ ଜ୍ଞାନ । ବୋଲେ
ଅସ ହେ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ହରି । କାହିଁ ଗଲ ବନେ ମୋତେ ଅନୁସରି ।
ମହାଅନ୍ଧାରେ ପଥ ଦଶଇ ନାହିଁ । ଘୋରକାନନେ ପଶେ ଗଲୁ
କାହିଁ । ଦୁଇକୂଳରେ ମୋତେ ନ ଦେଲ ଠାବ । ମଝିସମୁଦ୍ରେ
ବୁଡ଼ାଇ ଦେଲ ନାବ । ବ୍ୟାଘ୍ର ଭଲ୍ଲୁକପର ଏ ବନଘୋର । ଅଛ
କଣ୍ଟେ ମୋ କାଳ ପୂରିଲା ମୋର । ମୁଁ ଅପରାଧ କର ନାହିଁ କିଛି ।
ତୋର ହୃଦରେ ଏତେ କପଟ ଅଛି । ସ୍ତ୍ରୀବଧଭୟାରୁ ପାପ ତୋ
ନାହିଁ ଡରେ । ଜାଣେ ନାହିଁ କ ପାପ କରିଛ ଯେତେ । ଧାଇଁ
ହୋଇ ପୂତନା ମିଳିଲା ଅସି । ସ୍ତନପାନ ଚଉ ପ୍ରାଣ ନେଲୁ ଶୋଷି ।
ଅମ୍ଭ କୁଚରେ ମୁଖ ଦେଇଛ ଯେବେ । ଆମ୍ଭ ପ୍ରାଣ କ ଅଛି ରଖିବୁ
ଏବେ । ଛଣା ବକା ବଣା ଅର୍ଦା ଅଦ ଜାଉ । ମାର ଏହାଙ୍କୁ ଅହାବ
ଅଛୁ ହରି । ଭୂଛସ୍ବରେ ଏମନ୍ତ ବେଦନ ଶୁଣି । ଗୋପୀସମୂହ ମିଳ
ପୂଛନ୍ତି ବାଣୀ । ଅଗୋ ସଖି ତୋ ସେନେହ କୃଷ୍ଣ କାହିଁ । ଧୈର୍ଯ୍ୟ
ରଖିକୁ ତୋର ଲୋଭକ ଗୃହିଁ । ଗୋପୀ ବୋଲଇ ସେ କୃଷ୍ଣ ଭାଙ୍ଗ
ମଛ । ବାସଆଗେ ମିଳଇ କୁସୁମବନ । ରସତୃମ୍ବିକା ଯାଏ ମଧୁରବନ୍ଦେ ।
ସୁସ୍ନେଗ କଲେ ଅଉ ଦେହ ଟ୍ରୋହେ । ତନ୍ତୁ ଚଳଲେ ସକଳ ବ୍ରଜ-
ବାଳୀ । କୁଞ୍ଜବାଳିକ ଖୋଜନ୍ତି ବନମାଳୀ ।୬୦। ଉହିଁ ଭମମଯୁର ଘ-
ମାଳବନ । ଗଗନ ଭର ହୋଇଛି ସନପାନ । ମହାଅନ୍ଧକାର ନପାଉ
ଲେପଶି । ଡରେଁ ଯମୁନା କୂଳେ ମିଳଲେ ଅସି । ସେହଥାନେ ସକଳେ
ଅଲୁଲେବସି । କରକମଳ କୁଣ୍ଡଳ କରେଇପି । କୃଷ୍ଣ ମୁଖଚନ୍ଦ୍ରମା
ଦେଖାଅଛନା । ଅମ୍ଭ କାମଭମନାଶାନ୍ତୁ ଏ ସିନା । ମନଚକୋର ଅଭ
ଅନନ୍ଦ ହେଉ । ନେତ୍ରକୁମୁଦକୁ ମୁଦ ବେଗେଦେଉ । ତୁମ୍ଭ ବନୁଲ
ଢଳେଢଳାଣୁ ଅନ । କର୍ପା କରୁଅଛୁ ଅଣ ଅବଧାନ । ତୁମ୍ଭେ ବସାଇ-
ଛି ଯେବେ ଯାଅବନ । ମହା ବନକ ହୁଅଇ ଅମ୍ଭମନ । ଅତିକୋମଳ
କମଳ ପାଦବେଦ । ତ୍ରିକୁ ଆଉ କଣ୍ଟକ ବନବାଦେନ । ସନ୍ଧ୍ୟାସମସ୍ତେ

ଗୋପସୁତଙ୍କ ମେଳେ । ଅଗେ ବସ୍ତ୍ରମାନ ଅସୁଆନ୍ତି ପଲେ । ହୋଇଥା-
ନ୍ତି ମୁରଲି ଅଧରେ ରଙ୍ଗ । ଗୋରଜଧୂଳିରେ ଶୋଭାଦିଶଇ ଅଙ୍ଗ । ସେ-
ହିରୂପରେ ପଡ଼ିଲେ ନେତ୍ରଯୁଗ । କେଉଁ ସତୀର ବ୍ରତ ନୋହିବ ଭଙ୍ଗ ।
ସେତେବେଳେ ଅମ୍ଭେମାନେ ପ୍ରାଣପାଉ । ତୁମ୍ଭ ଲାବଣ୍ୟ ମୁଖଚନ୍ଦ୍ରକୁଁ
ଥାଉଁ । ନିନ୍ଦାକରୁ ଏପଲକ ପଡ଼ିବାର । ବୋଲୁ ଅନ୍ତର କରୁଛୁ
ଏହାଙ୍କର । ଦେଖିବାକୁ ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗେ ଦେଉଅଛି । ସେହିଅଙ୍ଗରେ
ପଡ଼ିଅଛି ଲାଖି । ଦେଖୁଁ ଜାନ୍ତୁଁ ହେଲେ ସବୁ ହାସ ଶୋଭା । ତେଣୁ
କର ନୟନ ହୋଇଛି ଲୋଭା । ଅହେ ଦାସବତ୍ସଳ ଜଗତବନ୍ଧୁ ।
ଅଶରଣ ଶରଣ କରୁଣାସିନ୍ଧୁ । ତୁମ୍ଭ ଚରଣ କମଳଙ୍କର ମୂଳ । ତେଜି
ଆଇଲୁଁ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ କୁଳ । ତହିଁ ପ୍ରତିଫଳହିଁ ପାଇଲୁ ଏବେ । ସୋ-
ର ଜାଳରେ ନିବାସିଗଲୁ ଯେବେ । କାମଅନଳ ଅମ୍ଭ ହୃଦରେ ଜାଳ ।
ଦେଖଦେଖ ସଖୀର ଗଲାଟି ଢଳ । ହାଇଦିଅ ମୁଖୁଁ ସୁଧାରସ ଅଣି ।
ଅଜଠାରୁ ଏ ଗୋପିଙ୍କି ନ ଅ କଣି । ମନ ଜୀବନ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସମର୍ପିଲେ ।
ଗୋପୀନଷ୍ଟେ ମରଣ ବରଣ କଲେ । ଗୋପୀମାନଙ୍କ ଦୃଢ ଭକତି
ଜାଣି । ମଧ୍ୟେ ବଜାୟୁ କଲେ ମୁରଲିପାଣି । ଦେଖି ଗୋପୀଙ୍କ ମନ-
ହୋଇଲା ଯାହା । କବିସ୍ତର ତ କହିଁ ପାରିବ ତାହା । ଜନ୍ମ ଅନ୍ଧ ପା-
ଇଲା କି ଚକ୍ଷୁଦାନ । ଦରିଦ୍ର ପାଇଲା କି ଅବା ଧନ । ଅପୁତ୍ରିକର
ପୁତ୍ରହୋଇଲା ଅବା । ମୃତପିଣ୍ଡରେ ପ୍ରାଣ ପ୍ରବେଶ ଅବା । ଛଦ୍ମଗୁରୁ
ଉପଦେଶ ଶିଷ୍ୟ ପାଇ । ବ୍ରହ୍ମ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ ହୋଇ । ଏହି
ପାନ୍ତରେ ବେଢ଼ିଲେ ବ୍ରଜନାରୀ । ମଣିଭିତେ କି ସିବେ ଅବା ବନମାଳୀ ।
ଭୁଜବଲ୍ଲରେକେ କରଇ ଅଲିଙ୍ଗନ । କେହୁ ଦିଅଇ ମଧୁର ଚୁମ୍ବନ ।
କେଉଁ ଗୋପୀ କୃଷ୍ଣଙ୍କର କନ୍ଧେ ଦେଇ । କେହୁ ଗୋପୀ ତାମ୍ବୂଳ ଦିଅଇ
ନେଇ । କେଉଁ ଗୋପୀ ପଦ୍ମପ ଧରିଛି କରେ । କେଉଁ ଗୋପୀ ପା-
ଦପଦ୍ମ ସେବାକରେ । ଶବଦ ପଞ୍ଚ ଭ୍ରମର ଅଳିମାନ । ଗୋପିମାନେ
ଅନ୍ତିକ୍ରାନ୍ତ ଉଦ୍ଭଟ । ମହାବଗନ୍ଧେ କେଉଁ କୁଟିଳକେଶୀ । କୃଷ୍ଣପା-

ଶକ୍ତ ପାଇବ • ନାହିଁ ପଶି । ମନନମୂଳ ଦଶଇନ୍ଦ୍ରିୟରେ ଦେଇ । ଧ୍ୟାନେ
ରହିଲା ଯୋଗିପରାଏ ହୋଇ । ଗୋପିମାନଙ୍କ ଭକ୍ତି ଉଦଂସ୍ତ ହୁଏ ।
ତନୁପୁଲକେ କଦମ୍ବପୁଷ୍ପପ୍ରାଏ । ଏକେ ଏକେ କହନ୍ତି ଦେଖୁ ପାଧାରିଂ ।
ଯାହାକହନ୍ତି ତା ଅବଧାରିକର । ଯେଉଁ ଲୋକ କଷ୍ଟସୁ ଯାହାକୁ ଭ-
ଜେ । ଏକକଥା ସେ କପାଁ ତାହାକୁ ଭେଜେ । କୃଷ୍ଣବୋଲନ୍ତି ଶୁଣଗୋ
ଭଗବତ । ପରସ୍ପରେ ହିଙ୍ଗଲେ ଜବଡ଼ପ୍ରୀତି । ଭାବ ନଦେଖି ଭଜଇ
ଯେଉଁ ଜନ । ତାହାଠାରୁ ବଡ଼ଦୋଷ ନାହିଁ ଆନ । ମୋତେ ଭଜିଲ
ମୋର ନଦେଖି ଭାବ । ତୁମ୍ଭ ନିର୍ମଳ ଭକ୍ତି ମୁଁ କଲଠାବ । ମୋର ମାୟା
ଶାଙ୍କୋଳବାଟିନ୍ତ ସଖି । ଭାବଧନେ ମେ.ତେ କଣିଅଛ ରଖି ।
ବୋଧପାଇ ଗୋପିଏ ହୋଇଲେ ତୋଷ । କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ରସବଶବା
ଅସ । ହଇ ଗୋପିକେ ଗୋପାଳରୂପଧରି । ରାସମଣ୍ଡଳରେ କରେକ-
ରଧରି । ନୃତ୍ୟରସେ ଅଶକ୍ତ କେଉଁ ବାଳୀ । ବୋଳନ୍ତର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ତାହାକୁ ତୋଳ । କେଉଁ ତରୁଣୀ ଅତିଆନନ୍ଦଭରେ । କୃଷ୍ଣଭୁଜ ସୁଗନ୍ଧ
ଆଘ୍ରାଣକରେ । ନୃତ୍ୟବରେ କେହ୍ନ ଗୋପୀ ହେଲା ମୋହ । କରେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତୋଳ ତାହାର ଦେହା । ପାଦ ପାଦପଦ୍ମେନ୍ଦ୍ର ପାତବାସ ।
ନିଜଶ୍ରୀମୁଖ ଦେଲେ ତାମ୍ବୁଳରସ । ତାହା ଉଚ୍ଛ କୁଚେ ହରିକର ଦେ-
ଇ । କାହା ଅଧରରେ ଚୁମ୍ବ ଦେଲେ ନେଇ । ଏବେ କାଳିନ୍ଦିକୂଳ
ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନ । ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ ଦଶଇ ଶୋଭାବନ । ତହିଁ କାଗର କାଶ୍ମୀ-
ରଙ୍କ ବାସ । ଶୋଭାସ୍ଥାନରେ ଅଣିଦେବାବସ । ଅପସରା ନାଚନ୍ତି
ଗଗନେରଙ୍ଗେ । ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଅଙ୍ଗେ । କୁଞ୍ଜସଦନ ନବ
ପଲ୍ଲବ ଶେଯ । ଝଙ୍କଉପନ୍ଥି ତହିଁ କୁସୁମରଜ । ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ଶୀତଳ
ପବନ ବହି । ଗୋପୀ ଗୋପାଳ କେଳ କରନ୍ତି ତହିଁ । ତଜ୍ଞପଠେ
କକେ କ୍ରୀଡ଼ା ରସ ଯେତେ । କାମ ଶାସ୍ତ୍ରହିଁ ତାହା କହିବା କେତେ ।
ରତିଶେଷରେ ନିଜବସନ ପିନ୍ଧ । ଗୋପୀ ଶ୍ରମ ଶାନ୍ତ କଲେ
କୃପାନ୍ଧି । ଗୋପଯୁବତୀ ସଙ୍ଗରେ ବନମାଳୀ । ଯମୁନାରେ ପଶ କ-

ଲେ ଜଳକେଳ । କବାହରିଣିଗଣରେ ଯୁଥପଢ । କ୍ରୀଡ଼ା କରନ୍ତ ଅଛ ଅଂଜନମଛ । ନୂମ୍ଭେ କମଳକୋଳରେ ମତ୍ତଭୃଙ୍ଗ । ରସ ଲୋଗରେ କବା କରଇ ରଙ୍ଗ । ଅପସରାଏ ଦବ୍ୟ ଅସନେ ବସି । ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତ ଅକାଶେ ଅସି । ଗୋପିମାନଙ୍କୁ ଯେନ ଶାରଙ୍ଗଧର । କଶିଶେଷେ ପ୍ରବେଶ ଯେ ଯାଦବ ପୁର । ମାୟାସାଗର ମାୟା ଯେ କଲେଟହିଁ । କେହ୍ନ ତାହାର କଥା ଜାଣିଲେନାହିଁ । କଜ କାନ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଖି ଗୋପାଳମାନେ । ଅଛ ଅଜଜଭର ହୋଇଲେ ମନେ । ଦ-ନେ ରାମ କୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦ ଗୋପସୂତେ । ଶଗଡରେ ବସି ଗଲେ ଘୋଷ ଚନ୍ତ୍ରେ । ଯାଇ ଅମ୍ବିକା ବନେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ । ସଞ୍ଜୁଗାଜଙ୍ଗଳେ ସ୍ନାନକଲେ । ନନ୍ଦ ପୂଜାକଲେ ଯେନ ଉପହାର । ହର ଗଉରୀଙ୍କି କଲେ ନମସ୍କାର । ନିଶି ସମୟେ ଅମ୍ବିକା ବନେରହି । ଅସି ବେଢ଼ି-ଲେ ନନ୍ଦଙ୍କୁ ମହାଅହି । ନନ୍ଦବୋଲନ୍ତି ହେ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ରାମ । ତୁମ୍ଭେ ଆଉନ୍ତି ସର୍ପ ଶିଳ୍ପହୁ ଦେଖ । ଶୁଣି ଅକାଳ ଯେନ ପିଟିଲେ ରାମ । ପାଦ ପ୍ରହାର କଲେ ଯେ ଘନଶ୍ୟାମ । ସୁଦର୍ଶନ ଗନ୍ଧର୍ବ ଯେ ଯେନ ଶାପ । ଅବନୀରେ ଅସି ସେ ହୋଇଲେ ସାପ । କୃଷ୍ଣ ପରଶେ ନଜ ସ୍ୱରୂପହେଲା । ସ୍ତୁତିକରି ତାହାର ପୁରକୁ ଗଲା । ନନ୍ଦଆଦ ଗୋପା-ଳେ ରଜନୀ ଶେଷେ । ଗୋପପୁରେ ପ୍ରବେଶ ପରମ ତୋଷେ । ଏଅନ୍ତରେ ଯମୁନାତଟବନେ । ରାମ ଗୋବନ୍ଦ ଯାଇ ମିଳଲେ ଦନେ । ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ମଧୁର ମଧୁର ହସି । ଅଙ୍ଗନାଥଉ ସଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ସବେ ବସି । ଗୋପିମୋହନ ମୁରଲୀଧ୍ୱନିଶୁଣି । ଏକେ ଏକେ ହୁଦେ କୃଷ୍ଣ ଭାବ ଯୋଜ । ରାମ କୃଷ୍ଣ ଛମୁରେ ଏମନ୍ତକାଳେ । ଅସି ଶଙ୍ଖଚୂଡ଼ ମହା ସର୍ପ ମିଳେ । ଦେଖି ରାମ କୃଷ୍ଣ ଶାଇଛନ୍ତୁ ଥର । ଗୋଡାଇଲେ ଉରଗଙ୍କୁ ଅନୁସର । ଡରେ ପଳାଇ ପଳାଇ ଶଙ୍ଖ-ଚୂଡ଼ । କୃଷ୍ଣ ଗୋଡାଇ ପିଟିଲେ ନେଇ ଶାଳ । ଶାଳସାତରେ ମଲା ଉରଗମଣି । କୃଷ୍ଣ ମଥାରୁ ଟାଣି ଆଣିଲେ ମଣି । ନେଇ ଦେହଣୀ

ଭଜନ ଷୋଳେ ଦେଲେ । ନାଗପୁରକୁ କରି ବିଜୟକଲେ । ନର-
ସିଂହ ଭ୍ରମରବରର ମଢ । ଅନ୍ତକ୍ଷଣେ ଚଳନ୍ତେ ନୀଳାଚଳପର୍ଣ୍ଣ ।

ନବମ ବୋଲି ।

ଶୁଣ ହେ ସୁଜନେ ଏଥି ଉତ୍ତରେ । ଦିନେ କଂସର ଆଜ୍ଞା ଘେନି ଶି-
ରେ । ଷଣ୍ଢାସୁର ଆସି ମିଳିଲା ଗୋପେ । ଖୁରରେ ମହୀକି ଖୋଳଇ
କୋପେ । ପୁଣି ପୁଣି ମଳମୂତ୍ର କରଇ । ଶୃଙ୍ଗ ଦେଖାଇ ଲୋକ-
ଙ୍କୁ ଡରାଇ । ଗୋପିଗୋପାଳେ ଦେଖି ଅତି ଡରେ । କହନ୍ତି
ଆସିଛେ କୃଷ୍ଣ ଛାମୁରେ । ହେ କୃଷ୍ଣ ଏ ଷଣ୍ଢାସୁରକୁ ଦେଖ । କାଙ୍କ
ଗଳୁଁ ଏହାଠାରୁ ରଖ । ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବାହାନାଦ କରି । ବୋଲନ୍ତି
ଆଜ ଯିବ ଯମପୁରୀ । ଅସୁର ଶୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉତ୍ତର । କ୍ଷିପ୍ରଷଣେ ବଢ଼
ଗୋଡାଇଲା ଖର । ଅସୁରକୁ ଓଦା ବସନ ପରି । ଧରି ସିଂହବେଳ
ମୋଡଲେ ହରି । ଓପାଡିଲେ ସିଂହ ଗୋଟାଏ ଭାର । ଘୋର ଧ୍ୱନି-
କରି ମଲା ଅସୁର । ଗନ୍ଧର୍ବେ ଆସି ମିଳିଲେ ଗଗନେ । ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି କଲେ
ହରଷମନେ । ଏମନ୍ତେ ଦିନେ କଳପ୍ରିୟ ଋଷି । କଂସ ଆସନରେ
ମିଳଇ ଆସି । ଆଦରେ କଂସ କଲା ନମସ୍କାର । ଏଥାନ୍ତେ ମୁନି କହନ୍ତି
ଖବର । ବସୁଦେବର ଯେ ଦେବକୀକୁମର । ଗୋପରେ ଅଛନ୍ତି ନନ୍ଦ
ମନ୍ଦିର । ଗୋପପୁରେ ତାଙ୍କ ରଖି ଆସିଛୁ । ନନ୍ଦଦୁହିତାକୁ ତୋତେ
ଦେଇଛୁ । ତ୍ରିଦଶଏ ଯାଦବେ ଅଛନ୍ତି ଯେତେ । ଅପାର ତୋର
ବଇରୀ ନଷ୍ଟେ । ଏଥିକୁ ଚତୁରେ ବିଚାର କର । ନୋହିଲେ
ଅପାର ହେବଟି ତୋର ।୧୬। ଏମନ୍ତ ତାକୁ କହିଗଲେ ମୁନି । କଂସ
ସେକଥା ଦୃଢ଼ କରି ଘେନି । ଦେବକୀ ବସୁଦେବଙ୍କୁ ଅଣିଲା । ବନ୍ଦୀପ-
ରେ ରଖି ସାଙ୍କୋଳ ଦେଲା । ବିଶ୍ୱାସ କରି କହଇ କେଶୀକି । କୃଷ୍ଣକୁ
ଯମପୁରକୁ ପେଶିବ । ଯାଇକୁ ଯେବେ ତେବେ ଯାଅଦାରୁ ।
ତୋ ଘେନ ରହୁ ମୋ ସମ୍ପଦ ସବୁ । ମୁଷ୍ଟିକ ଚାଣୁର ମାଲକୁ କହି ।
ବୋଲଇ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଥିବ ରହି । ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବିନାଶ କରିବ ।

ଏମୋର ଘୋର ସନ୍ତାପ ହରବ । କୁବଳୟା ଚଢ଼ିଥିବ ମାହୁନ୍ତ । ହସ୍ତୀ-
ଦନ୍ତେ ତାକୁ କରବ ହତ । ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନେ ଅକ୍ରୂରକୁ ଆଣି । କର
ଧରି କହେ ମଧୁରବାଣୀ । ବେଗେ ଯାଅ ତୁମ୍ଭେ ଗୋପନଗର ।
ଅଛନ୍ତି ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦ ଘର । ବୋଲବ ଆଜ୍ଞା ଦେଇଛନ୍ତି ସ୍ୱୟେ ।
କହୁଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ନ କରବ ଭୟେ । ରଙ୍ଗସଭା ଯାତ୍ରା ଦେଖିବ ଆସ ।
ବହୁତ ହେବ ତୁମ୍ଭେ ପଉରସ । ଏମନ୍ତ କହ ତାଙ୍କୁ ଘେନ ଆସ ।
ସମସ୍ତେ ହୋଇ ମୋ ଶତ୍ରୁକୁ ନାଶ । ଏମନ୍ତେ ଅକ୍ରୂର ମେଲାଣି
ହୋଇ । ସଦନେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ଯାଇଁ । କଂସଆଜ୍ଞା ଘେନ
କେଶୀ ଅସୁର । ଅଶ୍ୱରୂପେ ମିଳ ଗୋପନଗର । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖି
ଅବନୀ ଖୋଳିଲା । ଦେହକୁ ଚରଣେ ପ୍ରହାର କଲା । ବେନିଚରଣ
ତା ଧରି ବହଲ । ଫିଙ୍ଗି ଦେଲେ ତାକୁ ପଦ୍ମନୟନ । ଯୋଜନଥିବ
କର ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼ି । ଅଛ ବଳଲେ ମଳ ମୁତ୍ର ଛାଡ଼ି । ପୁଣି ବେଗେ
ଉଠି କେଶୀ ଅସୁର । ଯାଇଁଲା ତୁଣ୍ଡ ତା କର ବସ୍ତାର । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏମନ୍ତ
କରହ ତୁଣ୍ଡେ । ମନ୍ଥିଲେ କେଶୀପିଣ୍ଡ ବାହୁଦଣ୍ଡେ । ଏମନ୍ତେ ନାରଦ
ମଳଲେ ଅସି । ଦେଖି ପ୍ରଣାମ କଲେ କୃପାରାଶି । ନାରଦ କହନ୍ତି
ଅହେ ଗୋବିନ୍ଦ । ନାଶ କର ବେଗେ ଅସୁରବୃନ୍ଦ । କଂସ ଯେ
ଅପାର ବଳର ଚତ୍ରେ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନେବାକୁ ପେଷିଛି ଦୂତେ । ତାହାକୁ
ତୁମ୍ଭେ ବହନ ସହାର । ଉଶ୍ୱାସ କର ଅବନୀର ଭର । ଏମନ୍ତ କହି
ମୁନି ଗଲେ ଚଳି । ଗାଈ ଗୋପାଳ ସଙ୍ଗେ ବନମାଳୀ । ପର୍ବତ
ଉପରେ କରନ୍ତି କେଳି । ଏମନ୍ତେ ବ୍ୟୋମାସୁର ଆସି ମିଳି । ଦେଖି
ଅସୁର ଗୋପାଳସ୍ୱରୂପେ । ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା କୃଷ୍ଣସମୀପେ ।
ଖେଳରେ ଗୋପାଳସୁତଙ୍କୁ ନେଇ । ଗିରିକନ୍ଦରଭିତରେ
ରଖଇ । ଦୁଆରେ ମୁଦି ଆବଇ ପଥର । ଏରୂପେ ନେଇ ଅନ୍ୟକୁ-
ଅର । ଜାଣି ଭଣ୍ଡି ଭାବ ଚପିଲେ ହରି । ଅସୁର ମଲା ନିଜରୂପ
ଧରି । ଗିରିକନ୍ଦରରୁ କରୁଣାକର । ଗୋପାଳମାନଙ୍କୁ କଲେ

ବାହାର । ଆଉ ଗୋପାଳଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମୁରାର । ପୁରକୁ ଗଲେ ବଂଶୀ ଧ୍ୱନି କରି । ଏମନ୍ତେ କଂସଆଜ୍ଞାରେ ଅକ୍ରୂର । ରଥେ ବସିଗଲେ ଗୋପନ୍ଦବର । ଆନନ୍ଦେ ମନେ କରଇ ବଡୁର । ଆଜ ସଫଳ ହେବ ଜନ୍ମ ମୋର । ପରମବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଇଶ୍ୱର । କରିବ ତାଙ୍କୁ ନୟନ ଗୋଚର । ସେ ପୁଣି କୋଳ କରିବେ ସେକେବେ । ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଲାଗିବ ମୋହର ଦେହେ । ଏମନ୍ତେ ଗୋଷ୍ଠରେ ମିଳିଲେ ଯାଇ । କୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମପାଦ ଚିହ୍ନ ଅନାଇ । ୫୬ । ତକ୍ଷଣେ ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇ-ପଡି । ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ ମହୀରେ ଗଡ଼ି । ମଥାରେ ନେଇ ଲଗା-ଇଲେ ରଜ । ବୋଲଇ କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲି ଆଜ । ୫୪ । ଏମନ୍ତେ ପୁଣି ବସିଲେ ରଥରେ । ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖି କେତେଦୂରେ । ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ ତତକ୍ଷଣ । ଜୟ ଜୟ ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମଇକ୍ଷଣ । ଦୁଷ୍ଟଦଳନ ସୁଜନ ତାରଣ । ଅରୂପ ରୂପ ଶ୍ରୀବତ୍ସଲାଞ୍ଛନ । ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦଣ୍ଡ-ବତ କଲ । ତଳରୁ ତୋଳି କୋଳକଲେ ହରି । ରାମହିଁ ପୁଣ କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ । କରଧରି ହରି ନେଲେ ସଦନ । ଆସନ ପାଦଆସନହିଁ ଦେଲେ । ପଞ୍ଚଅର୍ଘ୍ୟରେ ଦ୍ରବ୍ୟପୂଜା କଲେ । ଷଡ଼ରସରେ ଭୋ-ଜନ କରାଇ । ଶ୍ରୀରାମ ମୁଖବାସ ଦେଲେ ନେଇ । ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦ ଅକ୍ରୂର ଆସି । ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନ ଆସନରେ ବସି । ନନ୍ଦ ବୋଲନ୍ତି ହେ ଅକ୍ରୂର ଶୁଣ । କକାର୍ଯ୍ୟେ ଆପଣ ଆସିଛ ପୁଣ । ଅକ୍ରୂର ବୋଲନ୍ତି କଂସ ନୃପତି । ଆମ୍ଭକୁ ତୁମ୍ଭଠାକୁ ପେଷିଛନ୍ତି । ରାମ କୃଷ୍ଣ ବେନି ମଥୁରା ଯିବେ । ରାଜାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ଆସିବେ । ରଙ୍ଗସଭା ରାଏ କରିଅଛନ୍ତି । ଅନେକ ଦେଶୁଁ ଲୋକେ ଆସିଛନ୍ତି । ନନ୍ଦ ବୋଲନ୍ତି ମୋ ବାଳକ ପୋଏ । କେମନ୍ତେ ଯିବେ ଏ କରିବେ ଭୟେ । ଶୁଣି ଅକ୍ରୂର କୋପ କରି କହି । ରାଜାଅମାନ୍ୟ ରାଜ୍ୟେ ନ ରହି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ନୃପତିଆଜ୍ଞା । କେ ତାହା କରି ପାରିବ ଅବଜ୍ଞା । ଚାଲ ଆମ୍ଭେମାନେ ସମସ୍ତେ ଯିବା । ରାଜାଙ୍କୁ ଭେଟି ଲେଉଟି ଆସିବା ।

ସାମହିଁ ଭାବନା କଲେ ସିଉକାର । ନନ୍ଦକୁ ବୋଲନ୍ତି ଶାରଙ୍ଗଧର ।
ସ୍ବକଟେ ନେଇଯିବା ଉପହାର । ସଙ୍ଗତେ ଯିବେ ଗୋପାଳ କୁମର ।
କାଲି ପ୍ରଭାତରୁ ଯିବା ମଥୁରା । ଶୁଣି ଗୋପଲୋକେ କୋଇଲେ
ଘୋର । ଶ୍ରୀହରି ମଥୁରା ଗମନ ଶୁଣି । ବିକଳ ସକଳ ଗୋପତରୁ-
ଣୀ । ବୋଲନ୍ତି ଏବେ ଅମ୍ଭେ କ କରିବୁଁ । କୃଷ୍ଣବିଚ୍ଛେଦେ କ ପ୍ରାଣ
ଧରିବୁଁ । ଯାହାକୁ କ୍ଷଣେ ନପାରୁଁ ମୁରୁଛି । ସେ ଏବେ ଅନ୍ତର
ହୋଇ ଯାଉଛି । ଏକଥା ତୁମ୍ଭେ ନିଶ୍ଚେକରି ଜାଣ । କୃଷ୍ଣ ନ ଯାଉ
ଯିବ ଅମ୍ଭ ପ୍ରାଣ । ଏତେ ବୋଲି କରି ମଥାରେ ମାରି । ରୋଦନ
କଲେ ବେଧାତା ସୁମରି । ଅହେ ଦଇବ ତୁ ବଡ଼ ଦାରୁଣ । ଅମ୍ଭର
ପ୍ରୀତି ଭାଙ୍ଗୁଅଛୁ ପୁଣ । ଗଢ଼ିବାକୁ ପୁଣି ହୋଇଲୁ ଏହା । ତାହାକୁ
କେତେବେଳେ କରୁ ବାହା । ବିସ୍ମରିଲୁ କଥା କୁହଇ ପୁଣି । ମନେ
ନଶୁଣି କଥା ଗରୁ ଅଣି । ରାମ ଗୋବିନ୍ଦ ବିଜେ କଲେ ଯାଇ ।
ଆପଣେ ଅକ୍ରୁର ସାରଥୀ ହୋଇ । ନନ୍ଦ ଆଦିକରି ଗୋପାଳ ଯେତେ ।
ଶକଟେ ଯାଇ ବସିଲେ ତୁରିତେ । ଭାରମାନଙ୍କେ ଭରି ଉପହାର ।
ଏମନ୍ତେ ସମସ୍ତେ ହେଲେ ବାହାର । ହା ହା କୃଷ୍ଣ ବୋଲି ଗୋପିଏ
ଧାଇଁ । ରଥ ପଛେ ପଛେ ଗଲେ ଗୋଡ଼ାଇ । ବୋଲନ୍ତି
ଅହେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଶୁଣ । ସତେ ହେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଉଅଛ ପୁଣ ।
ଅମ୍ଭମରଣକୁ କମଳମୁଖ । ଏଥି ଅଂଶରେ ଅଂଶେ ନାହିଁ ଦୁଃଖ ।
କେବଳ ଏଥକୁ ହେଉଛୁଁ ଦୁଃଖୀ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହୃଦୟରେ ଅଛୁଁ ରଖି ।
ପୋଡିଯେ ଯାଉଅଛି ଏବେ ଦେହ । ଏଥକୁ ଉପାୟ କରିବୁଁ କହ ।
ମଥୁରାକୁ ତୁମ୍ଭେ ଯାଉଛ ରଙ୍ଗେ । ଅମ୍ଭ ପ୍ରାଣହିଁ ନେଇ ଯାଅ
ସଙ୍ଗେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୋପିଙ୍କ ହୃଦୟ ଜାଣି । ଏକ ଗୋପାଳକୁ କହନ୍ତି
ବାଣୀ । ଅମ୍ଭ ଅକ୍ଷାରୁ ଏହିଠାରୁ ରହ । ଗୋପିଙ୍କି ଯାଇଁ ତୁ
ଏମନ୍ତ କହ । ଯେବେ ଗୋ ମନକୁ ମନ ମିଳଛି । ଦୂରେ ଥିଲେ
ମହିଁ ନିକଟେ ଅଛି । ହୃଦୟରେ ତ ରଖିଅଛି ମୋତେ ।

ବଚ୍ଛେଦ ଅଶ୍ରୁ ହେଉଛି କେମନ୍ତେ ॥ ଛଥାପି ରଙ୍ଗସଭା ଯାତ୍ରା ବୃହିଁ ।
ଗୋପକୁ ପୁଣିତ ଅସିବ ମୁହିଁ ॥ ଗୋପିଏ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବାରତା ପାଇଁ ।
ରହିଲେ ପ୍ରାଣନଯୃକେ ପୁରାଇଁ ॥ ନ ଦଶିବା ଯାଏ ଅନାଇଁ ଥିଲେ ।
ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ବାହୁଡ଼ି ଗଲେ । ଯମୁନା କୂଳେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରକାଶ ।
ଅକ୍ରୂର କହେ ଅହେ ପୀତବାସ ॥ ଏଠାରେ କ୍ଷଣେମାତ୍ର ଥାଅରହି ।
ଏ ଜଳେ ସ୍ନାନ କରି ଯିବ ମୁହିଁ ॥ ଏମନ୍ତେ ବୁଡ଼ିଲେ ଯମୁନାଜଳେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରାମଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ତୋଳେ । ଅକ୍ରୂର ବସ୍ତୁରକର ଚଉରେ ।
ଜଳରୁ ଏତ ଅଇଲେ କେମନ୍ତେ । ଏମନ୍ତେ କୂଳକୁ ଦେଲେ
ଅନାଇଁ । ଦେଖିଲେ ରଥେ ଛନ୍ତି ଦୋନ ଭାଇ ॥ ପୁଣି ବସ୍ତୁର
କରନ୍ତି ଚଉରେ । ତାହାକୁ ଦେଖିଲ ଜଳଭିତରେ ॥ ଜଳରେ
ପୁଣି ବୁଡ଼ି ଅନାଇଲେ । ବ୍ରହ୍ମ ହ୍ରଦରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ଅନନ୍ତ କୋଳେ ମୁରାରି । ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା କମଳ
ଧରି ॥ ବ୍ରହ୍ମା ମହେଶ୍ୱର ନାରଦଯତି । ପ୍ରହ୍ଲାଦଶୁକଦ ସ୍ତୁତିକରନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀଯ୍ରୀ ମାୟୁଶ୍ରଦ ଅଷ୍ଟ ଶକତି । ପାରୁଷଦଗଣ ବେଢ଼ିଅଛନ୍ତି ॥
ଦେଖି ବହୁ ସ୍ତୁତିକଲେ ଅକ୍ରୂର । ଜୟ ଜୟ ପ୍ରଭୁ କରୁଣାକର ॥
ଏମନ୍ତେ ସ୍ନାନସାରିଣ ଅକ୍ରୂର ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ରଥ ଉପର ॥
ଶ୍ରୀହରି ହସି ପଚାରନ୍ତି ଏହା । ଏ ଜଳ ଭିତରେ ଦେଖିଲ କାହା ॥
ଅକ୍ରୂର ବୋଲନ୍ତି ଅନ୍ତରଯାମି । ସବୁର ତୁମ୍ଭେ ଅଛ ପିତା ସ୍ୱାମି ॥
ଏଥି ଉତ୍ତାରେ ନଦୀ ପାରହୋଇ । ମଥୁରାଉପବନେ ହେଲେଯାଇଁ ।
କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଏଠାରେ ରହିବା । କାଲି ମାମୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ॥
ଅକ୍ରୂର ବୋଲନ୍ତି କରୁଣାକର । ଆଜ ମୋହଘରେ ବିଜୟ କର ॥
କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଅସୁର ମାରିବା । ତୁମ୍ଭ ଘରକୁ ବିଜୟ କରିବା ॥
ଏମନ୍ତେ ଅକ୍ରୂର ମେଲାଣି ହୋଇ । ନୃପତି ଛାମୁରେ ମିଳଲେ ଯାଇଁ ॥
ଅକ୍ରୂର ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ରାଜନ । ତୁମ୍ଭ ଆଜ୍ଞା କେହୁ କରିବ ଆନ ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ଅଦନନ୍ଦ ଗୋପାଳ । ଆଜ ତୋଟାରେ ରହିଲେ ସକଳ ॥

କାଳି ଦରଶନ କରିବେ ଆସି । ଏବେ ସୁଖେ ରହ ଶତ୍ରୁ ବିନାଶି ॥
ଏଥୁ ଅନ୍ତରେ ରାମକୃଷ୍ଣବେନି । ଗୋପାଳସୁତଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ଘେନି ॥
ବୋଲନ୍ତି ଏଯେ ମଥୁରା କଟକ । ବହୁଧ ରଚେ ହୋଇଛି ଛଟକ ॥
କେମନ୍ତେ ଶୋଭା ଯେ ଦେଖିବା ଆସ । ଶୁଣି ଗୋପାଳେ ହୋଇ-
ଲେ ହରଷ ॥ ରଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ବଜେଇକରନ୍ତି ହସ୍ତ । ସଙ୍ଗେ ଗୋପସୁତେ
ମୁରଲୀ ଧରି ॥ ମଥୁରା ନଗର ନାଗରୀମାନେ । କୃଷ୍ଣ ଦେଖିବାକୁ ହ-
ରଷ ମନେ । ଅଟ୍ଟାଳ ଉପରେ ଉଠିଲେ ଯାଇଁ ॥ କହନ୍ତି ଏକ ଅ-
ନ୍ୟକେ ଅନାଇଁ । କେ ବୋଲଇ ଦେଖ ଦେଖ ଗୋ ମିତ । ମହୀରେ
ମଦନ ମୋହନ ଏତ ॥ କେ ବୋଲଇ ଏଠା ଦେବକୀସୁତ । ନନ୍ଦ-
ମନ୍ଦରେ ରଖିଥିଲା ତାତ ॥ କେ ବୋଲେ ସଖି ଥିରକର ଅନା ।
ଏହୁଟି ପୁତନା ଜୀବନ ନେନା ॥ କେବୋଲେ ଶକଟାସୁରମର୍ଦ୍ଦନ ।
କେବୋଲେ ଜାମଲାର୍ଜ୍ଜୁନ ଭଞ୍ଜନ । ତୃଣା ବକା ବତ୍ସା ଅଘାନାଶନ.
ଏପରା କାଳୀୟଦର୍ପଗଞ୍ଜନ ॥ ଏପରା ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଗିରିଧର । ଏ-
ପରା ସୁରପତି ଗର୍ବହର ॥ ଏପରା ମୋହିଲେ ଗୋପଯୁବତି । ଖଣ୍ଡା-
ସୁରକୁ ଦେଲେ ଯମକତି ॥ କେଶୀକି ପେଶିଲେ ଯମସଦନ । ଦେ-
ଖ କରଛନ୍ତି ନଗରଗମନ ॥ ଏବେଟି କଂସପରାଣ ହରିବେ । ଅବନୀ
ଭାର ଉଶ୍ୱାସ କରିବେ । ବେଶ ହେଉଥିଲା କେଉଁ ଅବଳା । ହ-
ସ୍ତରେ ଖଞ୍ଜିଲା ଚରଣ ବଳା ॥ ଅନ୍ନ ଭୁଞ୍ଜୁଥିଲା କେଉଁ କାମିନୀ ।
ଧାଇଁଲା ଯେମନ୍ତ ସଉଦାମିନୀ ॥ କେଉଁ ଡିନସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱହସ୍ତେ ଅଞ୍ଜନ ।
କରିଥିଲା ଏକ ନେତ୍ରେ ରଞ୍ଜନ ॥ କୃଷ୍ଣ ଦେଖିବାକୁ ନବ ଜଶୋଦା ।
ଅଛିଡ ନସୃନ ଗଲା ପାଶୋରା ॥ କାଣା ଦେଢ଼ଗଲା କେଉଁ ରମଣୀ
ହରିକ ଧରିଅଛି ଭୂମିଟୁଣି ॥ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନଗର ପ୍ରବେଶ କାଳେ । କୁ-
ସୁମ ବୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ସମୂଳେ ।୧୪୬। ନାରକେଳ ଫଳ ଦୁବ ଉପରେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ଅଛି ପ୍ରତିଦୁଆରେ ॥ ମଙ୍ଗଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ସର୍ବେ ଘେନିଛନ୍ତି । ଏ-
ମନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବଜେ କରନ୍ତି । ରଜକ ଗୃହକୁ ଦେଖି ଅମ୍ବର । ଯାହା

ଦେହଙ୍କୁ ଯେମନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ॥ ରଜକ ବୋଲଇ ତୁମ୍ଭେ ଗୋପାଳ ।
ଆଉରଖିବାର ଜାଣ କେବଳ ॥ ଦେଖ ଏ ବସନ ନୃପତି ଯୋଗ୍ୟ ।
ତୁମ୍ଭେ ତ ପିନ୍ଧିବାକୁ କେବେ ଯୋଗ୍ୟ ॥ କୋପେ କୃଷ୍ଣ ତାକୁ ଚପୋ-
ଢେ଼ ମାର । ମୁଣ୍ଡ ଛିଡିଗଲା ପଡ଼ିଲା ମରି ॥ ଆଉ ରଜକମାନେ ଯେ-
ତେ ଥିଲେ । ବସନ ପକାଇ ପଳାଇ ଗଲେ ॥ ବସନ କୂଢ଼ କରି
ଗୋପସୁତେ । ପିନ୍ଧିଲେ ବସନ ହରଷ ଚିତ୍ତେ ॥ ଏଅନ୍ତେ କଂସବେଶ
କାରୀ ଆସି । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କହଇ ଅଳପ ହସି ॥ ଅବଧାନ କର କରୁଣା-
କର । ବେଶରେ ପବିତ୍ର କରିବି ତର ॥ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନ ଜାଣି ।
ବେଶକାରୀ କରେ ବେଶ ବାନ୍ଧେଣି ॥ ସମ୍ମୋହନ କୋଟି କୋଟି
କାମ । ଅତସୀବର୍ଣ୍ଣ ସୁନ୍ଦର ଶ୍ୟାମ । ବିଦ୍ୟୁତ ପରାଯେ ପିତଦୁକୂଳ । ବ-
ନପୁଷ୍ପକାନ୍ତିମୁକ୍ତାମାଳ । ଶିଖିଚନ୍ଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ରଞ୍ଜନ । ମୟୂର ମୟୂଖ
[illegible] ଗଞ୍ଜନ । ଅମୃତରସ କରନ୍ତି ବରଷା । ପୋଷନ୍ତି ଭକତ ଚାତକ
ଆଶା । ନାଚନ୍ତି ରଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ନଟବର । ମହୀମଣ୍ଡଳ ପରମସୁନ୍ଦର ।
ବେଶକାରୀ ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସୁବେଶ କରନ୍ତି ଯାଇଁ ।
ଚାନ୍ଦ୍ରଦେହେ କଳାବାସ ଶୋଭା । ମୁଷ୍ଟିକପଙ୍କେ ଜଳଦ ଆଭା ।
ଗଙ୍ଗା ଯମୁନା ହୋଇଛନ୍ତି ମେଳ । ଦୃଷ୍ଟି ସ୍ଥଳେ ମୋହ ପୀତଦୁକୂଳ ।
ବେଶକାରୀଙ୍କ ବର ଦେଇ ହରି । ସୁଦାମା ମାଳୀ ଦ୍ୱାରେ ବିଜେ କରି ।
ଦେଖି ମାଳୀ ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇଲା । ଆଦର କରି ସଦନକୁ ନେଲା ।
ବସିବାକୁ ଦେଲା ଦିବ୍ୟ ଆସନ । ସୁମନେ ସୁମନେ କଲା ମଣ୍ଡନ ।
ବୋଲଇ ପ୍ରଭୁ ମୋ ଦୋଷ ନ ଧର । କରୁଣାସାଗର କରୁଣାକର ।
ପ୍ରସନ୍ନ ମନେ ଭକତ ସୋଦର । ମାଳୀକି ଦେଲେ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ବର ।
ସେଠାରୁ ପୁଣି କମଳନୟନ । ପଥରେ କରନ୍ତି ଲୀଳାଗମନ ।
କୁବ୍ଜାକୁ ଦେଖି ଅଳପ ହସି । କହନ୍ତି ମଧୁର କୋମଳ ଭାଷି ।
କୁବ୍ଜା ଅମ୍ଭେଟି ନନ୍ଦନନ୍ଦନ । ଆମ୍ଭକୁ ଦିଅ ସୁଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ । ଶୁଣି
କୁବୁଜା ଆନନ୍ଦହୃଦୟ । ପୂର୍ବ ଭାଗ୍ୟ ତାର ହେଲା ଉଦୟ । ଯେତ

ପେଡ଼ୀ ଘନସାର ଚନ୍ଦନ । ଘନଶ୍ୟାମ ଅଙ୍ଗେ କଲେ ଲେପନ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ତାଙ୍କୁ ହେଲେ ନାରାୟଣ । ଚରଣେ ତାର ମାଡିଲେ ଚରଣ ।
ବାମକରାଙ୍ଗୁଳ ପିଠିରେ ଦେଇ । ଚିବୁକ ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ ଦେଲେ ଟେକଇ ।
ସଲକ୍ଷି ଦେଲେ ଯେ କମଳପତି । ତତକ୍ଷଣେ ହେଲା ମୋହନମୂରତି ।
ଅପସରା ପ୍ରାଏ ହେଲା ସୁନ୍ଦର । ଦେଖିଲେ ମୋହ ହେବେ ପୁରନ୍ଦର ।
କୁବୁଜା ଶ୍ରୀହରି ବସନ ଧରି । ବୋଲଇ ଆସ ଯିବା ମୋର ପୁରୀ ।
କଲ ଯେବେ ମୋତେ ଦିବ୍ୟ ମୂରତି । କରିବ କରତି ପୀରତିମତି ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି କୋପେ ଏମନ୍ତ । ରାଜାକୁ ଭେଟିଲେ ଯିବି ମୁଁ ସତ ।
ଏମନ୍ତେ କୃଷ୍ଣ ଦେଖି ପୁରଜନ । ପଚାରି ଜାଣିଲେ ଧନୁ ସଦନ ।
ଏମନ୍ତେ ଧନୁଘର ଦ୍ୱାରେ ମିଳ । ଅସୁରମାନେ ହୁଅର ଅଗୋଳ ।
ବୋଲନ୍ତି ନୃପତିର ନାହିଁ ଅଜ୍ଞା । କାହିଁକି ତୁମ୍ଭେ କରୁଛ ଅବଜ୍ଞା ।
କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ନ ଜାଣ ଏମନ୍ତ । ଆମ୍ଭପାଇଁ ଧନୁ ହୋଇଛି ଜାତ ।
ଏମନ୍ତେ ତାଙ୍କ ବଚନ ନ ମାନି । ବଳେ ପଶି ଧନୁଁ ଶଙ୍କରେ ଦେନି ।
ଆମସ୍ତ ଅଣି ଭାଙ୍ଗିଲେ କୋଦଣ୍ଡ । ଶବଦେ ଶବଦେ କମ୍ପି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ।
ଲୀଳା ରସେ ମତ୍ତଗଜ ଯେମନ୍ତ । ଇକ୍ଷୁଦଣ୍ଡକୁ ଭାଙ୍ଗଇ ତୁରିତ ।
ଦେଖି ରକ୍ଷସମାନେ କୋପ ବଢ଼ି । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଘଚ୍ଛେପୁର କର ବେଢ଼ି ।
ଧନୁଖଣ୍ଡ ଧରି ରାମ ମୁରାରି । ଅସୁରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରହାର କରି । କେଉଁ
ଅସୁର ଗଲା ଓଷ୍ଠ ଛାଡ଼ି । ଅବନୀରେ ପଡ଼ି ଛଟିଲା ଲୁଡ଼ି । କାହାର
ପୁଣି ଫାଟିଗଲା ମୁଣ୍ଡ । ରୁଧିର ବହଇ କାହାର ତୁଣ୍ଡ । ଜୀବନ ଡ-
କଲେ କେତେ ଅସୁରେ । ଆୟୁଧ ଛାଡି ପଳାଇଲେ ଡରେ । ଏମନ୍ତେ
ରାମ କୃଷ୍ଣ ଗୋପସୁତେ । ତୋଟାରେ ରହିଲେ ଆନନ୍ଦଚିତ୍ତେ । ହରି-
ଷେ ଅମୃତମଣୋହି କରି । ରଜନୀ ସୁଖେ କଟିଲେ ଶ୍ରୀହରି । ନୃସିଂହ
ଭ୍ରମରବର ମନ । ସାଧୁଜନ ହୃଦେ କରି ସଦନ । ୧୯୪ । .

ଦଶମବୋଲ ।

ଏଥୁଅନ୍ତରେ ଜଣୀ ସମୟେ କଂସ । ବାସ ବେଶହିଁ ସବୁ ମଣଇ

ବସ । ଗଛିପଲଙ୍କେ ନିଦ୍ରା ପଲବେ ନୋହେ । ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କୁର ପୂରିଛି
ସମସ୍ତ ଦେହେ । ପ୍ରାନ୍ତପହର ଏମନ୍ତ ହେଲା ନିଶୀ । ଷଣେ ନେତ୍ରକୁ
ନିଦ୍ରା ଗ୍ରାସିଲା ଆସି । ଲିପି ହୋଇଛି ଉଇଳ ସର୍ବ ଅଙ୍ଗ । ଗଳେ
ମନ୍ଦାରମାଳା ହୋଇଛି ସଙ୍ଗ । ଗର୍ଧପିଠିରେ କରୁଛି ଆରୋହଣ ।
ଗଳେ ଫାଶ ଲଗାଇ କୃତାନ୍ତଗଣ । ଦଣ୍ଡଧର ଯମୁକୁ ନିଅନ୍ତି ବେଗେ ।
ଏହି ସ୍ୱପନ ଦେଖିଣ ଚନ୍ଦବେଗେ । ନିଦ୍ରା ଅନ୍ତେ ବିରସ ପଲଙ୍କେ ବସି ।
ଅନାଇଲେ ପ୍ରଭାତ ହେଲାଣି ଆସି । ଅସ୍ତଗିରେ ମସ୍ତକ ମଣ୍ଡିଲା ଶଶୀ ।
ତାମ୍ରପଟ୍ଟଳ ତାର ଗଗନ ଦିଶି । ଦେଖି ମୁଦ୍ରିତ ହେଲା କୁମୁଦବନ ।
ଦୁଃଖାଣ୍ଡିବେ କ୍ରନ୍ଦିଲା ଚକୋର ମନ । ଦରମୁକୁଳ ହେଲେ କମଳ-
କଳି । ରସଆଶେ ଭୃଙ୍ଗ ଆସି ପାଟିଗ ବେଢ଼ି । ପୂର୍ବପର୍ବତ ଶିରେ
ପ୍ରବେଶ ରବି । ଚକ୍ରବାକ ବିଚ୍ଛେଦ ପର୍ବତ ପବି । ଦେବଆଳୟେ
ଶଙ୍ଖ ଶବଦ ପୂରେ । ପକ୍ଷିଗଣସ୍ୱରେ ଅବନୀ ପୂରେ । ଏହି ସମୟେ
ଅଛି ବିକଳ କଂସ । ସିଂହାସନରେ ହୋଇଲା ପରବେଶ । ଦୁଃଖ-
ରେ ଦର୍ପଣେ ମୁଖ ଚାହିଁ । ପ୍ରତିବିମ୍ବେ ଦେଖିଲା ମସ୍ତକ ନାହିଁ ।
ଛନଛନ ମନରେ କରଇ ଡର । ଆସି ମରଣକାଳ ହୋଇଲା ମୋର ।
ପାଶେ ବିଶ୍ୱାସ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଆଣି । ମାହୁନ୍ତକୁ ବୋଲନ୍ତି ଏମନ୍ତ
ବାଣୀ । ଶୁଣ ତୁମେ ଚଢ଼ିଥିବ କୁବଳୟା ହସ୍ତୀ । କୃଷ୍ଣ ଅଇଲେ ପକାଇ-
ବଟି ମାରି । ମାଲମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁ ବୋଲନ୍ତି ଏହା । ମୋର କପଟି
ବେଳକୁ ହୁଅ ସାହା । ରାମ ଗୋବିନ୍ଦ ଆସିବେ ଯେତେବେଳେ । ତୁମ୍ଭେ
ସମର କର ଜାଣିବ ବଳେ । ଏତେ ବୋଲି ଜଗତରେ ବିଜେ-
କର । ମଞ୍ଚଉପରେ ଲୋକେ ଅଛନ୍ତି ପୂରି । ସଙ୍ଖାଗଣ ଅନେକ ଅଛନ୍ତି
ଆସି । ଋଷିମାନେ ଅନେକ ଅଛନ୍ତି ବସି । ବସୁଦେବ ଦେବକୀ ଯେଉଁଥିଲେ
ତହିଁ । ନନ୍ଦ ଆଦି ଗୋପାଳେ ଅଛନ୍ତି ରହି । ବାଜୁଅଛି ଟମକ ନିଶାଣ
ଭେରୀ । ବୀରବାଦ୍ୟ ନାଦେ ମଞ୍ଚ ଅଛି ପୂରି । ବୀରମୁଖକୁ ଚାହିଁ ବୋଲନ୍ତି
କଂସ । ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଯାଇ ତୁ ବେଗେ ଆଣ । ବୀରବଚନେ ସ୍ୱମ

ଗୋବନ ବେଳ । ସଜ ହୋଇଲେ ଗୋପସୁତଙ୍କୁ ଘେନ । ନୀଳ-
ଜଳଦ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଅଙ୍ଗ । ପୀତବସନ କଟିତଟରେ ଶୋଭା ।
ଶିରେ ମୟୂରଚନ୍ଦ୍ରିକା ଚୂଳ ଶୋଭା । ଚୂଳ ମୂଳରେ ଠୁଳ କୁସୁମଗୁଚ୍ଛା ।
କର୍ଣ୍ଣଯୁଗେ ମକରକୁଣ୍ଡଳ ଶୋହେ । ନାସେ ବର୍ତ୍ତୁଳ ମୁକୁତା ମନ
ମୋହେ । କଣ୍ଠତଟରେ ମୁକୁତା ମାଳା ଶୋଭା । ହୃଦେ ରାଜେ କଉ-
ସ୍ତୁଭ ମଣି ପ୍ରଭା । କରେ କଟକ ବାହୁଟି ଶୋଭା ଅତି । ଅଙ୍ଗୁଳିରେ
ବସନ୍ତେ ମୁଦ୍ରିକାପନ୍ତି । ପାଦେ ରତନ ନୂପୁର ଧ୍ୱନି କରେ । କୃଷ୍ଣ
ହଳଧର କରନ୍ତି ଧୀରେଧୀରେ । କଂସ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଯଦୁସିଂହ ଉଭା ।
କୋଟିସିଂହ ଠାଣି କୋଟିକାମ ପ୍ରଭା । ହସ୍ତୀ ଚଢ଼ି ମାହୁନ୍ତ ରହିଛି
ଦ୍ୱାରେ । ହରି ଅଳପ ହସି କହନ୍ତି ଧୀରେ । ଉଠ ଉଠ ବେଗେ ଛାଡ଼
ଛାଡ଼ ବାଟ । ଆମେ ମାମୁଁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ହୋଇବୁଁ ଭେଟ । ଶୁଣି ମାହୁନ୍ତ
କୋପେ ବୋଲଇ ବାଣୀ । ଭେଟ ହେବ ମୋତେ ଯେବେ ଯିବ
ଜିଣି । କଟିତଟେ ବସନ ଭିଡ଼ିଲେ ହରି । ଦେଖି ମାହୁନ୍ତ ଚିହ୍ନା
ଗରଜଇ । କରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଲେଢ଼ିଲା କୁବଳୟା । ଗଳଗଲେ ହରି ଧରି
ଲୁଦ୍ରକାୟା । କଳି ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ଧରି ବୁଲାନ୍ତି ହରି । ଯଥା ଗରୁଡ଼ ସର୍ପକୁ
ଆଣି ଧରି । କ୍ରୀଡ଼ାକନ୍ଦୁକ ଯୋଏ ଫିଙ୍ଗିଲା ପ୍ରାୟେ । ତାକୁ ବୁଲାଇ
ପିଟିଲେ ଦେବରାଏ । ଖଣ୍ଡଦୂରେ ପଡ଼ି ବେଗେ ଉଠିକରି । କୃଷ୍ଣ
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ଜେଇ ଦନ୍ତ ମାରି । ତହୁଁ ପଳାଇ ଗଲେ ଅଖିଳପତି ।
ଦନ୍ତ ନ ବାଜି ମାଟିରେ ହେଲା ଗୋଡ଼ । ବାମପାଦେ କରି-ଶିର
ମାଡ଼ି ହରି । ବେନଦନ୍ତ ଉପାଡ଼ି ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଧରି । ବଜ୍ରପ୍ରାଏ ତାହାକୁ
ପ୍ରହାର କଲେ । ମଲା କୁବଳୟା ମାହୁନ୍ତର ଭୁଲେ । ରାମକୃଷ୍ଣ ହସ୍ତି-
ଦନ୍ତ କରେ ଧରି । ଭଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗସଭାକୁ ଚଳେ ବକ୍ରେକରି । ମଲ୍ଲ-
ମାନଙ୍କୁ ବଜ୍ର ପରାଏ ଦିଶି । ବୃଷ୍ଣି ବୋଲି ବିଚାର କରନ୍ତି ଋଷି ।
ଯୋଗିମାନଙ୍କୁ ଦିଶିଲେ ତତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରାଏ । ନାରୀଗଣ ମଣନ୍ତି କନ୍ଦର୍ପପ୍ରାଏ ।
ଯଦୁବଂଶକୁ ବନ୍ଧୁ ପରାଏ ପ୍ରତେ । ସାଖାପ୍ରାଏ ଗୋପାଳେ ମଣନ୍ତି

ଚତ୍ରେ । ପିତାମାତାଙ୍କୁ ଦଶିଲେ ପୁତ୍ରପ୍ରାୟେ । କାଳପ୍ରାଏ କଂସର
ହୋଇଲା ଭୟେ । ମୋହ ସଙ୍ଗରେ ବନ୍ଧୁ ସମର କର । ହେବେ
ନଷ୍ଟୟେ ହେତବ ଦଣ୍ଡଧର । କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ ସହଜେ ମାଲ ।
ଏତେ ଅନୀତ କଲେ କହେବ କଲ । କୃଷ୍ଣବଚନ ଶୁଣି ଚାଣୁର
ରାଗେ । ବେନିକରେ ହରିଙ୍କି ଭିଡ଼ିଲା ବେଗେ । କ୍ରିଦାକ୍ରନ୍ଦ ହେଲେ
ବେନପାଦ ପାଣି । ଚକ୍ଷୁଂ ଚାଣୁର ପିଠାଇ ଗଲା ପୁଣି । କୃଷ୍ଣହୃଦରେ
ମାଇଲା ବେନ ମୁଷ୍ଟି । ଦୋରଧ୍ୱନି ପୂରିଲା ସମସ୍ତ ସୃଷ୍ଟି । ପୂଲମଣ୍ଡା
ଗଜକୁ ମାଇଲା ପ୍ରାୟେ । ଭୟ ଲେଶେହେଁ ନ କଲେ ଦେବରାୟେ ।
ଚାଣୁରକୁ ମହୀରେ ପକାଇ ହରି । ଅରବିନ୍ଦକରେ ବେନି କରଧରି ।
ବାମପାଦଭିତରେ ତା ପାଦ ରଖି । ଅରପାଦେ ମାଇଲେ କମଳଆଖି ।
ଘୋରଗର୍ଜନ କରି ଚାଣୁର ମଲା । କୃଷ୍ଣଅଙ୍ଗେ ତା ଜୀବନ ଲୀନ
ହେଲା । ପୁଣି ମୁଷ୍ଟିକ ରାମ ନିକଟେ ମିଳ । ଦୂରେ କରନ୍ତି ବାହୁସ-
ମର କେଳ । ଭୁଜେ ଭୁଜେ ଚରଣେ ଚରଣ ଦେଇ । ବେନି
ମୁଣ୍ଡରେ ମୁଣ୍ଡ ଛାଡ଼ନ୍ତି ନେଇ । ରାମ ମୁଠୋଢ଼େ ମାଇଲେ କୋପ-
କରି । ମଲା ମୁଷ୍ଟିକ ରକତ ଉଦଗାରି । କୁଟକାମରେ ମାଲେ ମିଳିଲା
ପୁଣି । ବିଁଧାମାରି ମାଇଲେ ମୂଷଳପାଣି । ସରତୋଷଳ ଆଦି ମାଲଙ୍କୁ
ହରି । ହେଲେ ମାଇଲେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରହାର କରି । ଅଂକଶେଷ ଆଉ
ଯେତେ ମାଲ ଥିଲେ । ପ୍ରାଣ ବଳଲେ ଡରେ ପଳାଇ ଗଲେ ।
ଗୋପକୁମର ସଙ୍ଗରେ ବନମାଳୀ । କଂସ ରଙ୍ଗସଭାତଳେ ଯାଇଁ
ମିଳି । ଚଳଦଳ ଅନଳ ଚଞ୍ଚଳ ପ୍ରାୟେ । ଥରହର କମ୍ପଇ କଂସର
କାୟେ । ଶୂରମାନଙ୍କୁ ଡାକି ବୋଲଇ ରାଗେ । ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଏଠାରୁ
ନିଅ ବେଗେ । ଯୀନ୍ନା ବଳାଇ-ବାହାର କରିଦିଅ । ନନ୍ଦଆଦି ଗୋ-
ପାଳମାନଙ୍କୁ ନିଅ । ବସୁଦେବ ଦେବକୀ ସହିତେ ବନ୍ଧ । ଖଡ୍ଗପ୍ରହାର
କରି ପକାଅ ମାରି । ଗର୍ବଗଞ୍ଜନ ଦୁଷ୍ଟଦଳନ ହରି । କୋପେ
କମ୍ପଉପରେ ଡକେକରି । ଦେଖି ଖଡ଼ଗ ଧରି ମାଇଲା କଂସ ।

କୃଷ୍ଣ ତାହାର ବେଗେ ଧଇଲେ କେଶ । ତାକୁ ଜଗଡଗ୍ରୁଲକୁ ପେଲି
ଦେଇ । ସେହୁସଙ୍ଗେ ଉପରେ ପଡ଼ିଲେ ଡେଇଁ । କଂସ ଜଗଡ
ତଳରେ ପଡ଼ି ମଲା । ପ୍ରାଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଙ୍ଗରେ ଲୀନ ହେଲା । ରଙ୍ଗ-
ସଭାତଳେ ଘୋଷାରିନ୍ତି ହରି । କଂସକେଶ ଶ୍ରୀକରରେ ଧରିକରି ।
ବ୍ରହ୍ମ ଇନ୍ଦ୍ର ରୁଦ୍ରଆଦି ଦେବଗଣ । କୃଷ୍ଣଶିରେ କଲେ ପୁଷ୍ପ ବରଷଣ ।
ବାଦ୍ୟାଥରେ ବଜାନ୍ତି ମଦଳ ତାଳ । ରଙ୍ଗେ ନାଚୁଛନ୍ତି ଅପସରା
କୁଳ । ସାଧୁପୁରୁଷେ କହନ୍ତି ଜୟ ଜୟ । ଦୁଷ୍ଟ ଦାନବମାନଙ୍କୁ ହେଲା
ଭୟ । ମନ୍ଦଗନ୍ଧ ଶୀତଳ ପବନ ବହେ । ମହାଭାଗ୍ୟ ନିଶ୍ୱାସ ମୋଇଲା
ଧରା । କଙ୍କ ନଗ୍ରୋଧ ଆଦି ଅସୁରମାନେ । ଭାଇ ଛଳରେ ଅସି
ମିଳିଲେ ରଣେ । କୋଟି ଶତକୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜରାମ । କୋଟି ମହାମତ୍ତ
ଗଜ ପରାକ୍ରମ । କରେ ବଜ୍ରସମାନ ପହରା ଧରି । ହେଲା ମାତ୍ରକେ
କଂସ ଭାଇଙ୍କି ମାରି । କଂସ ମଲା ମଲା ବୋଲି ହେଲା ଗୋଳ ।
ମଧୁରାରେ ଦିଶିଲା ଅମଙ୍ଗଳ । ଅନ୍ତଃପୁର ପୂରିଲା ରୋଦନବାଣୀ ।
ଅସି କଂସକୁ ଧରି କାନ୍ଦନ୍ତି ରାଣୀ । ଅହେ ଉଠଉଠ ବେଗେ
ଦଣ୍ଡଧାରୀ । କେତେବେଳେ ମହୀରେ ଶୟନ କରି । ଯେତେରୂପେ
କହିଲେ ମଉନ ହେଲ । ଆମମାନଙ୍କୁ କାହାକୁ ଦେଇ ଚଳ ।
ଦେଖ ଦଇବକୁ କେହି ନୋହେ ବଳ । କେତେବେଳେ କାହାକୁ
ନ କରେ କାଳ । ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ ଡରେ ନ ପାରନ୍ତି ଗୃହି । ଦେଖ
ଦେଖ ଏବେ ଅସିଅଛୁଁ ତାହିଁ । ଅମ୍ଭେ ଅନାଥିନୀ ହେଲୁଁ ରାଣୀ
କୁଳ । ଏହା ଦେଖି ଭୂମୀର ନୋହୁଛି ତଳ । ମାଉଁମାନଙ୍କ
ରୋଦନ ଶୁଣି ହରି । ପାଶେ ମିଳି କହନ୍ତି ପ୍ରବୋଧ କରି । ଅଗୋ
ଅଗୋ ମାଉଁମାନେ ଶୁଣ ଶୁଣ । ମୋର ଲେସେହେଁ ଦୋଷ ନାହିଁ
ପୁଣ । ବଡ଼ ଅନାଚ ମାମୁଁ ଅସୁର କଲେ । ମୋତେ ହସ୍ତୀ ଲଗାଇ
ମରାଉ ଥିଲେ । ତହୁଁ ଡରେ ପଳାଇ ଗଲି ମୁଁ ଯୋଗେ । ମାଲ-
ମାନେ ବେଢ଼ି ମାରୁଥିଲେ ରଙ୍ଗେ । ତେତେବେଳେ ହେଁ ଦୟା ଗୋ

ଭଲେ ନାହିଁ । କୋପେ ବୋଇଲେ ଗୃହମାନଙ୍କୁ ଗୃହି । ସ୍ଵମ
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଏଠାରୁ ପେଳଯାଅ । ସୀମା ବଳାଇ ବାହାର କରି ଦିଅ ।
ଉରେ ଜଗଛ ଉପରେ ଦେଲ ଯାଇଁ । ମୋତେ ଦେଖି ମାମୁ ଖଣ୍ଡା
ଧର ଧାଇଁ । ମୋତେ ଛଳକୁ ପକାଇ ଦେଲେ ରାଗେ । ମାମୁ ବର
ଧର ପାରିଲ ମୁଁ ବେଗେ । ମୁଁ ଗୋ ଉପରେ ମାମୁ ପଡଲେ ଛଳେ ।
ସେଗୋ ମଲେ ମୁଁ ଜାଇନୁ ଅର୍ମଳେ । ମାୟାସଂସାର ସିନା ଗୋ
ଏହିମଛ । କେତେବେଳେ ହଉଥାଇ କେଉଁ ଗଛ । ଦେହ ବହ
କେହି ଏଥି ଯାଇନାହିଁ । ଦୁଃଖ ସୁଖ ଚିର ହୋଇ ରହିନାହିଁ ।
ଗଲା କଥା ଗୋ ଏବେ ଛେଣିକ ଯାଉ । ଶୋକ କଲେ କି ମାମୁ
ଅସିବେ ଅଉ । କଂସ ଭାଇମାନଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟାଗଣେ । ବେଢ଼ି ରୋଦନ
କରନ୍ତି ଜଣେ ଜଣେ । ମାଇଁ ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧ କରି ହରି । କଂସ
ରାଜାକୁ ଅଗ୍ନି ସଂସ୍କାର କରି । ମାତାପିତାଙ୍କ ପାଦୁ ସାଙ୍କୋଳ ଫେଡ଼ି ।
ରାମକୃଷ୍ଣ ବେନି ପାଦତଳେ ପଡ଼ି । ବସୁଦେବ ଦେବକୀ ଅନନ୍ଦ
ହୋଲେ । ବେନି ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଦୁହେଁ ଧଇଲେ କୋଲେ । କୃଷ୍ଣ ଅଣ୍ଡା-
ଦେଲେ ତାହ୍ମେ ଭାଗ୍ୟହୀନ । ତୁମ୍ଭପାଦସେବାରେ ନ ହେଲୁଁ
ଦିନ । ବସୁଦେବ ବୋଲେ ତୁ ଦୋଷ କ୍ଷମାକର । ପିତାବୋଲି ବୋଲ-
ଇବ ମୋହଗ୍ରସ୍ତ । ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ମହିମା ନଜାଣେ ଯାର । ମହାଭାର
ନିବାରିଣ ଅବତାର । ପିତାମାତାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମାୟା କଲେ । ପୁତ୍ର
ସ୍ନେହ ଧରି ମୁଖେ ଚୁମ୍ବ ଦେଲେ । ଏଥୁଅନ୍ତରେ ରଙ୍ଗସଭାରେ
ମିଳ । ଉଗ୍ରସେନଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ବନମାଳୀ । ତୁମ୍ଭେ ମଥୁରାକଟକେ
ହୁଅ ରାଜା । ପୁତ୍ରସମାନ କରି ପାଳିବ ପ୍ରଜା । ଉଗ୍ରସେନ ବୋଲେ
ତୁମ୍ଭେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ । ପ୍ରଭୁ ତୁମେ ଏହୁ ଅଜ୍ଞା କାହିଁକି କୋହୁ ।
କୃଷ୍ଣ ତୁବୋଲନ୍ତି ଅଛି ଯଜାତି ଶାପ । ଆମ୍ଭବଂଶରେ କେହି ନୁହନ୍ତି
ନୃପ । ଶୁଣି ବାର ତଥି ତାରଚନ୍ଦ୍ର ଜାଣି । ତାକୁ ନୃପତି କଲେ
ଚିମନ୍ତପାଣି । ଶୁଭେ ମଥୁରା କଟକେ ଭଗବାନ । ନାନା କଳୋଦେ-